

BULLETIN²⁰¹¹4

NÁRODNÍ PROTIDROGOVÉ CENTRÁLY

OPERACE S KRYCÍM NÁZVEM „MERCATO“

TESTY NA DROGY

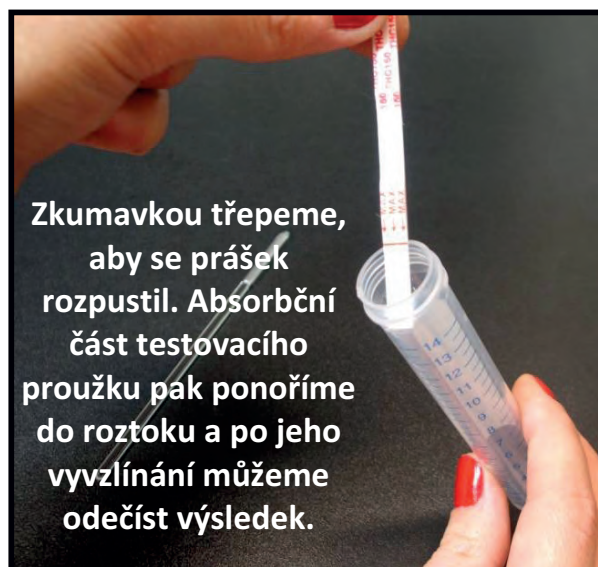
novinka: test na fentanyl

Společnost Dynex Technologies, s.r.o. přichází na trh s rychlou imunodetekční soupravou pro detekci fentanylu:

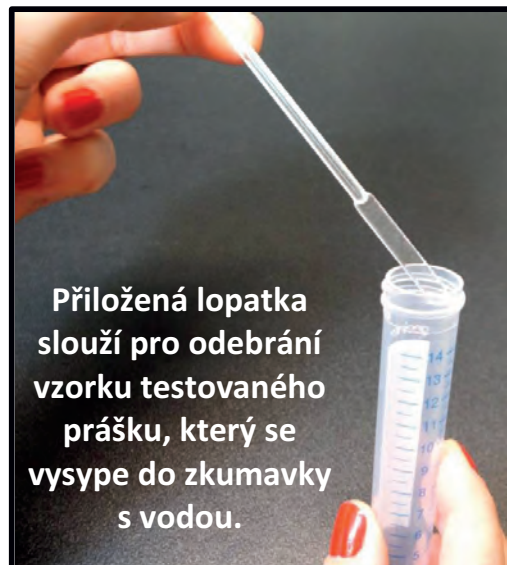
Dynex Drug-Screen fentanyl

- kvalitní
- rychlý (cca 5 minut)
- vhodný pro terénní testování
- velmi jednoduchý postup
- možný provádět mimo laboratoř
- jednoduché vizuální vyhodnocení bez potřeby jakýchkoliv přístrojů
- malé rozměry
- stačí malé množství vzorku

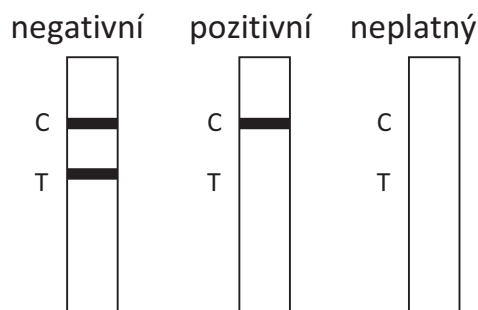
Zkumavkou třepeme, aby se prášek rozpustil. Absorbční část testovacího proužku pak ponoříme do roztoku a po jeho vyvzlínání můžeme odečíst výsledek.

Testovací proužek je určený pro testování vzorků moči, ovšem použitelnost pro identifikaci fentanylu ve formě prášku rozpuštěného ve vodě byla na specializovaném pracovišti Vysoké školy chemicko-technologické v Praze úspěšně otestována.

Přiložená lopatka slouží pro odebrání vzorku testovaného prášku, který se vysype do zkumavky s vodou.

Vyhodnocení výsledku je na základě zbarvení linií na testovacím proužku po vyvzlínání roztoku. Možné výsledky:

Zbarvení testovací linie (T) ukazuje přítomnost fentanylu ve vzorku. Kontrolní linie (C) by měla být zbarvena vždy (pokud není, test je třeba opakovat).

Testovací souprava obsahuje:

- testovací proužek
- lopatku na odběr vzorku prášku
- zkumavku předplněnou vodou

Dynex Technologies, spol. s r.o.
www.dynex.cz

kontaktní adresa: Na Čihadle 32, 160 00 Praha 6
tel.: 220 30 36 00
fax.: 224 32 01 33
e-mail: office@dynex.cz

**BULLETIN
NÁRODNÍ PROTIDROGOVÉ CENTRÁLY**

Vydavatel:

Policie České republiky
Národní protidrogová centrála
Služby kriminální policie a vyšetřování

Redakční rada:

plk. Mgr. Jakub FRYDRYCH
plk. Ing. Petr KOČÍ
plk. Mgr. Břetislav BREJCHA
Doc. Dr. JUDr. Jan HEJDA
Doc. JUDr. Jozef ČENTÉŠ, PhD.
Doc. JUDr. Jozef METENKO, PhD.
Doc. Ing. Renata ŠTABLOVÁ
PhDr. Miroslav NOŽINA, PhD.
Mgr. Jaroslav ŠEJVL
pplk. JUDr. Ing. Marek BLAŽEJOVSKÝ

Vedoucí redakce:

Miloš VANĚČEK
Tel. 974 835 853, 603 191 408

Adresa:

Policejní prezidium České republiky
Poštovní příhrádka 62/NPC
170 89 Praha 7
bulletinnpc@centrum.cz

Vydává:

oddělení vydavatelství obchodního odboru
Tiskárny MV, Bartůňkova 1159/4
Poštovní schránka 10, 149 01 Praha 4
Tel.: 974 887 341, 974 887 335
Fax.: 974 887 333

Tiskne:

Tiskárna MV, p. o.,
Bartůňkova 1159/4, 149 01 Praha 4
Tel.: 974 887 312, Fax.: 974 887 395
Vychází 4x ročně, cena 70,- Kč
Roční předplatné 280,- Kč
Plus distribuční poplatky

Objednávky přijímá a vyřizuje:

Tiskárna MV, p. o., obchodní úsek,
Bartůňkova 1159/4, 149 01 Praha 4
Tel.: 974 887 360, 974 887 334
Fax.: 974 887 333
e-mail.: bohumil.stnad@tmv.cz

Distribuci vyřizuje:

Jindřich MATOUŠ – distribuce tiskovin

Ze věcnou správnost příspěvků ručí autoři.

Přetisk povolen pouze se souhlasem redakce.

Podávání novinových zásilek

Povolila Česká pošta, s. p., Odštěpný závod Praha,
Čj.: 6119/96 ze dne 15. 10. 1996

Určeno pro služební potřebu Policie ČR,
Obecní policie, Státního zastupitelství,
soudů a vybraných institucí.

Povoleno MK ČR – 7834
ISSN 1211-8834

Grafické zpracování obálky:
Pavel VLASÁK

OBSAH:

2. ÚVODNÍ SLOVO ŘEDITELE NPC
3. FENTANYL
Miloš VANĚČEK, Martin KUCHAR
5. MISE INCB V ČESKÉ REPUBLICE VE DNECH 15. – 18. LISTOPADU 2010
Irena PECHOVÁ
8. ZPRÁVA MISE DO ČESKÉ REPUBLIKY
Miloš VANĚČEK
17. PROGRAM PREVENCE KRIMINALITY MĚSTA MĚLNÍKA
Irena PODIVÍNSKÁ
19. TISKOVÁ ZPRÁVA ZE SPOLEČNÉ TISKOVÉ KONFERENCE
Michal HAMMER
22. VÝBĚROVÝ MODUL NPC SKPV PČR – „BOREK“
kpt. Mgr. Bc. Jana JUNGWIRTOVÁ, NPC
24. MISTROVSTVÍ ČR VE SLUŽEBNÍ KYNOLOGII 2011
Jan MELŠA
26. MEZINÁRODNÍ PROTINARKOTICKÉ ÚSTŘEDNY
Miloš VANĚČEK
28. VYTVOŘENÍ SPECIALIZOVANÝCH PRACOVIŠŤ KRIMINÁLNÍ SLUŽBY NA ÚSEKU NEALKOHOLOVÉ TOXIKOMANIE – 1982
Miloš VANĚČEK
31. JAK SE PSALO O „DROGÁCH“ DO ROKU 1945
Miloš VANĚČEK
46. VYBRANÁ DENNÍ HLÁŠENÍ SNB V PLZNI ZA DRUHÉ POLOLETÍ ROKU 1989 SOUVISEJÍCÍ S DROGOVOU KRIMINALITOU
Tomáš HERAJT
47. HISTORICKÝ EXKURZ DO POSTAVENÍ CELNÍCH ORGÁNŮ ČR V BOJI PROTI PAŠOVÁNÍ
kpt. Mgr. Aleš GORČÍK, Celní protidrogová jednotka/GŘC
51. KNIHOVNIČKA
Miloš VANĚČEK
54. 20 LET JÍZDNÍ POLICIE

**UPOZORNĚNÍ PRO ODBĚRATELE
BULLETINU NPC**

V souvislosti se zvýšením nižší sazby DBP z 10 % na 14 %, která bude platit od 1. 1. 2012, upozorňujeme, že se tato změna promítne do ceny Bulletinu NPC.

**Po zvýšení sazby DPH o 4%
bude prodejní cena Bulletinu 73,-Kč.**

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

rok 2011, ve kterém Národní protidrogová centrála oslavila své dvacetiny, se pomalu chýlí ke konci. Naše historie je lemována cyklickými pokusy o zpochybnění významu a efektivity naší práce a mnohdy i podstaty existence. To vše s různorodými motivacemi, pramenícími obvykle z nepochopení komplementárního významu konceptu mezioborového policejního útvaru na centrální úrovni, který kromě bezprostředního vymáhání práva nejenže sjednocuje aplikační praxi, ale má významný podíl i na modelování protidrogové politiky státu.

Za dvacet let své existence uzavřela Národní protidrogová centrála více než 1500 operací, které vyústily v trestní stíhání 3500 pachatelů nejzávažnější drogové trestné činnosti u nás i v zahraničí. Prošla mnoha vývojovými změnami, které bez výjimky směřovaly k efektivnějšímu modelu strategie vymáhání práva v oblasti drog na centrální úrovni, vylepšování personálního výběru a řízení a v neposlední řadě i k budování postavení jednotky v národním systému tvorby a realizace protidrogové politiky. Drogová scéna v České republice vstřebala razanci první vlny heroinové záplavy, která zanechala zhruba 15.000 problémových uživatelů opiátů, jež jsou společně s cca 30 000 pervitinovými problémovými uživateli nejmarkantnější skupinou podílející se na doprovodné drogové kriminalitě. Data jsou to šálivá, pokud si uvědomíme, že jsou pouhou kvalifikovanou komparací údajů terciální prevence, tedy údajů o osobách, které využívají služby harm reduction, léčby či následné péče. Býváme velmi často označováni za neefektivní a velmi nákladný článek systému realizace protidrogové politiky. Naši kritici argumentují stále sofistikovaněji a skoro by se zdálo, pokud bychom podleli pouze mediálnímu obrazu problému, je vlastně všechno v pořádku.

Mimo zájem státu, lékařů i adiktologických odborníků zůstává drahně let podmnožina příležitostných, náhodných a experimentálních uživatelů, která je nesporně rezervoárem problému

vého užívání a hnacím motorem drogových obchodů. V oblasti snižování nabídky jsou české orgány vymáhající právo orientovány výlučně na postihování kvalifikovaného nakládání s nelegálními drogami a doposud málo aktivní ve vymáhání bagatelních přestupkových deliktů souvisejících s užíváním, což je ve většině evropských států jeden z hlavních nástrojů snižování dostupnosti drog pro koncové uživatele. Účelové interpretace právní úpravy, směšování potenciálního léčebného využití konopí s legalizací marihuany a relativizace či bagatelizace nežádoucích účinků užívání některých typů nelegálních drog za vydatného přispění velké části médií vyústila ve skutečnost, že byla vyvolána iluze o změně normy.

Tváří v tvář národním i evropským údajům o sociálních, zdravotních a kriminogenních okolnostech užívání všech typů nelegálních drog v České republice blednou argumenty o úspěšnosti a originalnosti české cesty protidrogové politiky, jejíž dosavadní směřování výrazně preferuje minimalizaci rizik spojených s užíváním nad systémovým předcházením užívání drog a budováním společenského klimatu, který preferuje zájem společnosti na zdravém vývoji mladé generace a užívání drog staví mimo slušnou společnost či chcete-li normu. Úcta k hodnotám a normám i nekodifikovaným jsou nejen znakem hodnotové konstantnosti společnosti, ale i signálem, že nadechování po svobodě má svou sebezáchovnou mez.

Jménem Národní protidrogové centrály vám děkuji za dlouholetou přízeň, jež se nám dostává ze strany odborné i laické veřejnosti, která chápe význam naší práce a podporu, jež vnímáme nejen jako posilující, ale především jako závazek.

S přáním klidných Vánoc a šťastného vykročení do roku 2012,

plk. Mgr. Jakub FRYDRYCH, ředitel

FENTANYL

Miloš VANĚČEK, kpt. Ing. Martin KUCHAR, Ph.D.

Na české drogové scéně se objevila další syntetická „droga“. Jedná se FENTANYL. Na základě poznatků Policie ČR vydalo NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DDROGY A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI varování o výskytu této látky v České republice.

FENTANYL je vysokopotentní syntetický opiát používaný v medicíně pro léčbu akutní i chronické bolesti a pro anestezii při chirurgických operacích; lékařsky se podává intravenózně, ve formě transdermálních náplastí nebo sublingválních tablet. Jeho stejná hmotnost má přibližně 40x vyšší analgetickou účinnost než heroin a zhruba 50x vyšší účinnost při útlumu dýchacího centra vedoucího ke smrtelnému předávkování.

FENTANYL je jako omamná látka uvedený v příloze 1 seznamu omamných a psychotropních látek dle zák. č. 167/1998 Sb. o návykových látkách, resp. v seznamu I Jednotné úmluvy OSN o omamných látkách, je tedy zakázanou omamnou látkou a **veškeré nakládání s ním včetně jeho držení je trestným činem**. Výdej léků s jejím obsahem je v ČR pod nejpřísnější kontrolou, tzn. je vázán na lékařský předpis s modrým pruhem.

Již na jaře roku 2004 odeslala Sabine Haassová, vedoucí Rakouského monitorovacího střediska pro drogy a drogové závislosti zprávu o fentanylu („syntetickém heroínu“). Uvedla v ní, že 24. ledna 2004 byla ve Vídni zajištěna ilegální laboratoř na výrobu návykových látek. Po uzavření kriminologického šetření bylo možné sdělit:

- Zajištěny byly následující relevantní návykové látky a prostředky:
  - 3006 papírových tripů („papírků“) s fentanylem
  - 46,06 gramů tekutiny, obsahující fentanyl, a 25813 nenapuštěných papírků
  - 5,35 gramů DOM (v práškové a tekuté formě)
  - 16 tripů s DOM
  - 7,06 gramů DMT (v práškové a tekuté formě).

Nenapuštěné tripy byly zakoupeny v Nizozemí, vlastní návykové látky byly vyrobeny ve vídeňské laboratoři. V té bylo dále nalezeno 1765 tablet MDMA (extáze), které byly do Rakouska propašovány z Belgie.

Dosavadní vyšetřování nasvědčuje faktu, že laboratoř byla objevena těsně před zahájením prodeje fentanylu.

Tisková zpráva 12. 8. 2011 Akce „FENT“

Po několikaměsíčním prověřování, bylo ve dnech 3. – 4. srpna 2011 zadrženo 5 osob ve věku od 16 do 47 let, které dovážely ze Slovenské republiky látku fentanyl, kterou následně distribuovaly v Ostravě. Při zadržení pachatelů bylo zajištěno cca 250 g fentanylu, které má na pouličním trhu hodnotu cca 500 000,- Kč. Akce byla koordinována se slovenskými orgány vymáhajícími právo. V případě prokázání viny hrozí pachatelům až dvanáctileté vězení. Výskyt fentanylu, doposud v České republice velmi sporadický, může díky své kvalitě a účinku úspěšně konkurovat nekvalitnímu pouličnímu heroínu, navázat na sebe subkulturu opiátových problémových uživatelů a přivodit významný nárůst předávkování, podobně jako v Estonsku či některých skandinávských zemích, kde je již etablovanou drogou.

Další fentanylová laboratoř menšího rozsahu byla zajištěna 22. 3. 2003 ve Španělsku. V laboratoři byly zajištěny vzorky různých derivátů fentanylu. V roce 2006 byla v Německu objevena vybavená laboratoř s prekurzory a podrobnou literaturou určenou k syntéze fentanylu.

Na konci sedmdesátých let se objevují sporadické zprávy o prodeji fentanylu na americkém drogovém trhu a o případech záměny s heroinem a smrtelném předávkování po intravenózním užití. Z oblasti USA rovněž pocházejí zprávy o zneužívání fentanylu zdravotnickým personálem. Kromě samotného fentanylu se vyskytuje celá řada jeho vysocepotentních derivátů (např. alfa-methylfentanyl, 3-methylfentanyl), které spolu s fentanylem stojí za množstvím úmrtí po celém světě. Pro příklad lze uvést data z Chicaga, kde ze statistických údajů vyplývá, že v letech 2005–2007 zemřelo ve spojení s užitím fentanylu nebo jeho derivátu 350 osob (J. S. Denton et al: *J. Forensic Sci.* 53(2) **2008**). V Evropě jsou dostupná data především z Estonska (Ojaperä et al: *Int. J. Legal Med.* **2008**), kde bylo zaznamenáno množství úmrtí se vzrůstající tendencí, 2005(†45), 2006(†71), 2007(†107).

Detekce fentanylu a jeho metabolitů *post mortem* je vzhledem k nízkým koncentracím v biologickém materiálu složitá a bez cílené detekce lze snadno dojít k falešné toxikologické diagnóze. Statistická data mohou být proto podhodnocena nebo neúplná.

Varování o výskytu fentanylu v ČR

Výskyt fentanylu na drogových scénách představuje vysoké riziko vzhledem k nebezpečí předávkování.

Fentanyl a předávkování

- Potence pouličního heroinu může být dramaticky zvýšena přidáním fentanylu.
- Užití i velmi malého množství látky s příměsí fentanylu může způsobit předávkování a smrt.
- Stav předávkování nastupuje velmi rychle. Zásadní komplikací může být i to, že zasahující lékař nemusí vědět, že se jedná o předávkování fentanylem, protože příznaky jsou totožné jako při intoxikaci ostatními opiáty. V některých případech lze fentanyl detekovat v moči intoxikovaných pomocí immunochemických testů (tzv. rapid test).

Detekce a léčba předávkování

- Předávkování fentanylem vede k zástavě dechu a srdce, dýchacím a oběhovým potížím a může způsobit i anafylaktickou reakci organismu.
- Standardní toxikologické testy na opiáty neodhalí přítomnost fentanylu.
- Metodou volby při předávkování fentanylem je injekční podání naloxonu (0,4–2 mg intravenózně či intramuskulárně či hypodermálně každé 2–3 minuty).

MISE INCB¹⁾ V ČESKÉ REPUBLICE VE DNECH 15. – 18. LISTOPADU 2010

plk. Mgr. Irena PECHOVÁ

Doporučení pro vládu ČR na opatření ke zlepšení souladu s mezinárodními smlouvami na úseku drog, vyplývající z mise INCB (dále jen „výbor“), která proběhla ve dnech 15. – 18. 11. 2010. Zástupci mise navštívili Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo zemědělství, úřad Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky, vedení Národního monitorovacího střediska pro drogy a drogové závislosti, primátora Prahy, ředitele Národní protidrogové centrály, zástupce Nejvyššího soudu ČR, zástupce Generálního ředitelství cel a nevládní organizace jako je sdružení Český mák a nevládní organizace působící v oblasti léčby a rehabilitace drogově závislých.

DOPORUČENÍ VYPLÝVAJÍCÍ Z POZOROVÁNÍ ČLENŮ MISE INCB

Národní drogový kontrolní systém

Výbor chválí vládu ČR za její silný závazek k cílům a úkolům tří drogových konvencí a za boj proti nezákonným aktivitám v souvislosti s drogami. Národní strategie protidrogové politiky pro léta 2010 – 2018 a protidrogový akční plán 2010 – 2012 je odrazem dobře vyvážené politiky na tomto poli. Výbor poznamenává, že vláda ČR nastavila úplný systém pro zákonnou drogovou kontrolu, plně v souladu s mezinárodními drogovými smlouvami a souvisejícími rezolucemi ekonomické a sociální rady, regulační kontroly jsou efektivní a že vláda spolupracuje pravidelně s výborem ve věcech kontroly drog.

Legislativa

Držení, nákup a pěstování kontrolovaných drog za účelem nikoliv léčebné osobní spotřeby. Článek 3, odstavec 2 Konvence OSN z roku 1988 požaduje od států, aby zavedly do své legislativy jako trestný čin držení, nákup nebo pěstování kontrolovaných drog za účelem osobní spotřeby naproti ustanovení Konvencí z roku 1961 a 1971. Pokud to neudělají, tak by byly v rozporu s ústavními principy a základ-

ními koncepty jejich právních systémů. Výbor poznamenává, že v novelizované drogové legislativě ČR držení drog pro osobní spotřebu v množství pod definovanou hranici bylo stanovenou jako správní delikt. Taktéž pěstování rostlin obsahujících OPL pro osobní spotřebu v množství pod stanovenou hranici je správním deliktem (přestupkem).

Rozlišování mezi konopím a jinými drogami

Výbor poznamenává, že v nové drogové právní úpravě je rozlišováno mezi konopím a jinými drogami, co se týče postihů za držení, stejně tak i pěstování pro vlastní užití v množství větším, než je stanovená hranice. Přestože takové rozlišování není výslovně zakázáno drogovými smlouvami, samy Konvence ho nečiní. Výbor by rád poukázal na to, že rozlišování mezi konopím a jinými narkotickými látkami je zavádějící a odvážné a nijak opodstatněné. Výbor je znepokojen tím, že rozlišování mezi konopím a jinými narkotickými látkami může vysílat špatné signály veřejnosti vytvářením falešného dojmu, že zneužívání konopí může být neškodné, zejména s ohledem na vysokou míru zneužívání konopí v ČR, která je mezi nejvyššími v Evropě. Výbor tímto doporučuje vládě nedělat rozdíl mezi konopím a jinými drogami v drogové legislativě země.

Léčebné využití konopí

Výbor pozoruje, že ČR zavádí využití konopí pro léčebné účely. Výbor věří, že vláda ČR přijme veškerá opatření, aby vyhověla všem souvisejícím ustanovením Jednotné úmluvy, aby mohla rozhodnout o schválení. Což znamená akceptovat následující: Článek Jednotné úmluvy z roku 1961 část, která toleruje pěstování konopí pro výrobu pryskyřice a vyžaduje založení národní konopné agentury. Pouze pěstitelé licencovaní agenturou mají oprávnění takto pěstovat. Veškerá úroda má být zasílána do agentury, jen agentura smí vykupovat a fyzicky přebírat takovou úrodu. Agentura má exklusivní právo vývozu, velkobchodování a zajišťování skladů konopí. Odhady a statistická hlášení konopí musí být poskytována INCB (článek 19 a 20 úmluvy z roku 1961).

¹⁾ Mezinárodní výbor pro kontrolu drog.

Výbor by velice ocenil, kdyby vláda ČR prováděla systematické hodnocení efektivity léčby konopím a výsledky hodnocení sdílela s výborem INCB.

Kontroly legálního pěstování máku setého

ČR je výrobní zemí opiových surovin. Výbor vyjadřuje uspokojení, že pěstování máku a výroba makové slámy jsou v ČR velmi dobře kontrolovány. Výbor vyjadřuje pochvalu a povzbuzuje vládu k zajištění, aby tato kontrolní opatření, včetně podrobného hlášení INCB, byla udržena i nadále v souladu s požadavky úmluvy z roku 1961. Výbor by rád požádal vládu, aby ho informovala o budoucím legislativním vývoji v této problematice.

Aktivity ke snižování poptávky

Výbor by rád požádal vládu ČR o další rozvoj aktivit snižujících poptávku drog na území ČR. Úřady v ČR jsou vyzvány k zesílení primární prevence zneužívání drog, stejně tak k zajištění dostupnosti léčby pro drogově závislé. Výbor vybízí vládu ke zvýšení poskytování psychosociální podpory a nalézání způsobů lepšího směřování drogových uživatelů směrem k redukci užívání drog, případně abstinenci. Úřady ČR by také měly vyvinout úsilí k zajištění, že léčebné programy jsou doplňovány rehabilitačními a programy sociální reintegrace.

Substituční léčba závislosti na opiátech

Výbor pozoruje, že opakovaně dochází ke zneužívání přípravků obsahujících buprenorfin (Subutex), které unikají z programů substituční léčby, a díky takovým únikům vzrůstá nelegální černý trh s těmito přípravky. Výbor by rád povzbudil vládu ČR v nastavení efektivních kontrolních opatření k zabránění úniků buprenorfinu na nelegální trh.

Program výměny jehel

Výbor pozoruje, že v zájmu omezení šíření viru HIV/AIDS přes nitrožilní drogové uživatele, jsou programy výměny stříkaček v ČR zavedeny již několik let. Výbor si je vědom, že vlády musí přijmout opatření, která redukuje sdílení jehel mezi injekčními uživateli drog, aby bylo omezeno šíření HIV/AIDS. Výbor by rád vyzval vládu ČR, že jakékoliv preventivní opatření, včetně výměny jehel a stříkaček, stejně tak další aktivity, jako je distribuce gelových kapslí pro bezpečnější aplikování pervitinu, nepodporuje či neusnadňuje užívání drog.

Testování syntetických drog na tanečních párty

Výbor sleduje se zájmem, že v minulosti probíhalo

testování syntetických drog na tanečních párty ze strany nevládních organizací. Výbor by rád zdůraznil, že programy na testování čistoty drog v tanečních klubech odporují drogovým konvencím, zejména povinnosti smluvní strany zajistit, že omamné a psychotropní látky jsou užívány pouze pro lékařské a vědecké účely. Výbor naléhá na vládu ČR, aby nepovolovala testování drog na taneční scéně.

Tzv. „šlehárny“

Výbor zaznamenal, že některé úřady v ČR zvažují zavedení tzv. „šleháren“. Výbor znovu opakuje, že takové praktiky jsou v rozporu se základními principy mezinárodních drogových smluv omezování OPL jen pro lékařské a vědecké účely. Výbor vyzývá vládu, aby nezaváděla taková zařízení v ČR.

Kontrola nad prekurzory drog

Výbor poznamenává, že mezinárodní spolupráce českých protidrogových složek vymáhajících právo v boji proti obchodování s drogami a zabránění úniků chemických prekurzorů je excelentní. Výbor chce pochválit české úřady za jejich úsilí na tomto úseku.

Výbor podporuje české úřady v co nejrychlejším přijetí plánované nové nekursorové legislativy pro lepší sladění domácí národní legislativy s odpovídajícími nařízeními EU na poli drogových prekurzorů. Výbor by též rád podpořil českou vládu v přijetí nezbytné legislativy a administrativních opatření k zabránění úniku přípravků obsahujících pseudoefedrin z domácích distribučních kanálů, nebo jejich pašování ze sousedních zemí, a následné zneužití pro nelegální výrobu metamfetaminu. V tomto by úřady měly pokračovat v hledání vhodného řešení spolu s úřady dotčených zemí a následně informovat výbor o výsledku.

Výbor by též rád podpořil českou vládu v udržení dialogu s evropskou komisí s ohledem k dalšímu zesílení již existujících kontrolních opatření nad acethydridem v Evropské unii, k zabránění dalších úniků acethydridu v zemi a celém evropském regionu.

MEZINÁRODNÍ VÝBOR PRO KONTROLU DROG²⁾

Mezinárodní výbor pro kontrolu drog (INCB) je nezávislým a kvazisoudním kontrolním orgánem, jehož úkolem je dohlížet na dodržování úmluv Spojených národů o problematice drog. Výbor byl založen v roce 1968 na základě Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1961. INCB předcházela řada podob-

²⁾ e-mail: info@osn.cz, web: www.osn.cz

ných orgánů, zakládaných již od doby Společnosti národů.

Výbor je nezávislý na vládách i na Organizaci spojených národů; jeho třináct členů je vybíráno podle vlastních schopností a odbornosti. Jsou voleni Ekonomickou a sociální radou OSN (ECOSOC). Činnost INCB financuje OSN. Tři členové jsou voleni ze seznamu kandidátů jmenovaných Světovou zdravotnickou organizací (WHO) a deset ze seznamu kandidátů, které nominují vlády států.

MANDÁT

Úkolem INCB je napomáhat vládám států plnit ustanovení úmluv o omamných látkách. Přesně je jeho mandát definován v jednotlivých úmluvách. Stručně řečeno, INCB se zabývá dvěma aspekty kontroly drog:

- V oblasti legální výroby, obchodu a prodeje drog se INCB snaží zajistit dostatečné dodávky pro lé-

kařské a vědecké účely a zabránit únikům drog z legálních zdrojů na ilegální trh. Za tímto účelem byl vytvořen systém na vytváření předběžných odhadů množství omamných látek na trhu a dobrovolný systém pro vyhodnocování situace na trhu s psychotropními látkami. S pomocí statistického systému INCB monitoruje dění na poli mezinárodního obchodu s drogami. Výbor také dohlíží na to, aby vlády států vytvářely podmínky, které brání zneužívání chemických prekurzorů k ilegální výrobě drog a pomáhá jim předcházet únikům těchto látek na ilegální trh.

- V oblasti ilegální výroby a obchodu s drogami usiluje INCB o odstranění nedostatků ze systému kontroly na státní i mezinárodní úrovni. Výbor zodpovídá za identifikaci chemikálií používaných při ilegální výrobě drog a zařazení těchto látek na seznam látek podléhajících mezinárodní kontrole.

ZPRÁVA MISE DO ČESKÉ REPUBLIKY

Miloš VANĚČEK, Národní protidrogová centrála

Mise OSN pro mezinárodní kontrolu drog proběhla pod vedením experta Bernarda Leroy také v roce 1993. Pro porovnání se závěry z listopadu 2010 uvádím doslovný přepis zprávy z roku 1993.

PROGRAM MISE OSN MEZINÁRODNÍ KONTROLY DROG
PRÁVNÍ POMOC STÁTŮM

ZPRÁVA MISE DO ČESKÉ REPUBLIKY

Datum: 19. – 21. října 1993

Expert: Bernard LEROY, hlavní právní poradce

ÚČEL MISE

Mise byla zorganizována na žádost úřadů České republiky s cílem pomoci jim při zřízení jejich národního aparátu kontroly drog (institucí a legislativy). Na základě zjištění problému specifických pro zemi a nových nebezpečí /rizik/ v oblasti drog, se měla poskytnout pomoc vládním úřadům při stanovení priorit činnosti, přijetí strategie a definování všeobecného rámce předpokládaných koordinačních a kontrolních mechanismů. Dalším posláním mise bylo poskytnout pomoc při navrhování zákonodárných textů a přispět k vytvoření potřebné dynamičnosti zvýšením znalostí politických a správních úředníků.

Osoby, s nimiž bylo jednáno:

<i>Pan Martin FENDRYCH,</i>	<i>náměstek ministra vnitra</i>
<i>Dr. Stanislav STARÝ,</i>	<i>tajemník mezivládní anti-drogové komise</i>
<i>Pan Miroslav BORNÍK,</i>	<i>vedoucí jednotky drogové kontroly</i>
<i>Pan Jiří RICHTER,</i>	<i>vedoucí národní drogové informační kontroly (NDIS)</i>
<i>Dr. Michal FLÍGL,</i>	<i>poradce ministra spravedlnosti</i>
<i>Pan Jan KŘIVÁNEK,</i>	<i>pracovník oddělení veřejné prokuratury ministerstva spravedlnosti</i>
<i>Dr. Eva MAREŠOVÁ,</i>	<i>oddělení kontroly dovolených činností (ministerstvo zdravotnictví)</i>
<i>Pan BEČVÁŘ</i>	<i>pracovník vojenské policie</i>

I. NÁRODNÍ SITUACE

Česká republika vznikla	1. 1. 1993
Populace:	10 000 000 obyvatel
Rozloha:	79 000 km ²

Zneužívání drog

Nejvíce používané látky zneužívatelem drog /narkomany/ jsou metamfetaminu, kodein a rozpustidla, zejména „hnědák“²⁾ (hydrocodon) a pervitin (metamfetamin). Podávání alnagonu (codein aspirinu) injekcemi se vyskytuje velmi často. Závislé osoby ADICTS izolují metamfetamin z látek obsahujících efedrin (jako Soluňan, ipecarin nebo pedrolon) nebo zpracováváním HERB rostliny Ephedra vulgaris. Zdá se, že heroin a kokain jsou příliš drahé pro trh, který se v současnosti rozvíjel, ale je se třeba obávat, že nadšení mladých lidí pro všechno módní na Západě kombinované s obratností pašeráků v nabízení – zpočátku lákavých – cen rychle povede ke značnému růstu užívání těchto látek.

V současné době jsou časté případy mnohonásobné drogové závislosti, zejména spojené s alkoholem, jako je kombinace s konopím, barbituráty, metaqualonem a sedativy (uklidňujícími léky) pro léčení Parkinsonovy choroby a epilepsie. V Praze se prodává v drobném jeden gram metamfetaminu kolem \$ 30, jeden gram marihuany nebo pryskyřice kolem \$ 7, cigareta hašiše stojí méně než \$1 a jedna dávka LSD je za \$ 8.

Typický profil uživatele drog je údajně takový: muž, obvykle z pracující třídy, věkem mezi 15 a 24 lety; užívá hlavně metamfetaminu a kodein nitrozilně a má sklon značně pravidelně se podílet na používání společných injekčních stříkaček.

²⁾ „brown“

Pašování drog /Nekalé obchodování s drogami/

Česká republika je hlavní tranzitní zemí na balkánské cestě do Západní Evropy. Bylo pozorováno časté používání této cesty vozidly mezinárodní kamionové přepravy (TIR) převážejícími stále větší množství heroinu a pryskyřice konopí. Také se zdá, že se rozšiřuje pašování přes pražské letiště, zejména zásilek z Jižní Ameriky, Afriky a Jihovýchodní Asie. K dalšímu tranzitu pak dochází autem do zemí Západní Evropy, do nichž se mezinárodní podvodníci takto pokoušejí vstoupit „zadními dveřmi“. Vezme-li v úvahu výrazný růst počtu zabavení, jež je doprovázen podobným růstem počtu českých občanů zapletených do případů pašování, zdá se, že se Česká republika stává preferovaným místem vstupu drog do Západní Evropy.

Během minulého října jen v Kladně bylo zničeno několik laboratoří vyrábějících heroin, kokain a metamfetaminu. Měla by se také věnovat pozornost skutečnosti, že domácí produkce máku v celé zemi pokrývá plochu 10 000 hektarů a pravděpodobně existuje i několik plantáží konopí.

Vzhledem k slabostem existujícím kontrolám a vysoké úrovni odbornosti chemiků v této zemi, je se třeba obávat, že by se mohl velice rychle rozvinout skutečný průmysl pro zpracování opia na heroin využíváním rozšířeného pěstování máku existujícího v několika zemích Střední Evropy. Organizované zločinecké skupiny by mohly vybudovat lukrativní spojení mezi těmito výrobními oblastmi a ohromným potencionálním trhem představovaným současnými a budoucími konzumenty v celé Evropě. Zdá se, že stejně velikým nebezpečím se jeví rostoucí pašování psychotropních léčivých drog (obzvláště amfetaminů) a prekurzorů.

Přidá-li se k tomu všemu zeměpisná poloha země, která ji činí ideální křižovatkou, a také její současná ekonomická situace, máme pohromadě všechny předpoklady pro to, aby organizované kriminální zločinecké skupiny značně rozšířily svou činnost v této oblasti, kde by měly možnost zapojit se nejen do výroby, pašování a distribuce drog, ale také praní peněz investováním – bez velkého rizika – do mladé, neochráněné a rychle se rozvíjející ekonomiky.

II. STRATEGIE

Už před rozpadem Československa začaly federální úřady formulovat strategii a nastolení nového institucionálního aparátu pro potírání drog, ale tomuto procesu následně události zabránily.

Česká vláda se 13. ledna 1993 rozhodla jmenovat komisi pro zkoumání problému drog. Podle usnesení č. 22, z 20. ledna 1993 byl ministr vnitra pověřen, ve spolupráci s touto komisí a příslušnými ministerstvy, úkolem předložit do 30. dubna 1993 zprávu nastiňující všeobecné linie přístupu. V souladu s tím byl 3. března 1993 jmenován mezivládní koordinační orgán a byl přijat dokument „Nástin a program protidrogové politiky“.

Dokument hodnotí situaci, vytyčuje akční směrnice ACTION GUIDELINES a formuluje program pokrývající období let 1993 – 1996. Kolem poloviny r. 1994 doporučuje přijetí nové legislativy.

Zásady představující základ politiky české vlády jsou stanoveny jako:

*Ochrana veřejnosti proti destruktivnímu dopadu drog a podpora rozhodnutí jednotlivce žít bez drog;
Respektování lidských práv a práv osoby, které nese s sebou dovození veřejnosti podstoupit riziko zneužívání drog;*

Právo na veřejnosti na bezpečnost, které zahrnuje uznávání nebezpečí představované organizovaným zločinnem;

Vyvážený přístup k snížení přísunu a k snížení poptávky a úlohy připisované potlačování a prevenci;

Odpor k legalizaci drog;

Rozvíjení multidisciplinárního přístupu;

Rozvíjení mezinárodní spolupráce.

III. NÁRODNÍ STRUKTURY A PRÁVO

3.1. RATIFIKACE MEZINÁRODNÍCH KONVENCÍ

KONVENCE 1961	KONVENCE 1971	KONVENCE 1988
Ratifikována 1965	Ratifikována 1988	Ratifikována 1991

V prosinci 1992 parlament potvrdil, že přejímá závazky vyplývající z mezinárodních iniciativ, které před tím Československo vzalo na sebe. Podle toho, co nám bylo řečeno, jen z technických důvodů vláda ještě nedokončila formality právního nástupnictví, což znamená, že se Česká republika ještě neobjevuje na seznamu ratifikací.

3.2. PLATNÁ LEGISLATIVA

Texty, jež právě platí, jsou vyhláška č. 192/1988 o jedech a jiných riskantních látkách, a zákon 560/1992. Tyto texty jsou neúplné, nevhodné pro situaci a neodpovídající plně mezinárodním konvencím. Přípravuje se návrh zákona týkající se povolených činností a vláda doufá, že jej bude moci předložit parlamentu do 31. března 1994

3.2.1. KLASIFIKACE LÁTEK A KONTROLA POVOLENÝCH ČINNOSTÍ

Všechny látky sepsané v dodatcích ke Konvencím 1961 a 1971 jsou sestaveny do sedmi tabulek, které ve skutečnosti prostě reprodukují v kombinované podobě soupisy připojené ke konvencím. Kromě těchto látek byl v české legislativě na žádost ministerstva vnitra zařazen do klasifikace také efedrin. Zákon 560/1992 zavedl také tabulku prekurzorů, ale ta nezahrnuje žádnou z látek v tabulce II. Legislativa pamatuje na soustavu dovozních a vývozních licencí pro omamné drogy a psychotropní látky používané v medicíně a také pro prekurzorů.

3.2.2. LEGISLATIVA O POTLAČOVÁNÍ NEDOVOLENÉHO OBCHODOVÁNÍ

České právo není na výši, pokud jde o žalovatelné trestné činy a opatření podle Konvence z r. 1988. Nepovažuje za trestné činy:

- Výrobu, přepravu nebo distribuci zařízení, materiálů nebo chemických prekurzorů tam, kde je známo, že mají být použity pro nedovolené pěstování, nebo ve výrobě nebo zpracovávání omamných drog nebo psychotropních látek;
- Organizování, podporování nebo financování nedovoleného obchodu s drogami;
- Praní výnosů z trestných činů spojených, souvisejících s trestnými činy spojenými s drogami.

Právo neobsahuje žádná ustanovení jakékoliv povahy týkající se odhalování prekurzorů nebo praní peněz z drog. Nezmiňuje se o nových vyšetřovacích technikách; sledování dodávek, pokoutních machinací, osobních tělesných prohlídkách, sledování finančních aktivit a použití síly proti ozbrojeným pachatelům. Ne zahrnuje zvláštní ustanovení vyžadovaná v souvislosti s přípravou zapečetěných kontejnerů, uschování dokumentace a před-procesního zničení zabavených drog. Nedovoluje rozvinutí skutečné mezinárodní spolupráce (extradici, konfiskaci v zahraničí, vzájemnou právní pomoc, zachycování na moři, prohledávání při tranzitu, atd.).

Současné platné právo stanoví, že držení drog (bez ohledu na množství) je a priori pro potřebu a nikoliv pro nedovolené obchodování. Třebaže se žádný takový závazek v mezinárodních konvencích neobjevuje, požaduje české právo, aby úřady prosazující právo dokazovaly, že jde o nedovolené obchodování. Podobně, když narazí na žeň konopí, vyžaduje se na policejních úřadech, aby dokázaly, že takové rostliny jsou určeny k použití jako drogy a dokázaly existenci nebezpečí. Taková ustanovení, která neodpovídají žádnému požadavku mezinárodního práva, velmi komplikují úkol policie a hrají do rukou pašerákům, kteří znají výhody, jež z toho mohou vyzískat a budou je považovat za skutečný podnět zejména pro používání území České republiky jako středu evropských pašeráckých operací.

Je třeba se obávat toho, že organizované zločinecké skupiny budou využívat nedostatku legislativy proti praní špinavých peněz (a absence povinnosti bank oznamovat podezřelé transakce), aby v širokém měřítku k proniknutí do veřejného a soukromého sektoru. Za současné výjimečné hospodářské situace, protože se rozsáhlé používá hotových peněz, skutečnost, že podle zákona vyšetřování praní špinavých peněz z drog připadá v úvahu jen v rámci již probíhajícího soudního vyšetřování, asi bude povzbuzovat mafiánské podniky v České republice. Za takových okolností by bylo nebezpečné uvažovat o pověření kriminální vyšetřovací prací soukromé organizace nebo jednotlivce, jak se zřejmě podle současného návrhu zákona předpokládá.

Počet stíhaných případů uváděný ministrem spravedlnosti k dnešku je velmi malý:

1991	28 případů
1992	46 případů
1993	37 případů za prvních šest měsíců

Avšak nesmí se připustit, aby tato čísla zakrývala skutečný stav. Jsou odrazem nedostatku zdrojů informací úřadů, a zároveň nedávají žádný náznak nebezpečí rysujících se na obzoru.

3.2.3. LEGISLATIVA TÝKAJÍCÍ SE ZNEUŽÍVÁNÍ DROG

Podle platných textů není užívání omamných drog, ani nedovolené nabývání nebo držení pro osobní potřebu zakázáno nebo trestáno. Zákon z 28. března 1989 se zabývá jak alkoholismem, tak zneužíváním omamných látek. Pamatuje na možnost uložení povinného léčení drogově závislých (narkomanů).

Podle nové navrhované legislativy není úmyslem zavést užívání nebo nabývání a držení za účelem (vlastní) potřeby jako žalovatelné trestné činy.

Měla by být věnována pozornost tomu, že mnoho úředníků projevuje zájem o přijetí konceptu „standardní denní dávky“ (systému, který byl v Itálii právě opuštěn), aby se rozlišovalo mezi držením pro potřebu (tolerované), od držení souvisejícího s nedovoleným obchodováním (trestné).

Uzákonění legislativy a zejména přijetí trestních ustanovení, ať už za nedovolené obchodování nebo potřebu, by – zdá se – v tomto okamžiku v České republice způsobilo nesnáze vzhledem k historickému pozadí a převažujícímu mínění. V myslích lidí připomíná používání trestních sankcí dřívější režim a má velmi negativní konotace (vedlejší význam). Zdá se, že mnoho lidí je až naivně optimistických při vnímání pašování drog a jejich zneužívání. Blíží se nebezpečí jsou buď neznámá, nebo podceňovaná. Také je třeba se obávat, že tu dojde k mnoha chmurným procitnutím, využijí-li organizované zločinecké skupiny neúčinnosti vyplývající z takového postoje, aby se samy postavily na vlastní nohy. Trvání na specificky „české“ povaze problémů a řešení v této věci je přirozeně pochopitelné. Avšak, když se prozkoumá, zda tato specifická není ničím jiným než s čím jsme se setkali jinde, zdá se, že je shodná s důslednou aplikací zákonných ustanovení, jež byla přijata bez jakýchkoli skrupulí významnějšími demokraciemi na celém světě.

3.3. EXISTUJÍCÍ /STÁVAJÍCÍ/ INSTITUCIONÁLNÍ STRUKTURY

3.3.1 MEZINIMISTERSKÁ KOORDINAČNÍ KOMISE

Takový útvar již v České republice existuje pod názvem Mezivládní protidrogová komise. Byla jmenována 3. března a má tyto funkce:

- Koordinování odborů zapojených do ochranných aktivit týkajících se a vztahujících se k omamným a psychotropním látkám;
- Příprava dokumentace pro představitele České republiky v mezinárodních organizacích a na mezinárodních setkáních;
- Organizace a sledování realizace závazků vyplývajících z mezinárodních konvencí;
- Shromažďování a analyzování dostupných informací o vývoji jevu v zemi a v zahraničí; zahajování projektů zahrnujících používání takových informací;
- Odpovědnost za plánování a formulování protidrogové činnosti a koordinování jejího uskutečňování;
- Navrhování příslušných zákonů a předpisů o problému a doporučování alternativ v legislativních opatřeních, jež by měla být přijata;
- Předkládání preventivních a realizačních návrhů v souvislosti s výchovou a jinými k tomu se vztahujícími činnostmi;
- Účast na jednání o drogách v širokém slova smyslu (návrhy dodatku trestního zákonníku).

Počínaje rokem 1994 bude v lednu Mezivládní protidrogová komise uveřejňovat každoroční výroční zprávu.

Členy Mezivládní protidrogové komise v současnosti jsou: IS

<i>Pan Jan RUML</i>	<i>ministr vnitra, předseda</i>
<i>Dr. Kamil KALINA</i>	<i>místopředseda</i>
<i>Dr. Stanislav STARÝ</i>	<i>tajemník</i>
<i>Dr. Jiří RICHTER</i>	<i>NDIS</i>
<i>Dr. Michal FLÍGL</i>	<i>poradce ministra spravedlnosti</i>
<i>Dr. Miroslav KAINIH</i>	<i>generální ředitel celní správy</i>
<i>Dr. Jiří PRESL</i>	<i>ministerstvo sociálních věcí</i>
<i>Dr. Milena ČORNÁ</i>	<i>ministerstvo školství</i>
<i>Dr. Miluše HAVLOVÁ</i>	<i>ministerstvo zdravotnictví</i>
<i>Pan František KUBELLA</i>	<i>ministerstvo průmyslu</i>
<i>Pan Jindřich TIŠLER</i>	<i>ministerstvo zahraničních věcí</i>
<i>Pan BEČVÁŘ</i>	<i>vojenská policie</i>

Je politováníhodné, že komise není skutečným meziministerským výborem složeným ze samotných ministrů. Tato okolnost může snižovat její autoritu. Bylo by tudíž žádoucí, aby koordinační orgán jmenovaný podle vyhlášky z 3. března 1993 byl podporován na nejvyšší vládní úrovni konáním meziministerských setkání rady řekněme dvakrát do roka, jehož by se zúčastnili všichni zainteresovaní ministři za osobního předsednictví ministerského předsedy. Takové uspořádání je všeobecně přijato moderními státy. To by umožnilo stanovit protidrogovou politiku země na skutečně politické a vládní úrovni, politiku, jež by se pak mohla prosazovat mnohem účinněji v rámci stanoveném výše zmíněnou rezolucí a na základě strategie v ní stanovené.

3.3.2 STRUKTURA PRO KONTROLU ZÁKONEM DOVOLENÝCH ČINNOSTÍ

Ministerstvo zdravotnictví je pověřeno všemi záležitostmi týkajícími se „*omamných drog a psychotropních*

látek, a dodržováním závazků vyplývajících z Konvencí 1961 a 1971“. Za klasifikaci látek odpovídá odbor kontroly lékáren na ministerstvu zdravotnictví (inspektorát farmacií), který doplňuje národní seznam drog na současný stav.

Dr. Eva Marešová je osobou pověřenu kontrolou OP LICIT dovolených činností aktivit. Realizací směrnic akutně brzdí citelný nedostatek zdrojů, neboť tato jediná úřednice má zpraco(vá)vat všechny dovolené činnosti v celé republice bez jakéhokoliv automatizovaného vybavení svého pracoviště. Sice tu byl před rokem 1989 pouze jeden místní pracovník a nyní jich je 65, farmaceutickou výrobou omamných drog a psychotropních látek v současné době podnikají čtyři továrny, z nichž dvě jsou na Slovensku. Počet ročních vývozních a dovozních licencí stoupl ze 120 na dnešní číslo 700.

Kontrola prekurzorů spadá pod pravomoc ministerstva průmyslu, které by bylo ochotno předat (svou) odpovědnost Inspektorátu lékáren. Ten se ovšem domnívá, že sám není schopen vyrovnat se s tímto úkolem v zemi, která vyrábí tak mnoho prekurzorů³⁾, když úřady přiznávají, že nejsou sto přesně říct, kdo co vyrábí.

3.3.3 STRUKTURA PRO KOORDINACI PROSAZOVÁNÍ PRÁVA

Již 9. prosince 1991 Československo počalo zřizovat útvar pro koordinaci protidrogových opatření, jehož hlavní funkcí bylo soustřeďovat informace.

V současnosti existuje specializovaná jednotka drogové kontroly při odboru trestního vyšetřování, kterou vede pan Miroslav Borník, Národní drogová informační služba vedená panem Jiřím Richterem a Drogový odbor na celní správě vedený panem Bohumírem Markem.

Diskuse věnované potřebě specifické zvláštní úřadovny pro koordinaci zásahů prosazování práva byly snad zatlačeny do pozadí, jelikož vztahy mezi policií a celními úřady jsou oficiálně vynikající. Nicméně by bylo žádoucí, aby se Česká republika vybavila účinným taktickým koordinacním orgánem. Dlouhodobě by uspořádání provozované úřady mohlo působit problémy, pokud jde o účinnou koordinaci činnosti těchto vládních úřadoven, jejichž funkce se značně liší. Dále, zkušenost jiných států a mezinárodní konvence vyžadují, aby v každé zemi byla zřízena právo vynucující úřadovna odpovědná na národní úrovni za soustřeďování informací a koordinování aktivit policie, celníků a ozbrojených sil při potírání nedovoleného obchodování s omamnými drogami, a na mezinárodní úrovni za spolupráci s odpovídajícími službami v jiných zemích.

3.3.4 JINÉ ORGÁNY

V České republice také existují:

- Národní referenční laboratoř pro soudní medicínu a toxikologii;
- Regionální organizace zřízené pro to, aby kontrolovaly závislost na drogách a alkoholismu;
- Síť nevládních organizací: Filia, Drop-in, Fokus, Sananim a Fit-in.

IV. DOPORUČENÍ

Současná mise odhalila jak nedostatky v českém aparátu kontroly drog, který potřebuje kompletní restrukturalizaci a modernizaci, tak mezery v legislativě, jejíž ustanovení nevyhovují konvencím nebo nedovolují účinnou kontrolu drog.

Aby byl adekvátní a účinný, měl by se národní protidrogový aparát, který bude třeba v České republice zřídit, soustředit na tři prvky: strategii, koordinaci a legislativu. Na mezinárodní úrovni by měl být založen na ratifikaci platné konvence a přijetí dvoustranných uspořádání pro vzájemnou právní pomoc.

Závěrem naší mise jsme cítili, že by se v souvislosti s legislativní politikou, jež by se měla dělat, a prostředky pro posílení národní kontrolní drogové soustavy měla formulovat tato doporučení.

4.1. STRATEGIE

Česká republika potřebuje založit strategii, jež by zjistila specifické problémy země a stanovila přednostní úkoly ve všech oblastech, jež je třeba pokrýt (vyšetřování, prevence, léčení, trestání, atd.)

Jak české úřady plně chápaly, toto formulování národní strategie se musí stát předním úkolem. Musí zahrnovat všechny dostupné údaje a také brát v úvahu budoucí nebezpečí. Musí sledovat co možno nejširší přístup a brát v úvahu jak národní, tak mezinárodní dimenze problému. Všechny instituce, jichž se to týká, by měly být zapojeny do jejího formulování, jež by se mělo zakládat na systematické vyváženosti mezi oblastmi prevence, léčení a potlačování.

---

³⁾ Tak v roce 1992 bylo vyvezeno Českou republikou 132 tun efedrinu a 250 kilo ergotaminu.

Tato strategie by se měla projednat, rozpracovat a přijmout na co možná nejvyšší vládní úrovni na základě zjištění problémů specifických pro zemi, přípravě přístupů a výběru prioritních oblastí činností. Toho by bylo možno dosáhnout zřízením speciálně účelových institucí a navržením nové legislativy.

4.2. RATIFIKACE KONVENCÍ

Aby se předešlo stávajícím opomenutím umožňujícím vznik politováníhodných výkladů, bylo by žádoucí, aby okamžitě došlo k potvrzení dřívější ratifikace tří konvencí Československem.

4.3. KOORDINACE STRUKTURY

Jakoukoliv činnost a legislativu bude v České republice nesnadné uskutečnit bez podpory mezivládní koordinace na politické úrovni, koordinace prosazování práva na technické úrovni a vhodných mechanismech na ministerstvu zdravotnictví. V současné době potřebuje národní koordinační orgán zlepšení. Neexistuje žádná taktická koordinace operací prosazování práva a třebaže existuje vládní odpor pro kontrolu povolených činností, skládá se pouze z holých nezbytností.

4.3.1 MEZIVLÁDNÍ PROTIDROGOVÁ KOMISE

Funkce Mezivládní protidrogové komise zřízené podle vyhlášky z 3. března 1993 by se mohly rozšířit a přesněji stanovit takto:

- *Formulovat, pomáhat prosadit a koordinovat protidrogovou politiku vlády a příslušných úřadů;*
- *Navrhovat vládní rozhodnutí na národní a mezinárodní úrovni v souvislosti s úsilím bojovat proti rozšiřování a spotřebě drog a snižovat závislost na drogách;*
- *Podporovat rozšiřování informací, preventivních opatření, lékařsko – sociální péče, výzkumu a epidemiologických a statistických přehledů;*
- *Přidělovat rozpočtové prostředky na protidrogová opatření mezi příslušná ministerstva a také podpory poskytované nevládním organizacím rozvíjejícím činnost na tomto poli;*
- *Předkládat každý rok vládě zprávu vystihující národní situaci a vývoj dodávky a poptávky po drogách a předkládat návrhy na rozvíjení protidrogové činnosti.*

Zasedání schůzí Meziministerské rady by se mělo organizovat na formálním základě za účasti a předsednictví ministerského předsedy, skutečných příslušných ministrů, tj. ministrů odpovědných za zdravotnictví, finance, národní výchovu, školství, zemědělství, vnitro, zahraniční věci, obranu, mládež a sporty.

Ostatní ministři nebo státní tajemníci by mohli být žádáni, aby byli přítomni schůzím rady podle toho, co se bude projednávat.

Dále by v Radě sloužili:

- Ředitel lékáren na ministerstvu zdravotnictví;
- Ředitel ústředního orgánu pro potlačování nedovoleného obchodu s drogami.

V případě, že by ministerský předseda nemohl být přítomen, předsedal by Meziministerské radě k tomu určený ministr.

Řádné schůze Meziministerské rady by se konaly dvakrát za rok, a mimořádné schůze kdykoliv by to bylo potřeba.

Mohlo by dojít k dohodě, že by se Komise ujala navrhování rezolucí Meziministerského výboru a jejich následného provádění. Její předseda by zastupoval vládu v kompetentních mezinárodních útvech kontrolujících drogy a zajišťoval by, aby zprávy a prohlášení, jež se mají konvencí OSN podávat, byly zasílány těmto orgánům.

Takový mechanismus by zaručil větší zapojení všech zainteresovaných ministerských odborů do formulování protidrogové strategie země a SUBSEQUENTLY v důsledku toho dal větší sílu praktickému provádění dohodnutých činností. Přítomnost ministerského předsedy v čele Rady by zajistila vhodnou rovnováhu mezi ministry odpovědnými za prosazování práva a ministry pověřenými zdravotnickými a sociálními aspekty a umožnila by vyhnout se nesouhlasům a odklonům zaznamenaným v mnoha státech. Taková je cena spolehlivosti vládní aktivity v potírání drog.

4.3.2 NÁRODNÍ, PRÁVO VYNUCující KOORDINAČNÍ ÚŘADOVNA

Bylo by nezbytné zřídit zvláštní Ústřední úřad pro potlačování nedovoleného obchodování s drogami, který by účinně koordinoval činnost policie, celníků a všech ostatních úřadů zapojených do prosazování drogového práva. Takový úřad by měl být pověřen odpovědností za koordinování zásahů na národní úrovni a také za spolupráci s ústředními službami nebo odpovídajícími službami jiných zemí. Měl by soustřeďovat informace, jež mohou usnadnit vyšetřování a prevenci nedovoleného obchodování s omamnými drogami, psychotropními látkami a prekurzory.

Takový orgán by mohl rozhodovat spory (časté) mezi různými úřady, poskytovat oporu místním službám v nesnadných pátráních a zajišťovat, aby několik odborů nesoutěžilo navzájem v provádění stejné činnosti. Tento úřad by zřídil ústřední evidenci pašeráků a vedl by národní statistiku o zabavených drog. Byl by jedinou právo prosazující služebnou, která by vedla vyšetřování v cizině a jedinou úřadovnou jsoucí ve styku se svými cizími protějšky v případech sledovaných dodávek. Byl by také ukládacím místem pro informace dodávané jakoukoliv finanční organizací ohledně podezřelých transakcí, jež by mohly souviset s praním nebo investováním drogových peněz.

Ústřední úřad by vedl vysoký úředník ministerstva vnitra a spolupracoval by s úředníky tohoto ministerstva a členy celní správy a všech administrativních odborů zapojených do vyšetřování trestných činů pašování drog.

Ústřední úřad by každý rok předkládal vládě zprávu o vývoji v předchozím kalendářním roce o nedovoleném obchodování s drogami a zneužívání drog na národním území. Poskytoval by OSN způsobem a ve lhůtách jí stanovených požadované technické zprávy a všechny závažné informace.

Ředitel Ústředního úřadu nebo jeho představitel by se účastnil setkání vedoucích národních úřadoven prosazujících právo organizovaných OSN. Úřad by byl drogovým korespondentem pro Mezinárodní kriminální policejní organizaci (ICPO/INTERPOL).

Zřídil by a udržoval těsný styk s ústředními službami jiných zemí za účelem výměny informací a rozvíjení široce založené spolupráce v pátráních vztahujících se k mezinárodnímu obchodování s drogami.

Ředitel Ústředního úřadu by rozhodoval v každém jednotlivém případě, zda použít techniky sledované dodávky, a řídil by nebo sledoval operaci na národním území a zajišťoval by, aby byly průběžně informovány kompetentní soudní úřady.

4.3.3 STRUKTURA PRO KLASIFIKACI A KONTROLU POVOLENÝCH ČINNOSTÍ

Je důležité, aby stávající odbor na ministerstvu zdravotnictví byl velmi významně posílen, nemá-li ztratit veškerou důvěryhodnost. Měly by mu být přiděleny zdroje lidí a technického vybavení jako věc krajní naléhavosti tak, aby mohl poskytovat požadované statistiky mezinárodním orgánům a udržovat spojení s Mezinárodním úřadem na kontrolu narkotik, zejména při aplikaci mezinárodních pravidel obsažených v Konvenci 1971 týkajících se vývozu a dovozu léčivých drog.

Ústřední úřad by také měl být s to uskutečnit všechny nutné administrativní procedury pro realizaci opatření pro kontrolu povolených činností zahrnujících výrobu, obchodování, distribuci a předepisování farmaceutických výrobků obsahujících psychotropní látky. Konečně by měl podnikat fyzické inspekce výrobních laboratorů i lékáren a také kontroly výrobců prekurzorů.

Níže přehledně sestavená doporučení (tzv. SET OUT BELOW) představují seznam oblastí, jež všechny musí národní zákony zahrnout, aby byly vyčerpávající (důkladné) a vyhovovaly konvencím. České úřady mají přirozeně volnost použít doporučení jako základu a dát ustanovením konkrétní (přesnou) podobu, jakou si přejí.

4.4. LEGISLATIVA

4.4.1 KONTROLA POVOLENÝCH ČINNOSTÍ

Všechny látky klasifikované konvencemi OSN musí být zahrnuty (čtyři tabulky postačí) a mělo by se rozlišovat mezi velice nebezpečnými drogami nepoužívanými v lékařství, nebezpečnými drogami majícími léčebnou hodnotu, méně nebezpečnými drogami často používanými v lékařství a prekurzory. Všechny činnosti související s první kategorií by měly být, pokud je to možno, zakázány. Produkce nebo zpracovávání, obchodování, používání v průmyslu a dodávání jednotlivých drog z druhé kategorie bude podléhat velmi přísné regulaci a kontrole; drogy třetí kategorie a prekurzory budou podléhat pružnějšímu systému.

Prostřednictvím soustavy licencí pro podnikání transakcí a k používání zařízení a prostor by zákon měl stanovit minimum záruk nutných pro správné vykonávání povolené činnosti.

Měla by se navrhnout opatření týkající se pěstování, produkce, zpracování, velkoobchodní distribuce, velkoobchodu a mezinárodního obchodu a používání v průmyslových závodech rostlin, látek a preparátů velmi nebezpečných drog a nebezpečných drog používaných v lékařství: omezení zásob, omezení zpracování, zvláštní opatření uplatnitelná na mezinárodní obchod, na komerční přepravu a opatření aplikovatelná na poštovní zásilky.

Také je třeba navrhnout opatření týkající se prodeje v drobném a distribuce. Zákon tudíž podle toho bude obsahovat řadu zvláštních opatření upravujících držení omamných drog a psychotropních látek:

- *Pravidelně se opakující výkazy;*
- *Postupy, zadávání objednávek při provádění obchodní činnosti;*
- *Registraci transakcí;*

- *Podmínky bezpečného uložení;*
- *Inventury a bilance zásob;*
- *Balení a označování;*
- *Inzerci.*

Měla by se navrhnout opatření týkající se prekurzorů, také s ohledem na lékařský a vědecký výzkum a školení.

Konečně, zákon zřídí službu a řízení pro provádění inspekcí a vyšetřování v souvislosti s trestnými činy a navrhne odpovídající trestní opatření.

4.4.2 POTLAČOVÁNÍ NEDOVOLENÝCH ČINNOSTÍ

(viz 3. Článek Konvence 1988, zejména odstavce 1,2, 4 a 5)

Státy jsou zavázány stíhat a přísně trestat nedovolené obchodování s omamnými drogami ve všech jeho podobách. Zákon by tudíž měl stanovit žalovatelné trestné činy – a stanovit hlavní tresty – alespoň za tyto činnosti:

- Pokud jde o velmi nebezpečné drogy (tabulka I a tabulka II):
  - Výrobu a zpracování;
  - Mezinárodní nedovolené obchodování (pašování);
  - Nedovolené obchodování (ve všech podobách, o nichž se mluví v 3. článku Konvence z roku 1988);
  - Pomáhání a navádění;
- Pokud jde o nebezpečné drogy (tabulka III.): totéž;
- Pokud jde o prekurzory (tabulka IV):
  - Zařízení, vybavení a materiály;
  - Zpracování, přeprava nebo doprava nebo distribuce zařízení, materiálu nebo chemických prekurzorů, o nichž se ví, že se mají použít pro zakázané pěstování nebo produkce nebo zpracovávání omamných drog nebo psychotropních látek (viz. čl. 3.1 (a) (IV));
- Pokud jde o trestné činy související s velmi nebezpečnými drogami, nebezpečnými drogami a prekurzory:
  - Praní drogových peněz (viz článek 3.1 (b) (i) a (ii) a článek 3.1 (c) (i) a také vzorovou legislativu UNDCP, Svazek 2, články 10, 12, a 14;
  - Organizování, podporování nebo financování pašování drog (viz článek 3.1 (a) (v));
  - Navádění k trestným činům a k zakázanému užívání;
  - Pokusy o trestné činy, sdružování, spiknutí;
  - Spoluvinu;
  - Přípravná jednání;
  - Zvláštní opatření;

Měla by být navržena opatření, pokud jde o důvody přitížení, zproštění viny a snížení trestů, a také pokud jde o vedlejší nebo doplňkové tresty a opatření:

- Povinné zabavení;
- Zvolitelné tresty;
- Léčebná opatření.

Léčení, výchova, ochranný dozor, rehabilitace a sociální reintegrace se smí používat pouze jako doplňková opatření. Avšak v případě méně významných trestných činů se smí používat výchova, rehabilitace nebo sociální reintegrace jako hlavní opatření a jako alternativa k odsouzení nebo potrestání; opatření jako léčebná dohled se smí použít, je-li provinilec drogově závislý (narkoman).

Podle Konvence (článek 3.4. (a), se musí vážné trestné činy přísně trestat a ukládat adekvátní a dostatečné sankce za takové trestné činy (méně přísné tresty v případě spotřeby). Velmi přísných trestů se má používat souvisejí-li trestné činy s nejnebezpečnějšími drogami (zakázané pěstování, produkce, zpracování, vyvážení, dovážení, zásobování), pašování prekurzorů, praní výnosů z pašování velmi nebezpečných drog, nebezpečných drog a prekurzorů; přísné potrestání by mělo trestat napomáhání a navádění (upravování lékařských receptů, podněcování k nebo usnadňování užívání), méně přísné tresty za trestné činy nabývání, držení a pěstování velmi nebezpečných drog pro osobní potřebu, a lehké tresty za nabývání, opatřování si atd. nebezpečných drog pro vlastní osobní potřebu.

Opatření umožňující stíhání pašování prekurzorů a praní peněz souvisejících s drogami by se měla přijmout především.

Mělo by se pamatovat na zvláštní opatření pro usnadnění pátrání (ve vhodných případech a s nutnými výhradami, aby se předešlo zneužívání úřední moci), detekce lékařských zjišťovacích technik, sledovaných

dobávek, nočních prohlídek, sledování zásilek, telefonického dohledu a odposlouchávání, přístupu k počítačovým systémům, dávání bankovních účtů pod dozor, vyrábění bankovních, finančních a komerčních dokladů, sledování finančních aktivit a používání síly proti ozbrojeným pašerákům.

Velmi podrobná ustanovení by měla upravovat přípravu zapečetěných kontejnerů a uchovávání evidence, a také zachování a před-procesní zničení zabavených drog.

Mezinárodní spolupráce (extradice, konfiskace v cizině, vzájemná právní pomoc, zachycení na moři, prohlídky při tranzitu, atd.) by se měly umožnit vhodnými ustanoveními.

4.4.3 ZNEUŽÍVÁNÍ OMAMNÝCH DROG A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK

Nejjednodušším řešením by byl soulad (konformita) s konvencemi OSN. Užívání kontrolovaných drog bez lékařského předpisu na národním území by se mělo zakázat. Osoby nezákonně užívající kontrolované drogy by nebyly stíhány, ale dány pod dohled zdravotních úřadů (viz čl. 3.1 (c) (ii)). Konvence ve skutečnosti nezavazují státy, aby stanovily za žalovatelný trestný čin nebo přímo trestaly užívání omamných drog, třebaže Konvence 1988 specificky žádá státy, aby prohlásily za zločiny nákup a držení omamných drog a psychotropních látek určených pro osobní potřebu. Avšak opatření jaké léčení, výchova, dohled, rehabilitace a sociální reintegrace se smí používat jako alternativy nebo dodatky k odsouzení nebo potrestání. Taková opatření se smí přijmout v kterémkoliv stádiu (nezávisle na soudním řízení, v případě nepodrobení se povinnosti podstoupit léčení po zahájení řízení, před vznesením obvinění, před odsouzením, místo potrestání nebo po odsouzení, s odložením nebo zrušením trestu).

Státům je tak umožněn svobodný výběr jakého řízení se má vzhledem k takovým trestným činům použít. Mohou zvolit použití trestních sankcí nebo léčebných opatření; mají volnost umožnit povinné léčení, jež je dodatkem nebo alternativou k potrestání.

Avšak jakákoliv droga nalezená v držení osoby, která ji nedovoleně užívá, by se měla zabavit a její konfiskací by měl příslušný soudní orgán nařídit, i když tato osoba není stíhána.

Toto doporučení se činí na základě vzorové legislativy, kterou jsme předložili vládním úřadům. Byla připravena právní pomocnou službou na základě konvencí Spojených národů - OSN a opatření, která byla vyzkoušena a ověřena v řadě nyní platných národních právních předpisů.

V. ZÁVĚRY

Tato mise umožnila informovat české úřady o různých podobách pomoci, kterou jim UNDCP může nabídnout a poskytnout jim institucionální a legislativní vzory, jež byly vyvinuty. Také umožnila zjistit a prozkoumat zvláštní nesnáze, na něž narážejí úřady za současného stavu realizace nebo aparátu, které jsou popsány v této zprávě.

Nyní je důležité rychle dokončit zřízení meziministerského koordinačního orgánu a formalizovat přijatou přístupovou strategii, jak nejdříve to jen bude možné prostřednictvím nové legislativy, která odpovídá konvencím (konečně ratifikovaným). Tato legislativa musí být úplná (vyčerpávající), moderní a vhodná. Vládním úřadům by mohl být poskytnut komentář, až bude návrh legislativních textů dokončen, bezprostředně před rozpravou v parlamentě. Bude-li třeba, mohly by se dát i odborné posudky, až se bude parlamentní rozprava konat.

Bylo dohodnuto, že v pozdějším stádiu bude možno poskytnout pomoc se zřetelem na vývoj ústředních

bodů pro regionální právní spolupráci a pomoc při (bilaterálních) dvoustranných nebo regionálních dohodách o vzájemné pomoci při potírání pašování drog a jejich zneužívání, zejména v souvislosti s konfiskací, vzájemnou právní pomocí, sledováním dobávek a jinými aspekty, o nichž se mluví v Konvenci z roku 1988.

Konečně bude třeba pomoci při školení soudců, policejních soudců, prokurátorů, vyšetřovatelů a veřejných úřadů v používání konvencí a nových zákonů.

PŘEKLAD © JUDr. Miroslav Kubín 1996

Expert OSN pro boj s drogami Bernard Leroy naslouchá projevu poslance Pavla Severy na úterním semináři ve Sněmovně.

Bernard Leroy při návštěvě Prahy v dubnu 1997.

PROGRAM PREVENCE KRIMINALITY MĚSTA MĚLNÍKA

Irena PODIVÍNSKÁ, DiS., koordinátorka prevence kriminality

Program prevence kriminality města Mělníka má svou letitou tradici a je založen na spolupráci mnoha složek. Nejvýznamnější triádu tvoří Město Mělník – odbor Prevence kriminality, Městská policie Mělník a Územní odbor Krajského ředitelství Středočeského kraje Policie ČR Mělník, zastoupený Preventivně informační skupinou. Nedílnou součástí tohoto programu jsou školy od mateřských až po střední, občanská sdružení, rodinná centra a ostatní volnočasové aktivity ve městě.

Letošní program prevence kriminality v podstatě začal odměňováním za práci v roce uplynulém. Do života jsme uvedli krátký film, určený především školám, na téma Kyberšikana a sociální sítě. Představili jsme další dva krátké filmy – o chování v době letního odpočinku jako prevenci krádeží a o chování v případě, kdy se stanete účastníky dopravní nehody. Dále byly odměněny všechny děti, které nám zaslaly obrázky, jež se staly podklady pro nové dětské pohádkové omalovánky a nového maskota prevence kriminality.

V měsíci dubnu jsme se zaměřili na seniory a vzdělávání pedagogů i ostatních profesí pracujících s mládeží. Pro seniory jsme připravili besedu, kdy byli nejprve seznámeni s riziky neopatrnosti při otvírání bytu neznámým osobám, chování na ulici a v dopravních prostředcích a v neposlední řadě s neuváženými nákupy a uzavíráním „výhodných“ smluv. Na závěr bylo zodpovězeno mnoho dotazů preventisty Městské policie Mělník a Preventivně informační skupiny Policie ČR Mělník a koordinátorkou prevence kriminality, kteří besedu připravili. Tentýž tým připravil i vzdělávání v rámci projektu Projektové vzdělávání učitelů, jehož první část byla věnována Kyberšikaně a nebezpečí sociálních sítí. Účastníci z řad pedagogů se seznámili s danou problematikou a odnesli si pro vlastní výuku nejen nové poznatky, ale i prezentaci vhodnou pro výuku a film, které mohou použít pro své žáky.

Květen se nesl ve znamení jedné akce za druhou. Na začátku měsíce se konal Seminář pro multidisciplinární tým SVI v Hošťce, kde proběhla řada besed na aktuální témata a workshopy k problematice Systému včasné intervence (SVI). Poté jsme natáčeli druhý výukový film zaměřený tentokrát na rizika spojená s trestnou činností mládeže, jejich možné příčiny a dopady. Tento krátký film bude uveden s novým

školním rokem 2011/2012 do škol a využíván jak státní, tak městskou policií, ale i učiteli při výuce. V průběhu tohoto měsíce vyšlo první letošní číslo již druhého ročníku Novin prevence kriminality, jejichž první ročník zaznamenal kladný ohlas u občanů.

Na konci května jsme pořádáním druhého ročníku akce Den bezpečí a pořádku opět potěšili všechny, kteří se zajímají o práci Integrovaného záchranného systému. Letošní ročník jsme oživil i ukázkami práce dalších organizací a firem, zabývajících se bezpečností majetku a osob. Vzhledem ke stoupající návštěvnosti se již nyní těšíme na ročník další. Při této příležitosti byla také vyhlášena možnost nominovat své přátele a blízké na cenu Anděl strážný, a to do konce října 2011. Touto cenou bychom chtěli odměnit ty, jež nezištně pomáhají ostatním a nejsou lhostejní k dění kolem sebe.

Červen jsme věnovali ve spolupráci s Preventivně informační skupinou Policie ČR pro vzdělávání sociálních pracovníků z Mělníka, Neratovic a Kralup nad Vltavou zaměřené na téma Trestně právní předpisy v praxi. Kpt. Mgr. Jiří Němec ze Služby kriminální policie a vyšetřování Územního odboru Mělník seznámil přítomné s danou problematikou formou workshopu, kde bylo zodpovězeno i mnoho dotazů.

V tomto měsíci se také vyhlášovaly výsledky soutěží, které pořádají v rámci své prevence Městská policie Mělník a Preventivně informační skupina Policie ČR Mělník. Květnový druhý ročník soutěže Železný měšťák, což je branný závod prověřující znalosti, dovednosti a fyzickou kondici žáků základních škol, byl vyhodnocen v Masarykově kulturním domě vyhlášením vítězů a předáním krásných a hodnotných cen ze strany městské policie. Preventivně informační skupina ÚO PČR Mělník vyhlásila výsledky výtvarné soutěže Prevence trochu jinak, která je určena pro žáky ZUŠ Mělník. Závěrečné vyhodnocení a vernisáž se konaly v areálu územního odboru PČR.

Červenec přinesl vydání druhého čísla Novin prevence kriminality, kde jsme občany informovali o popsaných akcích a zhodnotili jsme první pololetí naší práce. Preventisté městská a státní policie pro občany připravili rady týkající se zabezpečení obydlí v době dovolených a bezpečného prožití prázdnin a rekreačních aktivit.

V září jsme uvedli v život krátký film „Kámoši?“, který byl natočen v květnu, aby mohl být využíván při výuce a preventivních akcích, zejména ve školách. Film je příběhem chlapce, který se přistěhoval do nového města, nastoupil na novou školu a hledá nové kamarády. Přitom je osloven partou tzv. kamarádů a přemluven ke spáchání drobné krádeže, při které je následně zadržen a musí se nejen on, ale i jeho rodiče, poprat s následky tohoto činu.

Ve spolupráci s Preventivně informační skupinou Policie ČR Mělník a Národní protidrogovou centrálou bylo realizováno v tomto roce již druhé vzdělávání sociálních pracovníků, strážníků, policistů a probačních úředníků zaměřené na téma Aktuální drogová scéna a trestnost jednání v dané problematice. Pplk. Mgr. Hana Tošnarová a kpt. Bc. Miloš Vaněček seznámili přítomné s danou problematikou formou workshopu, včetně zodpovězení mnohých dotazů. Tato forma spolupráce s policií již druhým rokem přispívá k vzájemnému porozumění a zefektivnění spolupráce.

Září je také startovním blokem pro další ročník (probíhá od roku 2004) projektu „Právo pro každého“, který probíhá na základních školách pro žáky 9. tříd. Jedná se o vzdělávací cyklus zaměřený na zvyšování právního vědomí mládeže, který je ukončen soutěží mezi účastníky. Vítězové mají za odměnu možnost, mimo věcných odměn, vyzkoušet si vlastní přelíčení, kdy první tři umístěné týmy sehrávají role soudců, státních zástupců a obhájců v simulovaném případě trestné činnosti.

Těmito projekty pro nás rok nekončí, nýbrž nás

čeká ještě kus práce na dvou dalších krátkých filmech (jeden zaměřený na seniory a druhý na prevenci v rámci železničního provozu), dále vydání dvou dalších čísel Novin prevence kriminality a vyhodnocení ceny Anděl strážný. Městská policie Mělník bude vybavena pro rozšíření svého projektu Sebeobrana, aby mohla nabízet tuto službu široké veřejnosti. V projektu Projektové vzdělávání učitelů budeme ve spolupráci s Národní protidrogovou centrálou realizovat vzdělávání v protidrogové prevenci pro pedagogy. A na konci listopadu bude probíhat setkání se seniory, které jsme realizovali již v dubnu, ovšem nyní s preventivním zaměřením zejména na předvánoční dobu, tedy nákupy, slevy, krádeže apod. Na začátku prosince proběhne jako poslední letošní akce 2. ročník projektu „Bezpečný nákup“, kdy městští strážníci a policisté s dětmi v největších nákupních centrech pomáhají nakupujícím, aby si uvědomili, že i když již myslí na to, jak potěšit své blízké, tak nesmí zapomenout na odložené věci v automobilech a svých nákupních košících.

Věříme, že i v příštím roce se nám podaří připravit program prevence kriminality v duchu, který nejen bude pomáhat a předávat důležité informace, ale i zaujme svou výjimečností všechny věkové skupiny občanů města a jeho návštěvníků.

Za Program prevence kriminality města Mělníka, preventistů Městské policie Mělník a Preventivně informační skupinu Územního odboru Policie ČR Mělník.

*Irena Podivínská, DiS.
koordinátorka prevence kriminality*

TISKOVÁ ZPRÁVA

ZE SPOLEČNÉ TISKOVÉ KONFERENCE

Národní protidrogové centrály SKPV PČR, Celního ředitelství Plzeň,
České obchodní inspekce a zástupce Celní správy SRN

kpt. Mgr. Michal HAMMER, tiskový mluvčí NPC SKPV PČR

Dne 18. 9. 2011 byla detektivy Národní protidrogové centrály Služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky expozitury Plzeň (dále jen NPC) ukončena operace s krycím názvem „**MERCATO**“.

Po ročním prověřování detektivové NPC expozitury Plzeň ve spolupráci se Zásahovou jednotkou Krajského ředitelství Policie Plzeň, příslušníky Celního ředitelství Plzeň a pracovníky České obchodní inspekce, inspektorátu Plzeňského a Karlovarského (dále jen ČOI) provedli rozsáhlou prohlídku tržnice Lipový dvůr v Aši

Cílem této prohlídky bylo potvrzení faktu, že od přesně nezjištěné doby, nejpozději však od měsíce ledna 2010 do současné doby dochází na tržnici Lipový dvůr v Aši ze strany vietnamských trhovců k distribuci omamných a psychotropních látek, konkrétně pervitinu a marihuany, občanům SRN. Tito drogy následně vyváželi do Spolkové republiky Německo za účelem dalšího prodeje.

Výsledkem této prohlídky bylo **zajištění celkem 660 g metamfetaminu (pervitinu), 2500 g marihuany a 103 ks tablet extáze. Prodejem těchto drog v rámci pouliční distribuce mohli trhovci získat finanční prostředky ve výši cca 1 700 000,- Kč.** V rámci tohoto trestního řízení klade za vinu policejní rada NPC expozitury Plzeň zadrženým osobám **prodej dalších 1770 g pervitinu a 1600 g marihuany do SRN.**

Na základě těchto skutečností bylo policejním radou NPC obviněno celkem 7 osob, a sice:

- 3 osoby pro pokračující zločin nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 3 písm. c) trestního zákoníku
- 2 osoby pro zločin nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. c) trestního zákoníku,
- 1 osoba pro pokračující zločin nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 3 písm. c) trestního zákoníku a pro zločin nedo-

volená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. c) trestního zákoníku,

- 1 osoba pro přečin nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami s jedy podle § 283 odst. 1 trestního zákoníku, za což jim v případě prokázání viny a pravomocného odsouzení hrozí trest odnětí svobody v rozmezí 8 až 12 let. Nařízením okresního soudu Plzeň-Jih bylo 6 osob umístěno do vazby a 1 osoba je stíhána na svobodě.

V rámci této operace detektivové NPC expozitury Plzeň velmi úzce spolupracovali s orgány Celní správy Plzeň a ČOI inspektorátu Plzeňského a Karlovarského.

Orgánům Celní správy Plzeň se při prohlídce tržnice podařilo zajistit celkem **735 840 kusů (36 792 kusů krabiček) nelegálních cigaret. Únik na spotřební dani, cle a DPH ze zajištěných cigaret činí 2 066 520 Kč.** Z větší části se jednalo o cigarety s ukrajinskými kolky nebo s kolky dalších států, ze kterých se k nám cigarety v poslední době nelegálně dováží. Déle bylo zajištěno **146,5 litru (151 lahví) alkoholických nápojů bez kontrolní pásky, z něhož únik na dani činí přes 16 tisíc Kč.**

Výsledkem kontroly tržnice inspektorů ČOI bylo **zajištěno téměř 38 000 ks padělků více než 50 různých chráněných obchodních značek a nelegálních kopií hudebních a filmových nosičů, jejich hodnota vyčíslena v ceně originálů by přesáhla 43 milionů korun.** Nejvíce zajištěného zboží představovaly textilní výrobky, dále audio a videonosiče, v menším množství pak obuv a také hodinky. Nejčastěji byly výrobky označeny ochrannou známkou *Jack Wolfskin, Bench, Ed Hardy, Adidas, Lacoste a Burton.* Kontrola byla zpočátku zaměřena na stánky pronajaté 14 konkrétním podnikatelům, s nimiž bude po odborném posouzení výrobků a potvrzení, že se jedná o padělky, tj. výrobky porušující některá práva duševního vlastnictví, zahájeno správní řízení za porušení zákona o ochraně spotřebitele, konkrétně užití zákonem zakázaných klamavých obchodních praktik. **Dále inspektoři ČOI pokračovali kontrolou ve 27 ano-**

nymních objektech otevřených Policií ČR po předchozím souhlasu krajské státní zástupkyně na základě příkazu soudce příslušného obvodního soudu. Kontrola prokázala, že tyto prostory ve většině případů sloužily k uskladnění falzifikátů, které byly zabrány a následně uskladněny do doby pravo-

mocného rozhodnutí mimo dosah kontrolovaných osob. Celkem se jednalo o 38 000 ks padělků nejméně 52 různých chráněných obchodních značek a nelegálních kopií hudebních a filmových nosičů a odhad jejich hodnoty vyčíslené v ceně originálů by přesáhl 43 milionů korun.

Zajištěná marihuana

Zajištěný pervitin

VÝBĚROVÝ MODUL NPC SKPV PČR

– „BOREK“

kpt. Mgr. Bc. Jana JUNGWIRTOVÁ, NPC

V roce 20. výročí založení útvaru NPC proběhl shodou okolností také 20. běh výběrového modulu NPC, pracovně nazývaný „Borek“. Tento článek je věnován stručnému ohlédnutí se za historii výběrového modulu, je zmíněna statistika uchazečů, kteří jím prošli, popisuje filozofii „Borku“ a v hrubých konturách i jeho praktický průběh.

Historie a statistika výběrového modulu

Na podzim roku 2004 se uskutečnil historicky první výběrový modul NPC, a to v Borku u Rokycan, kde se od té doby tradičně koná i nadále. Program probíhá v účelovém zařízení jednoho z celorepublikových útvarů, které je velmi dobře vybavené pro potřeby výběrového modulu (střelnice, objekty pro taktiku, prostor pro domovní prohlídky, učebny atd.).

Od října 2004 do srpna 2011 se zatím uskutečnilo celkem 20 výběrových modulů „Borek“, kterými prošlo celkem 194 uchazečů. Počty zájemců se na jednotlivých dílčích modulech pohybovaly od 5 do 14 uchazečů, tedy průměrně 9 (9,5) uchazečů na jeden běh.

Přijatých uchazečů bylo 49 % ze všech zúčastněných, celkem 95, tj. průměrně 5 (4,7) přijatých z každého běhu. Do současné doby jich 82 % stále slouží na NPC, z útvaru odešlo 18 %. Celkově nepřijatých bylo na výběrových modulech „Borek“ 99, tj. 51 % ze všech zúčastněných, průměrně 5 (4,8) uchazečů nebylo přijato. Z těchto čísel bychom mohli soudit, že výběrový modul zřejmě úspěšně absolvují hodně motivovaní účastníci, kteří následně nemají v brzké době odchodové tendence.

Účastníci výběrového modulu

Výběrového modulu se účastní povětšinou jen uchazeči o místo v přímém výkonu služby na NPC, tedy potenciální kriminalisté, vyšetřovatelé, asistenti vyšetřovatele a asistenti operativní součásti. Výjimečně se také jedná o zájemce o práci na operačním středisku nebo na odboru metodiky a prevence. Program výběrového modulu je proto strukturován a připraven zejména směrem k přímému výkonu služby v NPC.

Právní rámec

Soustředění „Borek“ se koná jako součást výběrového řízení podle §22 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů. Součástí výběrového řízení je i zjišťování osobnostní způsobilosti podle §19 odst. 6 tohoto zákona, které provádí útvary psycholog obvykle před výběrovým modulem. V přípravné fázi „Borku“ proběhne ještě pohovor uchazeče s vedoucím pracoviště NPC, na které se uchazeč hlásí.

Filozofie výběrového modulu

Hlavním účelem výběrového modulu je získat a porovnat základní informace o vlastnostech, znalostech, schopnostech a praktických dovednostech uchazeče s cílem výběru policistů v maximální možné míře nejvíce odpovídajících požadavkům na obsazení konkrétních systemizovaných služebních míst u NPC.

Hodnotitelé (vždy z řad NPC) mají možnost poznat svého potenciálního spolupracovníka v různých situacích a zároveň mají příležitost konfrontovat svůj názor na daného člověka s názory ostatních kolegů. Tím by měly být alespoň částečně eliminovány atribuční chyby při posuzování druhého, např. haló efekt nebo tendence ke shovívavosti. Během výběrového modulu je možné pozorovat uchazeče v mnoha situacích blízkých policejní praxi a lze tedy predikovat, jak se ten který uchazeč posléze může chovat při plnění služebních úkolů a povinností. A nejen to. Na „Borku“ je možné sledovat mnoho sociálních interakcí, které mohou naznačit, jak se uchazeč chová mezi lidmi, jak komunikuje a spolupracuje, a jestli je ten který konkrétní uchazeč vhodný k zařazení do daného pracovního kolektivu.

Velkou nevýhodou je neodbouratelný fakt, že uchazeči vědí, že se nacházejí ve výběrové situaci, čili je zde velká pravděpodobnost, že budou mít snahu se stylizovat, ukázat se v lepším světle a že předvedené chování nemusí být vždy zcela shodné s jejich běžným pracovním chováním.

Průběh výběrového modulu

Výběrový modul probíhá podle standardního tří denního programu, během kterého jsou uchazeči podrobeni nejrůznějším úlohám, při nichž jsou pozorováni hodnotiteli z řad příslušníků NPC.

Obsahem zátěžového soustředění jsou prověrky služební tělesné, střelecké a taktické přípravy, použití donucovacích prostředků, zvládnutí modelových situací blízkých výkonu služby v NPC, psychologická zaměstnání a test právních znalostí. Podle momentálních potřeb útvaru mohou být v rámci výběrového řízení zařazeny i další testy či zkoušky.

Účastníci z řad NPC a jejich úkoly

Výběrového modulu se účastní značný počet kmenových pracovníků NPC. Vždy jsou to náměstek ředitele pro výkon, který řídí průběh soustředění, legislativec útvaru a koordinátor pro trestní řízení, koordinátor služební přípravy, útvarový psycholog a vedoucí součástí NPC, kteří mají ve výběrovém modulu uchazeče pro svá pracoviště. Důležitá je i účast řadových příslušníků NPC, obvykle z těch součástí, kam se uchazeči hlásí. Výběrového modulu se účastní podle situace i ředitel NPC, případně náměstek ředitele. Celkový počet příslušníků NPC podílejících se na výběrovém modulu tedy kolísá mezi 10 a 25.

Všichni pracovníci NPC, kteří se výběrového modulu účastní, jsou hodnoceni hodnotiteli a jejich názor je respektován a zaznamenán. Hodnotitelé mají k dispozici základní informace o každém účastníkovi a hodnotící archy k posouzení vlastností a dovedností všech uchazečů.

Analýza výsledků z výběrového modulu

V letošním roce byla provedena statistická analýza výsledků výběrového modulu v souvislosti s následnými pracovními výkony příslušníků NPC. Celkově by se daly výsledky analýzy shrnout takto:

Výsledky ze stanoviště „Právo“ souvisí s celkovým hodnocením pracovníka jeho vedoucím a také s tím, jak jej vedoucí hodnotí z hlediska efektivní komunikace, týmové spolupráce a intelektu. Navíc významně souvisí s tím, jak vedoucí nahlíží na pracovní nasazení, aktivitu, iniciativu a sociální inteligenci. Z toho tedy můžeme usoudit, že výsledky ze stanoviště právo jsou zcela zásadní.

Celkové závěrečné hodnocení uchazeče na výběrovém modulu významně souvisí s odolností vůči záteži, schopností nalézt řešení (sledované na stanovišti „Psychologie“ na výběrovém modulu) a s výsledkem ze stanoviště „Právo“. Celkové hodnocení významně

souvisí také s hodnocením vedoucího, které se týká schopnosti efektivní komunikace, týmové spolupráce a vyvarování se chyb – myšleno při plnění služebních úkolů a povinností v NPC.

Co by nás mělo nejvíce zajímat, je, jak koreluje výsledek Borku (celkové hodnocení uchazeče) s kvalitou jeho odvedené práce (čili, jak ho vedoucí hodnotí jako pracovníka). Zde byla souvislost dle výsledků statistické analýzy pouze naznačena. Z toho můžeme usuzovat, že celkové zvládnutí Borku je jeden z prediktorů následného pracovního výkonu, ale jistě není jediným. Dále jsou tu např. například osobní důvody, okolnosti na pracovišti, stav celé organizace atd. které mohou také výrazně ovlivnit pracovníkovu výkonnost.

Zpětná vazba od účastníků výběrového modulu

Na konci výběrového modulu vyplňují uchazeči krátký dotazník zpětné vazby. Z něj jsou pro další rozvoj a kvalitativní růst výběrového modulu zásadní odpovědi na dvě oblasti, a to, jak uchazeči vnímali přístup pracovníků NPC a obecné poznámky na závěr.

Obvykle si uchazeči chválí profesionální přístup hodnotitelů z řad NPC, poukazují na to, že se nad nimi nikdo nepovyšoval a zároveň si uvědomují, že vyvolat určitou míru stresu strohým odtažitým chováním bylo v některých situacích záměrné a účelné. Většinou hodnotí uchazeči přístup pracovníků NPC jako férový, spravedlivý a adekvátní.

V obecných poznámkách na závěr se ve zpětných vazbách často objevuje, že jsou uchazeči vděční za zkušenost, kterou jim výběrový modul přinesl, i přes to, že možná ve výběrovém řízení neuspějí. Uvádí, že zažili jiný přístup k věcem, objevili nové možnosti, metody a postupy, se kterými se ve vlastní praxi zatím nesetkali, a že se tak i mnohému naučili. Často zmiňují, že si uvědomili, kolik toho zapoměli a že se mají stále co učit. Zároveň oceňují, že se mohli seznámit s novými kolegy, které během výběrového řízení potkali. Někdy se ve zpětných vazbách také objevují názory, že by si podobným zaměstnáním měl projít každý policista, který je zařazený na SKPV.

Závěr

Příprava a realizace výběrového modulu je organizačně, personálně i finančně náročná. V praxi se ovšem ukazuje, že takovýto systém výběru nových příslušníků NPC má velký význam a je efektivním nástrojem pro výběr nových pracovníků NPC.

MISTROVSTVÍ ČR VE SLUŽEBNÍ KYNOLOGII 2011

kpt. Mgr. Jan MELŠA, tiskový mluvčí Policejního prezidia ČR

V pořadí již VIII. ročník mistrovství České republiky ve služební kynologii úspěšně proběhl ve výcvikovém středisku psovodů a služebních psů Policie České republiky v Dobroticích. Letošního „Policejního mistrovství psovodů se služebními psy 2011“, jak se tato prestižní akce oficiálně nazývá, se v době od 12. do 15. září 2011 zúčastnilo celkem 23 závodníků. Zastoupena zde byla jak krajská policejní ředitelství, tak služba cizinecké policie nebo Útvar pro ochranu ústavních činitelů ochranné služby Policie České republiky. Tentokrát změřili nejlepší policejní psovodi své síly ve speciálních kynologických disciplínách, a to ve dvou hlavních kategoriích – vyhledávání výbušnin a vyhledávání omamných a psychotropních látek. V rámci nich prohledávali dopravní prostředky, volná prostranství nebo například železniční trať. Společnou pro všechny byla poslušnost psů, jedna ze základních kynologických disciplín.

Účelem mistrovství bylo mimo jiné i získání uceleného pohledu na úroveň připravenosti policistů

k výcviku a použití psů ve výkonu služby. Kromě měření sil přispělo mistrovství také k vzájemné výměně zkušeností zúčastněných psovodů.

Vítězem kategorie vyhledávání výbušnin se stal mjr. Bc. Petr KOZÁK, KŘP Moravskoslezského kraje, který se psem KETY získal 613 bodů ze 700 možných. Zároveň získal i cenu za nejlepší pachové práce při vyhledávání výbušnin.

Kategorii vyhledávání omamných a psychotropních látek vyhrál mjr. Bc. Aleš JEHLIČKA, KŘP Libereckého kraje. Se psem SADO od PČR získal 481 ze 700 možných bodů. Mimo to si odnesl i ocenění za nejlepší pachové práce ve své kategorii a celkové prvenství v poslušnosti služebního psa.

Nejlepším psovodem mistrovství byl vyhlášen mjr. Ing. Zdeněk KRAUS, KŘP Zlínského kraje, se psem CHADIR z Větrného Vršku. Jeho výkon v průběhu měření sil s ostatními kolegy vyhodnotila komise rozhodčích jako nejkomplexnější. Zároveň získal ve své kategorii, vyhledávání omamných a psychotropních látek, třetí místo.

Soutěž družstev dopadla nejlépe pro družstvo KŘP Jihomoravského kraje. S celkovým počtem 1031 z 1400 možných bodů obsadili nprap. Bc. Kíni se psem EGON a nprap. Matula se psem BRIX Vepeden nejvyšší ze stupňů vítězů. Druzí skončili psovodi KŘP Moravskoslezského kraje, bronz si odvezlo družstvo KŘP Olomouckého kraje.

Výkony psovodů a především jejich psů opět ukázaly na nezastupitelnou úlohu služebního psa při plnění úkolů Policie ČR a zároveň prokázaly výbornou úroveň služební policejní kynologie v České republice. V současné době je u policie přibližně 600 psovodů, kteří mají k dispozici 700 služebních psů.

Mistrovství Policie České republiky 2011 - soutěž psovodů Policie ČR se služebními psy

Vyhledávání omamných a psychotropních látek hod. tit. příjmení jméno	ORGANIZAČNÍ SOUČÁST PČR	pes	POSUŠNOST	POŘADÍ POSUŠNOST	PACHOVÉ PRÁCE	POŘADÍ PACHOVÉ PRÁCE	CELKEM	POŘADÍ CELKEM	startovní číslo
			100		500		700		
mjr. Mgr. Jehlička Aleš	KŘP Libereckého kraje	Sado od PČR	90	1	391	1	481	1	C 5
nprap. Matula Jan	KŘP Jihomoravského kraje	BRIX Vepeden	82	4	382	2	464	2	C 6
mjr. Ing. Kraus Zdeněk	KŘP Zlínského kraje	CHADIR z Větrného Vrchu	78	7	364	3	442	3	D 5
nprap. Moravec Martin	Ř SCP	UTE od PČR	61	10	330	4	391	4	C 3
prap. Štěrba Martin	KŘP Moravskoslezského kraje	QARRA z Huckleovy Vily	86	2	296	5	382	5	C 1
pprap. Chramosta Vladimír	KŘP Olomouckého kraje	ERIK Venušina Sopka	85	3	295	6	380	6	D 3
prap. Gric Luboš	KŘP Jihočeského kraje	LUKAS z Dvořákova Sadu	82	4	286	7	368	7	D 4
ppor. Hromádka Jiří	KŘP Ústeckého kraje	NYRON od PČR	81	6	285	8	366	8	C 2
prap. Bc. Janíček Radek	KŘP Středočeského kraje	CIF od PČR	74	9	263	11	337	9	C 4
nprap. Mareš Martin	KŘP hl. m. Prahy	YANA	57	11	280	9	337	9	D 2
prap. Bc. Koráb Stanislav	KŘP Pardubického kraje	ŠARKA	47	12	271	10	318	11	D 1
prap. Sodoma Martin	KŘP Plzeňského kraje	PEXA od PČR	77	8	180	12	257	12	D 6
NEOBSAZENO	KŘP Vysočina	NEOBSAZENO	0	13	0	13	0	13	
NEOBSAZENO	KŘP Karlovarského kraje	NEOBSAZENO	0	13	0	13	0	13	

MEZINÁRODNÍ PROTINARKOTICKÉ ÚSTŘEDNY

Miloš VANĚČEK, Národní protidrogová centrála

Připraveno k 20. výročí zřízení protidrogové brigády, přímého předchůdce Národní protidrogové centrály SKPV.

ZRCADLO SVĚTA – BOJ S PODLOUDNÝM OBCHODEM OMAMNÝMI JEDY Folia Medici. – Dr. Lad. Moravec

Sl. – 16. února byl odhlasován u nás nový zákon protinarkotikový a 16. března vejde v platnost. Tím se dostává našim bezpečnostním orgánům moderní úřední základny boje protinarkotikového a náš stát se připojuje k ostatním evropským státům, které již dlouho způsobem nejučinnějším pronásledujíc pověstný obchod s omamnými jedy. Boj proti opiu, morfiu kokainu, mezinárodně skvěle organizován, je u nás před novými úspěchy. Přinášíme dnes výňatek z článku znalce mezinárodního boje protinarkotikového vrch. komisaře všeobecné kriminální ústředny v Praze dr. L. Moravce.

Mezinárodní spolupráce narkotikových ústředí spočívá v tom, že si navzájem sdělují své zkušenosti, předávají si evidenční a průkazní materiál a přejímají navzájem nové zjišťovací a vyšetřovací metody, takže dnes lze říci, že v tom směru je mezinárodní spolupráce na velmi vysokém stupni a lze ji pokládati za službu, nacházející se na výši doby. Každá státní nebo národní protinarkotiková ústředna vypracovává každoročně podrobnou zprávu o své činnosti, o získaných zkušenostech a projednaných případech, kterou pak diplomatickou cestou předkládá Opiové sekci při Společnosti národů v Ženevě. Tyto výroční zprávy si kromě toho jednotlivé ústředny navzájem vyměňují, takže na stole vedoucího úředníka takové ústředny seje se neobyčejně pestrá a obsažná sbírka nejrůznějších zpráv vydaných tiskem, rozmnožených nebo psaných pouze strojem.

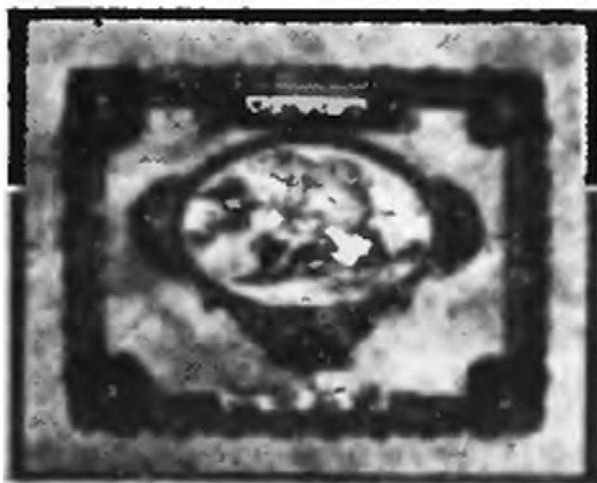
**PODLOUDNÝ TRANSPORT
OPIA v odříznuté hlavě drů-
beže.**

V tomto směru možno pokládati na příklad protinarkotikovou službu egyptskou za vynikající. Její několikajazyčná každoroční výroční zpráva, vydávaná ve formě silného knižního svazku, je nevyčerpatelným pramenem zajímavých a neobyčejných zpráv o všech případech, které egyptská policie za běžný rok projednala. K ní se řadí bezprostředně i protinarkotiková služba Spojených států severoamerických, která investuje ročně nesmírně vysoké částky, aby zachytila v celém světě stopy mezinárodních obchodníků omamnými jedy, kteří se snaží dirigovali nevyčerpatelný proud narkotik, dopravovaných z nejbližších končin světa, v nejrůznějších skrýších a v nejnemožnější formě na půdu Ameriky.

Při studiu těchto zpráv z nejbližších končin světa, při němž ožívají přímo postavy členů dokonale organizovaných nesmírných tlup podloudníků, je nutno se pozastaviti nad skutečností, že je možné vyráběti ještě dnes za tak dokonalých protiopatření tak obrovská množství narkotik, že se podloudníkům vyplatí doprava z Dálného východu přes celou Evropu a přes oceán do Ameriky. Je pak nasnadě představa o výši výtěžku těchto zločinců, kteří riskují v mnohých státech tresty mnohaletého žaláře a mnohde

i trest smrti. Ani toto nebezpečí nemohou odraditi zapracované členy tlup od jejich strašlivé činnosti.

Lidskost a soucit s nešťastnými oběťmi příšerné vášně nutí k přesvědčení, že ani tyto nejpřísnější tresty na podlouné obchodníky a šířitele omamných jedů nejsou dostatečnými. Společnost by se těmto individuím a jejich činnosti měla bránit stejně intenzivně, jako se brání činnosti masových vrahů, jež pokládá za vyvrhele a odporné tvory, jichž se zbavuje buď popravou, nebo internací v uzavřených ústavech. A přitom činnost podlouného šířitele toxikomanie jest možná pro veřejné zdraví a tělesnou integritu národa mnohem nebezpečnější nežli činnost hromadného vraha, neboť činnost onoho jest dlouho nepozorovatelná a sledování její velice nesnadné pro opatrnost a obavy samotných toxikomanů, kteří se snaží utajit co nejdéle a nejdokonaleji pramen jedu, který jim přináší krátký, závratný požitek a slast.

BALENÍ ČÍNSKÉHO OPIA.

Polední Národní politika 5. 3. 1938

VYTVOŘENÍ SPECIALIZOVANÝCH PRACOVÍŠŤ KRIMINÁLNÍ SLUŽBY NA ÚSEKU

NEALKOHOLOVÉ TOXIKOMANIE – 1982

Miloš VANĚČEK, Národní protidrogová centrála

Připraveno k 20. výročí zřízení protidrogové brigády, přímého předchůdce Národní protidrogové centrály SKPV.

Ke konci roku 1982 zpracovala na základě pokynu náměstka ministra vnitra ČSSR genmjr. Jána Pješčaka federální kriminální ústředna FS VB námět na vytvoření specializovaných pracovišť kriminální služby na úseku nealkoholové toxikomanie v ČSSR.

Námět na vytvoření specializovaných pracovišť kriminální služby Veřejné bezpečnosti v úseku nealkoholové toxikomanie v ČSSR uvádím v plném znění.

Nealkoholová toxikomanie se projevuje škodlivými účinky na tělesném i duševním zdraví a na majetku občanů, ohrožuje zdravý vývoj mládeže, narušuje mravní výchovu, rodinné vztahy a občanské soužití, zvyšuje kriminalitu a způsobuje národohospodářské škody.

V současné době je možno nealkoholovou toxikomanií na našem území charakterizovat stoupajícím počtem osob evidovaných pro drogovou závislost a růstem nebezpečnosti protispolečenského jednání. Rovněž tak je možno konstatovat stoupající trend evidování osob závislých na drogách. Průměrně ročně je pracovníky Veřejné bezpečnosti evidováno cca 600 a ministerstvy zdravotnictví okolo 5000 osob, u kterých je prokázána trvalá závislost na omamných látkách. Ročně průměrně umírá 25 osob v důsledku intoxikace omamnými látkami. Vzdělání počet vloupání do lékáren a zdravotnických zařízení, kde cílem pachatelů je získání omamných látek.

Orgány kriminální služby VB za součinnosti s dalšími službami každoročně řeší cca 250 případů s počtem 300 osob, které se dopouštějí různé trestné činnosti pod vlivem toxických látek. Z trestných činů převládají ohrožování mravní výchovy mládeže, rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví, výtržnictví, ublížení na zdraví, neoprávněné užívání cizího motorového vozidla apod.

Trestná činnost související s nealkoholovou toxikomanií se převážně soustřeďuje do průmyslových center, dále do míst, kde dochází k většímu soustřeďování našich občanů i cizinců, jako lázeňská, rekreační a kulturní centra. Stálý růst této trestné činnosti je

zaznamenáván v hl.m. Praze, v Severočeském, Středočeském a Západočeském kraji.

Uvedený trend je doprovázen značným zvýšením případů organizování skupin mladých lidí – toxikomanů, ve kterých dochází ke zneužívání různých toxických látek. V posledních letech je ročně zjišťováno na 150 skupin s počtem cca 1.000 osob. Složení těchto skupin ukazuje, že ne vždy se jedná pouze o kriminálně závadové osoby, ale i o osoby z řad pracovníků kulturních, uměleckých a vysokoškolských kruhů.

Rozbor současného stavu toxikomanie ukazuje, že dosavadní represivní a preventivní opatření, jsou málo účinná. Prevence začíná obvykle pozdě, je nystematická a roztroušená do celé řady resortů. Chybí součinnost zdravotnických pracovníků s orgány VB, armády a orgány činnými v trestním řízení. Spolupráce školy a rodičů je minimální.

Osoby s drogovou závislostí ztrácejí zájem o práci nebo se jejich zájem podstatně snižuje, narušují veřejný pořádek, páchají trestnou činnost a působí špatným vlivem na zdravou mládež.

Vývoj nealkoholové toxikomanie nelze podceňovat a je třeba vést nadále nesmiřitelný boj proti tomuto společensky nebezpečnému jevu.

V návaznosti na stále se měnící operativní situaci v problematice boje proti nealkoholové toxikomanií musí zákonitě reagovat i bezpečnostní služba na tomto úseku. Ofenzivnosti a specializaci nemůže prospívat rozdělení úkolů na několik pracovišť a rovněž častá fluktuace pracovníků.

Dosavadní dělba práce mezi I. a II. linií vyplynula z charakteru a specifiky problematiky, ale do budoucna nelze počítat s jejím dalším ofenzivním rozvojem.

K účinnějšímu postupu boje pracovníků VB proti nealkoholové toxikomanií by přispělo vytvořit od základních útvarů kriminální služby VB samostatná speciální pracoviště zabývající se bojem proti trestné činnosti s omamnými prostředky komplexně a tato speciální pracoviště vyčlenit do přímého řízení zástupců pro operativu náčelníků odborů VB OS SNB, zástupců náčelníků správ VBB, zástupců náčelníků SKS a zástupce náčelníka FKÚ FS VB.

Tímto opatřením by specializovaná pracoviště byla vyjmuta z řízení náčelníků oddělení a odborů obecně a hospodářské kriminality a komplexně by plnila úkoly vyplývající ze „Zásad“ s plnou odpovědností za uvedenou problematiku.

Toto opatření si vyžaduje situace, zejména ve vztahu k charakteru pachatelů a k charakteru trestné i jinak škodlivé činnosti související s nealkoholovou toxikomanií. Proto nelze problematiku přesunovat z odboru na odbor a tím dále pokračovat v roztržitém, ale je nutné vést účinný a cílevědomý boj proti tomuto negativnímu jevu z jednoho centra s přímým direktivním řízením od FKÚ FSVB po OS SNB.

Přestože problematika nealkoholové toxikomanie od roku 1970 do současné doby zaznamenala stoupající trend a boj proti ní dosáhl po stránce organizační určitých kvalit, ať již jde o činnost specialistů na odděleních a odborech, či o součinnost s odpovědnými pracovníky na jednotlivých součástech FMV, vynucuje si tuto nově utvořenou strukturu v rámci kriminální služby samotná operativní situace.

Nově utvořená specializovaná pracoviště kriminální služby pro boj s toxikomanií (dále jen SPKS/T) by nepřevzala problematiku mládeže jako takovou, která by nadále zůstala na odborech a odděleních obecně kriminality a úsek zdravotnictví, který by rovněž zůstal na odborech a odděleních hospodářské kriminality.

SPKS/T by plnila veškeré úkoly spojené s nealkoholovou toxikomanií a bojem s trestnou činností související s pašováním a tranzitem drog přes naše území a další trestnou činností související s touto problematikou tak, jak vyplývají ze „Zásad k jednotnému postupu v boji proti nealkoholové toxikomanií“. (Při zavedení nové organizace práce budou „Zásady“, vydané rozkazem náčelníka federální správy VB č. 28/78 v některých částech novelizovány).

Direktivní způsob řízení by v tomto případě zcela ujednotil výkon služby a specializovaná pracoviště by navíc měla větší prostor pro vlastní iniciativu. Direktivní způsob řízení by plnila FKÚ FS VB.

Těžiště výkonu služby by spočívalo na vytvořených SPKS/T okresních správ SNB a správ VB. Pracoviště SKS VB ČSR a SKS MV SSR by zajišťovala direktivní pokyny FKÚ FS VB a prováděla vlastní kontrolní a analytickou činnost. FKÚ FS VB by řídila činnost boje proti nealkoholové toxikomanií v rámci obou republik a ve vztahu k zahraničí, vyhodnocovala celkovou situaci a připravovala prognózy dalšího vývoje boje proti nealkoholové toxikomanií.

Po stránce kádrové se jeví nutnost, aby speciální pracoviště na OS SNB byla perspektivně obsazena 2 pracovníky, pracoviště na správách VB 3 pracovníky, na SKS po 1 pracovníku a na FKÚ FS VB 1+3 pracovníci.

Z tohoto nástinu kádrového obsazení je zřejmé, že

by se nejednalo prakticky o žádný nárůst sil, místa pro specialisty by bylo možné získat přerozdělením současného stavu.

K předmětnému námětu na novou strukturu uspořádání SPKS/T v úseku boje s nealkoholovou toxikomanií se doporučuje zatím ponechat dosavadní způsob organizace práce bez převedení gesce na obecnou kriminalitu.

JEDNOTLIVÉ SLOŽKY VEŘEJNÉ BEZPEČNOSTI ZAPOJENÉ DO BOJE S NEALKOHOLOVOU TOXIKOMANIÍ A JEJICH ÚKOLY

FEDERÁLNÍ SPRÁVA VEŘEJNÉ BEZPEČNOSTI

Řídí činnost všech útvarů Veřejné bezpečnosti v ČSSR.

- Rozhoduje o případech zasahujících do území obou republik, který útvar VB bude případ zpracovávat (obdobně v případě našeho občana, který tuto trestnou činnost spáchal v zahraničí);
- Organizuje vytváření a řídí činnost pracovních týmů při rozpracování a odhalování závažných případů souvisejících s nealkoholovou toxikomanií, které svým rozsahem přesahují rámec několika krajů, nebo zasahují do obou republik či do zahraničí;
- V závažných případech provádí výkon a operativní činnost v součinnosti s místně příslušnými útvary nebo samostatně;
- Provádí rozborovou a analytickou činnost problematiky NT, zpracovává vyhodnocení problematiky NT v ČSSR a stanovuje zaměření pro činnost kriminální služby po linii NT pro další období;
- Provádí součinnost s centrálními správami SNB a HSPS OSH;
- Spolupracuje s Ústřední celní správou FM ZO, ministerstvem národní obrany, Generální prokuraturou ČSSR, federálními a republikovými orgány a organizacemi;
- Spolupracuje se zahraničními bezpečnostními sbory, včetně zahraničních styků;
- Vede celostátní evidenci toxikomanů a pašeráků drog;
- Poskytuje státním, stranickým a jiným vrcholným orgánům podklady potřebné pro jejich činnost a řeší s nimi celostátní problémy související s NT;
- Spolupracuje s masovými sdělovacími prostředky s cílem preventivního působení v oblasti NT;
- Zpracovává prognózu dalšího vývoje v oblasti NT za využití vlastních a zahraničních zkušeností a v tomto směru usměrňuje služební činnost;
- Ve své činnosti spolupracuje s Vysokou školou SNB;
- Provádí školení specialistů zařazených na úseku boje s NT;

- Organizuje a provádí kontroly výkonu služby v problematice NT na celém území ČSSR.

SPRÁVA VEŘEJNÉ BEZPEČNOSTI (MĚSTSKÁ SPRÁVA VB)

- Ve své činnosti se řídí pokyny FSVB-FKÚ;
- Odpovídá za včasnou a úplnou hlášenou službu, neprodleně hlásí FKÚ FSVB zahájení operativního rozpracování a důležité poznatky, které nesnesou odkladu, dále hlásí všechny případy v souvislosti s NT. Hlášení podává písemně (relací, dálnopisem, kartou do poznatkové evidence toxikomanů a pašeráků drog) – hlášení může předcházet telefonické sdělení;
- Provádí výkon a operativní činnost na případech v souvislosti s NT v rámci kraje (města);
- Provádí kontrolní a metodickou činnost směrem k okresům (obvodům);
- Organizuje a řídí práci skupiny specialistů kriminální služby vytvořené k rozpracování konkrétního případu, který svým rozsahem přesahuje rámec jednoho okresu;
- Zpracovává vyhodnocení problematiky NT, které pololetně zasílá FKÚ FSVB (k 30. 6. a 31. 12.);
- Provádí součinnost s OPK na státních hranicích;
- Provádí součinnost s ostatními službami Veřejné bezpečnosti;
- Ve spolupráci s krajskou vojenskou správou řeší problematiku NT mezi branci a vojáky základní služby;
- Spolupracuje s orgány celní správy, KÚNZ, SNV, státními orgány a organizacemi na úrovni kraje, dále s prokuraturou a soudy;
- Provádí aktivní preventivní činnost, spolupracuje s krajským tiskem, rozhlasem a televizí, zajišťuje přednášky o NT;
- Předkládá iniciativní návrhy a provádí vlastní preventivní opatření k zamezování projevů NT v kraji;
- Organizuje preventivně bezpečnostní akce zaměřené na potírání projevů NT v kraji;
- Školí pracovníky kriminální služby zařazené na problematice NT na jednotlivých OS SNB.

OS SNB, ODBOR VB

- Provádí výkon a operativní činnost na všech případech v souvislosti s NT v rámci okresu;
- Účastní se ohledání místa činu při vloupání do lékáren a zdravotnických zařízení, ohledání mrtvol při úmrtí toxikomanů, vyšetřování pokusů sebevražd a ublížení na zdraví toxikomanů;
- Ve své činnosti v oblasti NT se řídí pokyny FKÚ FSVB a SVB (MSVB);

- Z pokynu FKÚ FSVB nebo SVB (MSVB) se podílí na činnosti pracovního týmu organizovaného k objasnění závažného případu v souvislosti s NT;
- Zpracovává vyhodnocení problematiky NT v okrese a to do 20. 6. a 15. 12., a zasílá je SVBV (MSVB);
- Provádí součinnost s orgány StB v okrese a s OPK na hraničních přechodech;
- Provádí součinnost s ostatními službami Veřejné bezpečnosti v rámci OS SNB (MSVB);
- Spolupracuje s okresní vojenskou správou a řeší otázku toxikomanie mezi branci a vojáky základní služby;
- Ve spolupráci s dopravním inspektorátem řeší otázku toxikomanie řidičů a žadatelů o řidičský průkaz;
- Ve spolupráci se správní službou řeší otázku toxikomanů držitelů střelných zbraní;
- Spolupracuje s OÚNZ, udržuje pravidelný styk (nejméně 1x měsíčně) s okresním psychiatrem a AT poradnou;
- Spolupracuje se státními a společenskými organizacemi na úrovni okresu;
- Provádí aktivní preventivní činnost, zajišťuje přednášky o NT, spolupracuje s okresními sdělovacími prostředky;
- Provádí včasnou a úplnou hlášenou službu, neprodleně hlásí na FKÚ FSVB zahájení operativního rozpracování a důležité poznatky, které nesnesou odkladu, dále hlásí všechny případy v souvislosti s NT. Hlášení podává písemně (relací, dálnopisem, kartou do evidence toxikomanů a pašeráků drog), hlášení může předcházet telefonické sdělení.

Na úseku nealkoholové toxikomanie platí jednotný služební předpis, rozkaz náčelníka FSVB č. 28/1978 „Zásady k jednotnému postupu v boji proti nealkoholové toxikomanii“, který upravuje veškerou činnost kriminální služby VB na tomto úseku.

Sám jsem začal v roce 1983 pracovat na obvodním oddělení vyšetřování VB v Praze 1. Nevím, zda to byl důsledek výše uvedeného námětu, ale od roku 1984 jsem byl vyčleněn jako vyšetřovatel na problematiku nealkoholové toxikomanie. Pokud se týká pracovníků kriminální služby, tak těm zůstala. V roce 1991 zřídil ministr vnitra České a Slovenské federativní republiky v zájmu zefektivnění boje proti drogám a jevům s nimi souvisejícímí PROTIDROGOVOU BRIGÁDU FEDERÁLNÍHO POLICEJNÍHO SBORU. Zřízení tohoto specializovaného policejního útvaru byla reakcí na změnu drogové scény po roce 1989.

JAK SE PSALO O „DROGÁCH“ DO ROKU 1945

Miloš VANĚČEK, Národní protidrogová centrála

Při řešení různých problémů jsou důležité informace o problému samotném, případně o zkušenostech s jeho řešením. V současné době, kdy se setkáváme s velkou nabídkou různých syntetických návykových látek, je důležitá rychlá informace o případném nebezpečí. Problém zneužívání návykových látek je známý od konce 19. století. Zajímalo mě, jak se v minulosti o tomto problému psalo. Překvapilo mě, že již poměrně záhy byly dostupné odborné informace. Některé z nich jsem vybral. V této první části jsou uvedeny články uveřejněné v běžně dostupných titulech.

LISTY CHEMICKÉ – ČÍSLO 9 ROČNÍK 1885

V době nejnovější počíná v kruzích lékařských pozornost u větší míře poutati *kokain*, alkaloid keře *erythroxylon Coca*. Keř sám roste v Bolívii a Peru u velikém množství, i stal se as 10 milionům tuzemců tím, čím Evropanům jest alkohol, Asiatům opium. V krajinách oněch kryje se spotřeba domácí i vyváží se listy, jichž na 30 milionů liber se načesá. Listy koky jsou starodávný lék, ba i částečně pokrm domorodců, s ním spojeny jsou četné báje náboženské. List koky sytí Indiány při jejich namahavých honbách a pracích v dolech i v dlouhých chůzích a i mrtvému do úst jej kladou, aby spíše na onom světě příznivého došel přijetí. Z listů koky hotoví si Indián v ústech je rozžvykuje kuličky, které ostnem do popele bylinného namočeným aneb vápnem posypaným propichuje, a pak schovává. „Celé dny dovede pak konati cesty unavující nepožívaje takměř ničeho, než žvýkáje své koka“¹⁾. Namáčení kuliček do popele aneb posýpání vápnem má snad za účel pozdější vyloučení alkaloidu Kokainu, skutečně účinné substance listu koka.

Rakouská loď „Novarra“ přivezla listů těch k nám, z Vídně poslány jsou Woehlerovi, jehož žák Niemann a po smrti toho Lossen listy ty studovali a kokain, činný alkaloid toho listu isolovali.

Kokain $C_{17}H_{21}NO_4$ připravuje se extrakcí listů koky vodou při 60 – 80°; roztok se sráží cukrem olovným, a filtrát se zbavuje se olova roztokem soli Glauberovy. Po té přidává se sody až ku slabě alkalické reakci a aetherem vytřepává se kokain. Zásada kyselou solnou v chlorhydrát se mění a ten dialysou se

čistí. Sůl zlatová kokainu vylučuje snadno kovové zlato. Zajímavý jest rozklad, jež doznává kokain kyselou solnou aneb sírovou za tepla; štěpit' se v zásadu ekgonin $C_9H_{15}NO_3 + H_2O$ a kyselinou benzooovou. Podle kokainu nalézají se v listech koky silný alkaloid hygrin, látka tekutá, s vodními parami těkající. Podle starších údajů poskytl kokain známou reakci murexidovou, i mysliť se dle toho, že náleží ku téže skupině, jako kofein, jež jak známo se řadou močovou souvisí. Gaedcke však, jež reakci tu pozoroval, nepracoval s kokainem čistým, nýbrž, jak se zdá, s preparátem empyreumatem znečištěným neboť novější zkoušky, které Bertkau a Roffhack konali, nepotvrdily nálezy starší, murexidová reakce se neobjevila (viz O otázce prioritní u kokainu článek *Leukema v Chemiker Zeitung IX, str. 155*)

K užívání fyziologickému a therapeutickému hodí se nejlépe chlorhydrát aneb octan, kteréžto obě soli jsou velice rozpustny. Ku aplikaci v nemocích kožních byl nověji doporučován olej kokainu (Squibb).

Co do účinků fyziologických, jeví se prý kokain v malých dávkách jakožto činidlo dráždivé, u větších dávkách pak způsobuje účinek na nervový systém ochrnující, kterýž poslední účinek zvláště rychle se jeví při zvířatech studenokrevných, u zvířat teplokrevných se jeví spíše účinek dráždivý. Dle pokusů v Aurepových jeví se psi po dávkách 0.01 gr. kokainu pro kilogram váhy rozčilení, objevila se veselost a zrovna maniakální chuť stálého se pohybování. Jak se zdá, jsou účinky kokainu dle individua různé, tolik však zdá se býti jisto, že v mírných dávkách působí dle souhlasných zpráv, interně velmi dobře, při operacích pak dobře anesthesuje lokálně. Nemírné užívání kokainu způsobuje dle Poeppiga děsným způsobem fysickou a morální dekadenci, počínajíc obtížemi při zažívání, vysychání i končící úplnou apatií proti všemu mimo kokain.

Že jsou zázračné účinky, o kterých někteří píší, přehnané, samo sebou se rozumí; dle těch pisatelů hodil by se nejen proti veškerým nemocím, nýbrž zaháněl by i hlad v dávkách nepatrných, působil by veselí, nahražoval by chléb, alkohol, ba v mnohých prý případech i mladý věk.

¹⁾ Ueber Coca. Dr. S. Freund, Wien 1885.

KOKAINISM**Feuilleton****NÁRODNÍ LISTY 18. LEDNA 1892**

Výbuch šílenství u Guye de Maupassanta obrátil poznovu pozornost nejširší veřejnosti na zvláštní chorobné zjevy v některých třídách moderní společnosti. Na narkotism, alkoholism, morfinism a kokainism, jímž, jak každý ví, rozumí se zneužívání tabáku, lihových nápojů, morfia a kokainu v takové míře, že dochází až k chronické otravě dotyčného nešťastníka. Jestliť totiž, dle uveřejněných dosud úsudkův lékařův francouzských nepochybně již, že při výbuchu šílenství u Maupassanta měla rozhodující sice vliv dědičnost – v příbuzenstvu jeho bylo několik případů šílenství – avšak, že proces ten urychlen byl nejen rozrušujícím studiem psychologickým, k němuž volil proslulý romanopisec zjevy, nervy nejvíce napínající – ale daleko více ještě zneužívání látek opojných a mámivých, hlavně morfia.

Maupassant sám se k tomu znal. Ještě kratičko před záchvatem šílenství, před odjezdem jeho do Cannes, divil se duchaplný, někdy na úkor pravdy až příliš duchaplný causerista pařížský, Maurice de Fleury bystrosti, s jakouž Maupassant dovedl vylíčit v proslulém románu svém „Petr a Jan“ (kterýž výborně redigovaná „Vzdělávací bibliotéka“ studentstva našeho právě před nedávnem v českém překladu vydala) – vznik žárlivosti v duši člověka, ač Maupassant nikdy nechuravěl tímto výstřelkem duše lidské! Maupassant odtušil: „V knize této, příteli shledávána tak bystrou a kterou já též si vysoce cením, nenapsal jsem ji jediné řádky, aniž bych se byl etérem neopojil; nabýval jsem v opojení tom neobyčejně jasnosti a bystrosti ducha, avšak způsobilo mně i mnoho útrap!“ Maupassant přímý jako vždy, měl odvahu znáti se k chorobnému zvyku svému a nehledal ani omluvy. Byl jinak mohl poukázati k celé řadě geniálních mužů, kteří jako on hledali v opojení ať již alkoholem a opiem či hašíšem vpružení ducha svého, ukojení muk duševních a na konec nejednou našli v něm – hrob své geniálnosti.

Byl by mohl poukázati na Poë-a, kterýž nejednou nalezen byl v příkopech úplně opojen, na Baudelaira, jenž zneužíval vína i tabáku, na Swifta, jenž z krčem londýnských ani skorem nevycházel, na Southeye, Hoffmanna a Lenaua, jenž do konce života hojně požíval opia, vína i tabáku, na originelního čínského básníka Lo-Kai-Te, zvaného proto „velkým básníkem, jenž se zpíjí“, kterého alkohol rozněcoval i usmrtil, na herce Kaena a na Broudera i na malíře Asne, jenž maloval vždy jen pije a zemřel na pitky své, byl by mohl konečně ukázati na Kleista, Gerarda de Nerval, na Messeta, Murgera, na Tassa, Pragu a Hellera. Přemnozí z nich skončili tak trudně, jako Maupassant. Tak na př. I Haller, učenec i básník zároveň, jenž veliké dávky opia požíval, míval záchvaty

choromyslnosti a měl se tu býti pronásledován pro kaciřské prý knihy, bohem i lidmi a sáhal protož – ku dávkám opia vždy větším. Tasso, u něhož propukaly později až i záchvaty šílené zuřivosti, napsal sám o sobě v jasnější chvíli: „Myslím, že moje bláznovství nemá původ v mém vášnivém milování i v pití mém, neboť vím, že nejsem nestřídým pijákem.“ Ohnivý Praga pak, jehož některé žhnoucí básně náš Vrchlický tak mistrně převedl na jazyk český, zvolal slavě víno, ač později zlomilo duševní sílu jeho: „Ať hanba mne stihne, ať střídý muž mnou opovrhne a lidstvo mnou pohrdá, ať v peklo jsem Otcem věčným uvřazen – s pohárem v ruce v peklo sestoupím!“

Dlouhá, dlouhá jest tedy řada těch, kteří před Maupassantem již z číše pilí duševní zkázu svou a již sahalo k jedům morfia a opia, by vkolébali duši svou v sen. Jen šosák mohl by ale proto hoditi kamenem po nich, neboť jen šosák netuší ten vir citů a křik bolesti, jakýž se ozývá v duši básníkově a proněž žel často jediným lékem bývá – jed smrtonosný.

Moderní věda rozmnožila jedy ty, jež pod jejím dohledem lidstvu přinášejí úlevy veliké. Maupassant byl morfinista, avšak přes příliš psalo se již o morfinismu, než abychom tuto mohli se o něm ještě šířiti. Nic nového čtenářům svým bychom nepověděli. Na protilék jeho chceme dnes však obrátiti pozornost jich, dnes, kdy všechn literární svět pod dojmem tragické události v Cannes táže se bolestně: „A což není protiléku proti hroznému jedu tomu, není léku proti morfiu?“ jest – žel, ale neosvědčil se dosud valně, leda pod nepřísnejším stálým dozorem lékařským, jinak nahradil morfinism prostě jen jinou otravou chronickou.

Jest to kokain. Doporučován byl k léčení morfinistů, ale nejednou, postrádající dozoru přísného, nahradili vašeň bývalou vášní jinou: podlehl kokainismu. Tělo jich rychle hubou, obličej bledl a zesinal, oči zapadly, svalstvo zesláblo a morální síla byla zlomena teprve na dobro. Ano shledalo se, že právě u morfinistů, potom i kokainismem stížených, choromyslné choroby tím rychleji a nebezpečněji se vyvíjejí. Byli morfinisté, kteří po vstřiku 1 - 2 gr. morfia vstříkovali si pod kůži ještě i 1 - 3 gr. kokainu, ano ještě několik gramů chlorálu před spaním užili. Zvláštní to tedy protilék, jež někdy věru může zván být protilékem proto jen, že nešťastníka, pro nějž není již záchrany, tím rychleji usmrcuje a tělu jeho konečně úlevu, duši jeho konečně klid věčný přináší.

Povšimněmež si blíže této látky opojné, jež jinak v rukou lékařových koná služby výtečné, o níž ale širší veřejnosti i dnes ještě mnohem méně známo jest než o opiu a morfiu, ač dílem též s antipyrinem, hrozí moderní společnosti způsobiti budoucně nemenších spoust než způsobil a působí morfinism.

Kokain jest alkaloid, vyráběný z listův keře Erythroxylon Coca, kterýž roste hlavně v Peru a Bolivii,

v týchž skorem krajích na východním svahu And, jež nám i chinin poskytují, mimo to ale též v Brazílii a Argentině. Peruviané znají od dávná již jeho konejšivé účinky. Používají ho jako thé a jest jisto, že odvar listů rostliny Koka, vypitý po jídle, usnadňuje trávení a že zmírňuje bolesti, kteréž požívání mnohým osobám působí.

Avšak účinek neobmezuje se pouze na toto. Shledalo se, že Koka vzpružuje síly tělesné a že obrňuje proti únavě. Protož také četní Indiáni, procující v dolech peruvianských, uvyklí si při práci žvýkati listy rostliny této, jako námořníci na příklad uvyklí si žvýkati tabák. K účelu tomu směšují listy ty s popelem rostlinným neb s vápnem v jakési těsto, jež pak v ústech ponechají často tak dlouho, jak mohou. Jediný již zvyk tento vedl k rozsáhlému pěstování Koky a již v roce 1851, kdy nebyly dosud známy nejbližší účinky kokainu samého, vyvezlo se z Bolívie 4 600 000 kg listův její.

Roku 1859 podařilo se pak Niemannovi vytěžiti z listův těch alkaloid (chemická značka $C_{17}H_{21}NO_4$), jemuž dal jméno kokain. Jest třeba asi jedné libry listů, aby se obdržel gram kokainu a vzhledem na to měl tedy kokain cenu takřka neuvěřitelnou, cena pouhého gramu kolísala mezi 12 – 20 zlatými. Od doby té vhodnější a levnější výrobou cena ovšem poklesla, na neštěstí snad, jak praví dr. P. Regnard (o jehož pojednání v listech francouzských uveřejněném delší část tohoto článku hlavně se opírá), neboť tím se jen užívání kokainu osobami nepovolanými usnadnilo, kdežto dříve kokainisté nejednou byli denně věnovati lékárnám až 50 zl., chtěli-li vášeň svou úplně ukájeti. Mohli se tedy kokainisty stávatí leda jen lidé velmi zámožní.

Hlavní účinek, který si lékaři u kokainu chválí, jest, že způsobuje se v neobyčejné míře bezcitnost. Jest známo, jak citlivým jest povrch oka, nejmenší zrnko prachu působí v něm bolest hrozně palčivou. Nuže, jediná krupěj roztoku o 5% chloridu (cocainum hydrochloricum, tvořit kokain s kyselinami soli, vodou snadno rozpustné), stačí učiniti oko úplně bezcitným, lze jej i píchatí, aniž by se i jen víčka sevřela.

Právě toto svírání víček bylo při operacích očních až dosud velice na závalu a v tom ohledu vykonal kokain od svého objevení již přecetné výtečné služby.

Podobně i v hltanu, jehož neobyčejná citlivost a lechtivost rovněž je známa. Zkoumání laryngoskopem bylo u některých příliš nervosních lidí dříve vůbec nemožné, neboť nemohli snéstí vkládání zrcátka do hltanu. Lehoučké natření kokainem odstraňuje i tuto závalu.

Lékaři přirozeně hleděli užití těchto účinků kokainu při všech drobných operacích, ale musili brzy ustati. Má-li totiž kokain účinkovati, jest třeba, aby absorbován byl na tomže místě, jež má učiniti neci-

telným, nic neprospělo by, používati ho, aby např. konec prstu bezcitným byl učiněn. Kůže však absorbuje látku ve vodě rozpuštěnou tak málo a zvolna, že nevniká ve množství dostatečném, aby mohla účinkovati, jak žádoucí, na nervy lokální. Přikročilo se tedy k tomu, že se před operací dotýcnou buď kokain pod kůži vstříkoval anebo že odstraňovala se pokožka, hlavní to překážka absorbování kokainu.

Avšak tím se blahodárny účinek velice snižoval, neboť předběžná tato operace zdvojnásobovala jen úzkost a nervosnost osob, kteréž podrobiti se měly na to operaci mnohem krutější. Za to však s velkým a rozhodným prospěchem užíváno kokainu proti bolestem porodním a tak též při trhání zubů, činíť operaci tu úplně bezbolestnou.

Toto jest líc věci. Všimněme si nyní také rubu její. Každá věc na světě má podle staré všední fráze dobré i zlé vlastnosti. Nejednou u lidí, jimž byl kokain vstříknut do dásní, aby zub mohl býti bezbolestně vytržen, pozorovány byly náhlé mdloby a záchvaty křečovitě, jiné dokonce měly záchvaty padoucnici podobné.

Byly to prostě příznaky kokainismu akutního, vedle nichž však povážlivějšími ukázaly se následky kokainismu chronického. Jevíť se následky chronické otravy kokainem rozčilenosti, bezcennosti, ztrátou chuti, halucinacemi, až konečně člověk kokainu v stálých dávkách zneužívající bývá morálně na dobro zlomen a nejednou bývá zachvacován i šílenstvím a deliriem, kterýž právem porovnává se s deliriem alkoholickým. Mangan uvádí v jednom pojednání svém tři zajímavé případy takového chronického kokainismu.

Obchodník jeden, trpě nesmírně bolestmi kolikovitými, dal si od roku 1870 morfium vstříkovati. Po té ustal a dovedl se ho několik let zříkati. Později ale, když jakási melancholie stále více se ho zmocňovala, sáhl opět k prostředku tomu, aniž jako u morfinistů začátečních bývá, cítil nejprve neblahých toho účinku, leda když po několik dní morfium vstříkovati opomněl.

Roku 1886, aby se z drápů morfinismu vyprostil, jal se vstříkovati si kokain, až dospěl k dávkám 1 gramu denně; ovšem střídal ho z počátku ještě s morfiem. Dva měsíce na to dostavily se první příznaky chronické otravy kokainem. Měl nejprve zrakové přeludy, zdálo se mu, že stolice komnaty jaly se tančiti, jakýsi předmět, na stěně zavěšený, pohyboval se ke stropu a opět dolů. A při tom slyšel muž ten stálé klepání na dveře. Ve svém polosnu otrášen a probuzen byl pak náhlými křečovitými záchvaty. Krom toho zdálo se mu, že pod jazykem hemží se mu plno černých červíků, jež jednoho za druhým, jak tvrdil, od tamtud vybíral.

Zvýšil-li dávku kokainu, zvyšovaly se halucinace, takže vídal u svého lože postavy a stíny se šklebící,

roj včel bzučel mu stále kol hlavy i zapuzoval neustále s těla mouchy štípající, kterýchž ovšem nikdo jiný neviděl. Vše zdálo se mu, jako Gulliverovi v Lilliputu, maličké koně a domy venku jevíly se mu zcela maličkými. Pocit, kterýž z počátku pod jazykem cítil, rozšířil se mu brzy po celém těle: hledalť všude po něm – mikroby cholery.

Čtyřiačtyřicetiletý lékárník jeden počal si vstříkovati rovněž proti bolestem koliky morfium a po tři léta vstříkoval si ho ½ gramu denně, načež přešel ke kokainu, nehroze se na konec ani 2 gramů denně. Na počátku míval jakýsi blahý pocit, po měsících ale měl již záchvaty křečovitě a po roce již právě záchvaty padoucnice. Zároveň nastaly i halucinace. I on všude, ve vzduchu, na šatu i na celém těle viděl samé hnusné červíky a mikroby; rozdíral si kůži na těle a vybíral pak nehty a hroty špendlíků z ran těch mikroby, jak tvrdil i za to měl. Postupně zmenšování dávek kokainu zmírňovalo také tyto příznaky. Jistý lékař mladistvý (abychom uvedli aspoň jeden případ odstrašující, avšak až příliš pravdivý) vstříkoval si morfium od roku 1882 do 1887. Slyše pak, že kokainem lze morfinism vyléčiti, počal si den co den vstříkovati 2 gramy nového alkaloidu. Brzy ale také u něho halucinace se dostavily. Slyšel volati za sebou stále jméno své a viděl na ulici kupiti se davy lidu, jež chystaly se ztéci dům jeho útokem: v pravdě ale bylo na ulici téměř liduprázdno. Ve tmách vídal hlavy veliké, jež se nadýmaly a splaskly opět, jak by byly z kaučuku. Kůže jeho měla podobné pocity, jako u kokainistů svrchu uvedených.

Zdálo se mu, že má pod kůží plno prý krystalů kokainových i škrábal si ruce, jazyk i obličej, aby prý je seškrábal. Proti skutečným dotykům byla ale kůže jeho téměř úplně bezcitnou, bodání jehlou ani necítil. Podobných případů dala by se uvésti ovšem ještě řada. Také doktor Jennigs uvádí muže chronickou otravou kokainovou stíženého, kterýž v halucinacích svých z kůže do nekonečna červíky si vybíral.

Jinak na štěstí kokainism není daleko ještě tak rozšířen, jako morfinism. Ano, zdá se, že antipyrin, mnohem později objevený, předstihl kokain v rozšíření svém. Také antipyrin může v rukou lékaře svědomitého divy konaku si tak například jeden z přátel našich byl pod dozorem lékařským zbaven záhy po objevu jeho trvale děsných bolestí neuralgických, proti nimž všechny ostatní prostředky po dlouho zůstávaly na dobro marnými. Avšak i tento lék, zneužíván nerozumně, mívá v zápatí zkázonosné účinky na nervy, jež přemoženy z počátku, potom tím krutěji se odemstí. Protož tuším, nemohu končiti lépe, než opravdovým přáním: Aspoň kokainism a antipyrinism nestane se módou, jako se jí žel, u jistých tříd společnosti stal dnes už morfinism!!

LÉKAŘSTVÍ – TOXIKOMANIE NÁRODNÍ LISTY 1. 5. 1914 – PŘÍLOHA Z KULTURNÍHO ŽIVOTA K ČÍSLU 120.

Opium, morfium, aether, kokain a jiné látky jsou v rukou lékařových, použity byvše v pravý čas a ve vhodné míře, vzácnými léčivy. Bohužel staly se ony v moderní době často vyhledávanými dráždidly nervovými a proměnily se tak v rukou těch, kteří jich zneužívají, toxikomanů, v úžasně jedovaté drogy, nebezpečné pro společnost. Toxikomanií snadno vysvětliti. Celá řada sloučenin, jako opium, morfium, heroin, aether, chloral, hašiš, kokain jsou účinnými prostředky uklidňujícími, tišíce nad to bolesti. Z těchto důvodů bývají vyhledávány toxikomany z počátku v malých, později ve stále se stupňujících dávkách, jež poněkud způsobují duševní i tělesnou degeneraci.

Požívání opia je ve Francii zjevem vzácným, rozšířenější už je v Anglii a Spojených obcích severoamerických. Nejrozšířenější jest u mohamedánů, kteří soudí, že opium působí stupňování sil tělesných i tělesné výkonnosti. Peršané jsou skoro veskrze požívači opia. Javánci, kteří v hojné míře opium pojídají, stávají se konečně tak podrážděnými, že jsou veřejným nebezpečím a že jest u nich zvláštní druh policie, ozbrojené zvláštními nástroji, aby zuřivci mohli býti polapeni, aniž by při tom utrpěli škody. Těž kouření opia je značně rozšířeno. První účinky, jež kouření opia působí, jsou: únava, slabost ve svalech, nepřekonatelná touha po klidu, již přibývá při každém vssátí opiového kouře. Víčka jsou polozavřená, ruce se lehce chvějí, chůze jest vrávoravá; současně puls se snižuje a jest nepravidelný. Brzy na to lze pozorovat jistý stupeň duševního vzrušení. Do hlavy jest zvýšen přítok krve, duševní schopnost se stupňuje, a ačkoliv před zrakem opojeného se objevují nejrůznější obrazy, přece zůstávají úsudková schopnost a rozum dokonale jasnými. V tom tkví zvláštní účinek kouření opia. Kuřáka se zmocňuje blaživá nálada, starosti jsou zapomenuty, bolesti nejsou pociťovány, dokonalý duševní klid zavládá. Po déle trvajícím zneužívání opia dostávají se ovšem poruchy, tímto jedem působené, jež končí dokonalým rozkladem činnosti tělesné a duševní, jež jest ještě zostřen tou okolností, že kuřák opia vynakládá všechno, aby si opium opatřil, a raději si odpírá potravu, než by se vzdal vášně, již celý propadl.

Těž kokainismus je silně rozšířen. V malé dávce působí kokain stupňování duševních schopností. Nemocný ovšem dávky ustavičně zvyšuje. Význačnou známkou vyvinutého kokainismu jsou klamy smyslové. Nemocný cítí například pod kůží četná cizí tělesa: zrnka písku, vlákna, hmyz, krystaly. Na stěně visí obrazy, jichž tam není. Cítí i vidí, kterak jest napaden mravenci, vidí strašidla, která jsou jemu podobná a jsou oblečena v jeho šaty. Mnohdy jest pů-

sobení kokainu ještě hlubší; stav vzrušení se stává trvalým a slučuje se s těžkomyslností a myšlenkami nemocného, že jest pronásledován. Stopy toho lze postřehnouti i u těch, kteří jsou vyléčeni z kokainismu. Mimo tyto hlavní příznaky jest řada vedlejších: hubnutí při udržení pocitu hladu, zmnožený puls, slabost srdce, bolesti hlavy, závrať, křeče, poruchy chůze. Konečně nastává úplný rozklad, jenž jest společný všem otravám.

Méně nebezpečné jest zneužívání etheru a též méně rozšířené než zneužívání opia a kokainu. Ether dokonce zesiluje pocit hladu, byť ovšem působil některé poruchy v zažívání. Ani vliv jeho na duševní schopnosti není tak veliký. Zhroupení nastává pomaleji než u alkoholiků, ono není ani tak hlubokosáhlým. Těžké duševní poruchy, které se v některých případech pozorují, jako zuřivost, pomatenost, nesouvislost představ, mravní otupělost, možno nalézt u těch, kteří již si uvykli na nadměrné dávky etheru a hluboko poklesli ve své náruživosti.

Všichni toxikomané požívají denně velkých dávek oblíbených jedů, jež si musí opatřiti stůj co stůj; obvykle se tak děje tajně, neboť obchod s těmito omamnými drogami jest zapovězen, vyjímaje ovšem pole lékařské činnosti. Obchodníky s jedy možno rozlišiti v několik skupin. Jsou to zkrachovaní lékárníci, často však lidé bez určitého zaměstnání, kteří dovedou těžiti z náruživosti toxikomanů. Rozsáhlá příprava morfia a kokainu děje se hlavně ve Švýcarsku a Německu: v Curychu a velkovévodství bádenském. Toxikomané mají své bezprostřední dodavatele. Dovažek jedů a obchodní domy, jež pro ně pracují, dávají zboží obvykle podloudníky přes hranice dopravovati, odkudž se rozepisují pak menším obchodníkům.

Pokud se léčení týče, spočívá ono v internování v ústavech pro nervově choré, kde nutno poněkud odvykáním jedu dojíti nápravy. Chudí toxikomané paříští končí obvykle ve známé nemocnici Salpêtriére neb v nemocnici St. Anne. Největší kontingent ženských toxikomanů v Paříži rekrutuje se ve známé čtvrti latinské („Quartier latin“) nebo z Montmartru. Dle Dr. Brianda musí léčba vyžadovati šesti měsíců. Nemocnému musí býti vykázáno pravidelné zaměstnání, aby jím byl odváděn od své neřesti. Často se ovšem stává, že i po propuštění z léčebného ústavu nemocný propadá opět své vášni, která mu připravuje brzký hrob.

POD VLÁDOU KOKAINU

(Před okresním soudem na Královských Vinohradech)

NÁRODNÍ POLITIKA ČÍSLO 25, 25. LEDNA 1905

Hlavní osoba tohoto případu jest známa již dnes ve všech lékárnách a drogeriích pražských, poněvadž

zdravotní úřad rozeslal oběžník s popisem jeho osoby a se žádostí, aby mu nikde nebyl vydáván kokain ani na nejsprávnější recept. Jest to syn vážené rodiny v Brně, absolvovaný medik, který propadl účinku kokainu do té míry, že k získání jedu se neštítí užití žádného prostředku. Loni v říjnu přijel do hostince u náměstí krále Jiřího a zapsal se do knihy cizinců jako praktický lékař. Na to namluvil pokojské Josefě Vrbové, že čeká z domova telegraficky peníze, a když mu půjčila 19 korun, napsal si recepty na kokain a poslal si pro něj do několika lékáren. Jakmile byl jedem zásoben, zase odjel, aniž by se staral o vyrovnání účtu a zaplacení dluhu. Poškozená učinila o věci trestní oznámení, a když bylo zjištěno jméno a bydliště mladého muže, byla naň podána žaloba pro přestupek podvodu a falešného hlášení jména. Soudce adjunkt p. Erhart ho v prvním směru ze žaloby zprostil, ale uznal jej vinným přestupkem falešného hlášení a odsoudil ho k pokutě 10 korun. Proti rozsudku podal odsouzený odvolání, v němž dovozuje, že jest sice objektivně vinen, ale zase ne trestný, poněvadž jedná pod neodolatelným nátlakem. Kokain užívá již pět let, a ačkoliv nejvyšší dávka pro den jest lékaři stanovena na 0,8 gramu, dospěl tak daleko, že musí užívati denně obrovskou dávku 4–5 gramů, což při drahotě kokainu znamená denní výdej 6 korun! Jako jednorozhodný dobrovolník byl dán do ústavu choromyslných a výnosem ministerstva vojenství vyloučen ze svazku armády pro duševní poruchu způsobenou užíváním jedu. V ústavě se zlepšil, poněvadž si nemohl kokain opatřiti, ale sotva byl propuštěn, odjížděl z Moravy do různých větších měst v Čechách a všemi možnými prostředky si jed opatřoval. „Kokain vyvolá u mne stav blahé euforie, takže jsem povznesený nad všechny „maličkosti“. Kokainista nepomýšlí nikdy na následky svých činů. Dělá podvodně dluhy, podepisuje se jako lékař, ale to všechno jenom proto, aby si pomohl k jedu. Nehrozí nikomu, nedopustí se žádných urážek a také žádných deliktů vyjímaje těch, které mu mohou pomoci k dosažení účele. Jest to u něho zvláštní stav štěstí, sebevědomí a lhostejnosti ke všem trampotám života, ke všem zákonům a povinnostem, nad něž jest daleko povznesen; na druhé straně cítí zase obzvláštní lásku ke všem lidem a odpor ke zlu, takže nemůže býti trestným, spáchá-li přestupek k tomu účelu, aby se do blaženého stavu tohoto dostal“. Soud nyní nařídil, aby byl zkoumán duševní stav mladého muže psychiatrem.

NARKOTIKOVÉ NEBEZPEČÍ – NEPATRNÉ? NÁRODNÍ POLITIKA ČÍSLO 58, 27. 2. 1932

Zprávy o tajné dopravě narkotik do Československa se šíří dále a příslušné orgány pátrají po podloudnících tohoto nebezpečného druhu jedu. Naproti tomu je zajímavé hlášení ministerstva zdravotnictví, že za loňský rok bylo k nám dovezeno 3 778 kg opia, 59 kg

morfia, 56 kg kokainu, 62 kg indického konopí, 7 kg heroinu, 15 kg dikodilu a 2 kg eukadalu. Tato narkotika byla prý většinou použita pro lékařské účely. Podle zpráv ministerstva zdravotnictví je prý u nás malý počet osob, které užívají kokainu a jiných omamných jedů. Nicméně přece je jisto, že se k nám narkotika dovážejí podloudně, zejména přes Slovensko, kde je dobrá půda pro podloudnictví tohoto druhu. Narkotika se dále tajně prodávají ve městech, hlavně však v Praze, kde jsou různé noční lokály a kde se za drahé peníze prodává „koks“, tj. kokain a jiné omamné jedy. Proto policie i jiné orgány stále pátrají, aby se jim podařilo dopadnout pachatele podobných podloudných obchodů. /uh/

TAŽENÍ PROTI KOKAINISTŮM V PRAZE NÁRODNÍ POLITIKA, ČÍSLO VÝTISKU 91, ZE DNE 2. 4. 1937

Tragická smrt nešťastné 27 leté Alžběty Langevové, poštovní úřednice z Prahy, která se stala obětí požívání kokainu, vyžaduje si nejpřísnějšího zakročení proti kokainistům ze strany policie. U bezpečnostního oddělení v Praze je zvláštní ústředna pro dozor nad nedovolenou manipulací s omamnými jedy. Oddělení má v evidenci prodáváče narkotik, požívače kokainu a podobně. Nejvíce jsou bílým morem ohroženy mladé osoby, zejména ženy. Je známo, že v nočních pražských místnostech se v poslední době prodával tzv. „koks“ téměř neskrytě. Přirozeně, že nebyl laciný, ale k dostání byl snadno. Prodáváči už měli své zákazníky a chodili s kokainem najisto. Prodáváli „psaníčko“, nebo-li saharský písek, za 10 Kč. Začátečník však platil i 20 Kč. Cena 1 gr kokainu na předpis je prý 14 Kč, ale pokoutní prodáváči žádají až 25 Kč. Z gramu udělá také prodáváči i 2 gramy. Na 1 gram přijde 20 psaníček saharského písku.

V únoru bylo oznámeno pod výstrahou: „Jak zameziti prodeji bílého jedu“, že v M. ulici v jistém lokále, našli dvě mladé dívky, které si podřezaly žíly na ruku. Zjistilo se, že tak učinily po požití kokainu. V dancingu ve vnitřním městě byl postižen těžkým záchvatem kokainovým číšníkem bez zaměstnání, jiný kokainista se na záchodě věšel a jiný ohrožoval své okolí. Minulý měsíc byl výstražný případ v Záběhlíčích, kde po požití omamného jedu zemřela mladá umělkyně. Výstrah je zde mnoho a je žádoucí, aby se prodáváčům kokainu postupovalo co nejpřísněji. Třeba připomenuti, že se zde většinou prodává kokain zdejšího původu. Berlínské zboží jde v Praze velmi těžko na odbyt, poněvadž přistižený viník by byl ještě trestán pro pašování. A proto se každý varuje prodávat zde zahraniční „koks“.

Případ nešťastné Alžběty Langerové není dosud ukončen a bude mít ještě své dozvuky. Vyšetřuje jej nadále na bezpečnostním oddělení vrchní komisař

Borkovec a rovněž se u soudu pokračuje ve vyšetřování. Prozatím se uzavírá jen první kapitola nešťastného děvčete, jejíž tělo bylo včera odvezeno z ústavu pro soudní pitvu do krematoria ve Strašnicích, kde bude v sobotu zpopelněno. Pokud jde o „román“ ze života kokainistky, který psal P. – je to jakýsi sešitek s rozličnými postřehy, diletantsky psanými. Sešit byl přiložen jako věc doličná k protokolům. Ve spisku se píše o zhozném účinku bílého moru – je to líčení dle skutečnosti, jejíž konec autor jistě nepředpokládal.

OPIOVÁ KOMISE SPOLEČNOSTI NÁRODŮ NA STRÁNKÁCH NÁRODNÍ POLITIKY

26. DUBNA 1922

Ze Svazu národů

Ze Ženevy, 24. (Čtk.) Opiová komise Svazu národů zkoumala včera odpovědi jednotlivých vlád na dotazník rozeslaný sekretariátem Svazu národů a týkající se výroby a obchodu opiem a jinými nebezpečnými drogami ve východní Asii. Komise učinila řadu rozhodnutí pokud jde o pěstění máku v Číně, a opatření, jež v tomto směru lze navrhnouti čínské vládě. Rozhodnutí budou předložena Radě Svazu národů. Po té komise zabývala se otázkou dovozu morfia do Číny. Ke konci bylo poukázáno k obrovskému vývozu morfia a kokainu, jež Švýcarsko vykávalo v roce 1920. Komise tlumočila přání, aby Švýcarsko v brzkou ratifikovalo mezinárodní konvenci opiovou.

13. LISTOPADU 1924

DRUHÁ OPIOVÁ KONFERENCE

Ze Ženevy, 12. (Čtk.) Jak známo, sejde se 17. listopadu druhá opiová konference. Byly na ni pozvány všechny státy, zastoupené ve Společnosti národů, dále státy podepsavší haagskou konvenci r. 1912, jakož i země zúčastněné na výrobě alkaloidů. Podkladem jednání konference bude zpráva opiové komise Společnosti národů, schválená podzimním zasedáním r. 1923. Komise navrhuje k omezení výroby alkaloidů (morfia, kokainu) tato opatření: 1. Sjednání různých úmluv, jejich účelem má býti omezení vývozu a dovozu omamných prostředků a surovin na míru nutnou pro lékařské a vědecké účely. 2. Vypracování různých návrhů, jimiž mají býti podepřena ustanovení haagské konvence, zvláště pokud jde o kontrolu dovozu a vývozu těchto prostředků.

30. KVĚTNA 1936

PODLLOUDNICTVÍ S OMAMNÝMI JEDY V ASII Nejvíce kvete v severočínských pohraničních provinciích

Ze Ženevy: Opiová komise Společnosti národů zabývala se v posledních dnech podloudným obchodováním s omamnými jedy ve východní Asii. Rozprava skončila včera schválením rezoluce, v níž se praví, že

situace v Číně zvláště však v severočínských pohraničních provinciích, v nichž bují podloudnictví s omamnými jedy, tvoří nebezpečí pro celý svět. Čínská vláda se žádá, aby dále uplatňovala opatření, pro něž se rozhodla, a japonská vláda se vyzývá, aby ihned ustanovila přísné tresty proti podloudníkům na oněch územích, která spadají pod její soudnictví.

Na tento problém se snažily upozornit i časopisy pro bezpečnostní složky.

V Policejní hlídce č. 19 ze dne 1. července 1930, na straně 154 a 155 byl otištěn článek BOJ PROTI UŽÍVÁNÍ OMAMNÝCH PROSTŘEDKŮ U NÁS A V AMERICE, jehož autorem byl policejní rada Josef Vaňásek. Tento článek byl uveden v plném znění v BULLETINU NPC č. 2/2009.

V roce 1931 začal vycházet časopis pro úřady, sbory a orgány bezpečnosti v Československu BEZPEČNOSTNÍ SLUŽBA. V čísle 21 prvního ročníku publikoval Vládní rada Josef Vaňásek, přednosta bezpečnostního oddělení policejního ředitelství v Praze článek BOJ PROTI ZLOČINNOSTI NA POLI MEZINÁRODNÍM. V této první části popisuje vznik a činnost mezinárodní kriminálně-policejní komise. V čísle 3, druhého ročníku v únoru 1932 navazuje druhou částí, kde se věnuje boji proti podloudnému obchodu omamnými jedy. Tuto část uvádím v plném znění.

BOJ PROTI ZLOČINNOSTI NA POLI MEZINÁRODNÍM

**Vládní rada Josef Vaňásek,
přednosta bezpečnostního oddělení policejního
ředitelství v Praze.**

Jednu z otázek, které doznaly úpravy na fóru mezinárodním, tvoří otázka **boje proti podloudnému obchodu omamnými**, o které právě chci pojednat.

Požíváním omamných prostředků, jmenovitě opia, morfia a kokainu, bylo v kulturních státech západních před válkou jen řídkým zjevem. Ve východních zemích bujelo toto zlo již od dávných dob a bylo to zejména narkotikum známé pod jménem „hašiš“, jehož užívání rozšířilo se téměř v celém světě mohamedánském. Kromě hašiše holdovali tmnější obyvatelé i požívání jiných omamných jedů, zejména opia a morfia. Zhoubné následky takového opojného požívání pro zdraví lidské byly již tehdy známy, a proto počaly úřady proti tomuto zlu vystupovati. V Egyptě byli to zejména kalifové, kteří požívače trestali i tresty tělesnými. Kromě toho byly v jedné době veškeré zahrady, v nichž byly pěstovány rostliny, používané k výrobě omamných prostředků, z úředního nařízení zničeny. Těmto opatřením nepodařilo se však toto hluboce zakořeněné zlo vymýtiti, nýbrž jen omeziti. Ze zemí východních bylo toto zlo zavlečeno i na západ. Počátkem dvacátého století počínají se již zhoubných následků požívání těchto omamných pro-

středků všimati i vlády států západních, až konečně po dlouhých průtazích dochází v roce 1909 ku svolání mezinárodní komise Šanghajské, kde byla ujednána různá ustanovení, čelící k zamezení tohoto zla.

Dalším krokem k postupnému potlačování požívání opia, morfia a kokainu, jakož i jiných drog, připravovaných neb odvozovaných z látek, které dávají nebo mohou dáti příležitost k podobnému zneužívání, bylo rozhodnutí několika států svolati do Haagu novou světovou konferenci, na kteréž dne 23. ledna 1912 byla ujednána pro mezinárodní boj proti používání těchto narkotik tak zvaná „mezinárodní opiová konvence“.

Po vypuknutí světové války i v dobách poválečných užívalo se opojných prostředků téměř po celém světě. Různými strastmi, které přináší s sebou válka, byla vyvolávána u mnohých jednotlivců duševní rozháranost, ve které lidé i inteligentní hledali prostředek, který by je alespoň na chvíli zbavil trampoty a sahali v takových stavech rozpoložení mysli k opojným prostředkům, netušíce ani, že i jediným požitím jich vydávají se nebezpečí státi se jeho otroky.

Nejrozšířenějším opojným prostředkem je za našich dob kokain, jehož se užívá šňupáním kokainového prášku, řidčeji již šňupáním koncentrovanějších roztoků. U osoby, která dosud tohoto omamného prostředku neznala, je potřebí vždy delší doby, nežli se dostaví u ní po požití opojení. U lidí již tomu navykých, postačují již k dosažení účelu toho dávky menší. Účinky kokainu jsou velmi zálučné; po dosažení příjemných pocitů a živé obrazotvornosti dostavuje se později celková zmalátnělost a konečně i hluboký spánek. Osoba, tomuto moru propadnuvši, jest pro další svůj život ztracena, nenastane-li včas odborné léčení v sanatoři anebo i v ústavu choromyslných.

Ratifikaci shora zmíněné opiové konvence Haagské jménem ČSR nahradila vzhledem k ustanovením mírové smlouvy Versaillské československá ratifikace posléze zmíněné mírové smlouvy. Mezinárodní působnosti pro ČSR nabyta tato konvence teprve 10. ledna 1920. Kromě naší republiky nabyta konvence ta působnosti ještě v 35 státech. K této konvenci byl vydán pak v Československu teprve dne 18. června 1925 prováděcí zákon, dle něhož dozor na výrobu, dovoz, prodej, rozdělování a vývoz látek omamných byl svěřen úředním lékařům politických úřadů první instance. Za účelem účinného potírání nedovoleného obchodu narkotiky byly zřízeny v jednotlivých zemích zvláštní ústřední úřady – v Československu ústředna pro potírání nedovoleného obchodu omamnými prostředky u policejního ředitelství v Praze – která vede příslušná statistická data a přijímá zprávy o všech závadných případech, které jí dodávají jsou povinni všichni úřední lékaři, pověřeni dozorem nad omamnými látkami.

Ač prováděcí ustanovení Haagské úmluvy přinesly na poli tom dobré výsledky, přece bylo konstatováno, že podloudnictví a zneužívání omamných látek v úmluvě uvedených, pokračuje ve velké míře a že toto může být potlačeno jen účinným zmenšením pěstění a výroby těchto látek a bedlivějším dohledem na mezinárodní obchod. K tomuto účelu byla svolána do Ženevy druhá opiová konference, obeslaná 36 státy, která dne 19. II. 1925 ujednala zvláštní konvenci, stanovící doplňující ustanovení pro účinné potírání shora zmíněného zla. Dle této konvence zavázal se každý smluvní stát, že bude stíhati přiměřenými tresty porušení zákonů a nařízení, jež se vztahují na provádění ustanovení této úmluvy a zavazuje se zavést příslušná zákonodárná opatření. Státy oznámí si pak navzájem prostřednictvím generálního sekretáře Společnosti Národů svoje zákony a nařízení. Spory, které by vznikly mezi smluvními státy o výklad nebo provádění této úmluvy a které by nemohly být rozřešeny cestou diplomatickou, mohou sporné státy před jakýmkoliv řízením soudním nebo rozhodčím předložit za účelem dobrého zdání technickému orgánu, který určí Rada Společnosti Národů. Nepodaří-li se spor takový rozřešit na základě dobrého zdání tohoto technického orgánu, bude spor ten vznesen k žádosti jednoho ze smluvních sporných států na Stálý dvůr Mezinárodní spravedlnosti.

Touto smlouvou stanoveno též „Stálé ústřední komité“, skládající se z 8 členů, jmenovaných na pět let Radou Společnosti Národů, které shromažďuje zprávy, smluvními státy jemu dodávané a dohlíží vůbec na pohyb mezinárodního obchodu. Jestliže komité to na základě jemu dodaných zpráv sezná, že určitá země shromažďuje přílišné množství látky, uvedené v této úmluvě a hrozí takto se státi střediskem obchodu, může žádati prostřednictvím generálního sekretáře Společnosti národů dotčenou zemi o vysvětlení. Není-li toto vysvětlení dostatečným, upozorní toto komité na to všechny smluvní státy i Radu Společnosti Národů.

Tato ženevská úmluva byla ratifikována také v ČSR. Kromě Československé republiky ratifikovalo konvenci tu dosud ještě 41 stát.

Okolnost, že zneužívání omamných prostředků po světové válce rozšířilo se po celé zeměkouli, byla příčinou, že otázka ta byla předmětem porad Mezinárodní kriminálně-policejní komise a rovněž i mezinárodních kriminálně-policejních kongresů. Již první mezinárodní policejní kongres, konaný v roce 1923 ve Vídni, zabýval se otázkou potírání nezákonného obchodu omamnými jedy a také třetí mezinárodní policejní kongres, konaný ve dnech 25. – 30. září 1930 v Antwerpách, zařadil tuto otázku mezi svá projednávání. Posléze zmíněný kongres, jehož se zúčastnilo celkem 139 vládních delegátů, zastupujících celkem 26 států, mezi nimi i ČSR, doporučil přítomným

delegátům, aby v zájmu účinného potírání nedovoleného obchodu omamnými jedy hleděly jejich vlády přiblížit se mezinárodním ujednáním v těchto oborech:

- a) v sjednocení skutkových podstat a trestních ustanovení pro mezinárodní nezákonný obchod omamnými jedy a sice za tím účelem, aby byla vyloučena možnost, že skutky, jež v jedné zemi se stíhají trestem, nemohly by v jiné zemi pro nedostatek příslušných zákonných ustanovení zůstatí beztrestny anebo že výměr a způsob trestu, jimiž týž zločin v různých zemích se trestá, byl rozdílný (např. v jedné zemi týž delikt jest stíhán jako zločin, v jiné, kde po případě spolupachatel jest přistižen, jest trestán toliko pro přešupek);
- b) přijetí nezákonného mezinárodního obchodu omamných jedů do smluv extradičních;
- c) dosavadní tarifování zakázaných omamných jedů má být nahrazeno jiným systémem, ježto kongres dospěl k přesvědčení, že dosavadní systém listin o zakázaných produktech následkem stálého chemického pokroku umožňuje dalekosáhlé obcházení předpisů těch.

Dosažení těchto mezinárodních ujednání jest možno dle náhledu kongresu jen za součinnosti Společnosti Národů.

Zmíněný kongres doporučil dále, aby v jednotlivých zemích byly zřízeny k potírání tohoto obchodu zvláštní zemské centrály u bezpečnostních úřadů se zvláštní mocí exekutivní anebo alespoň za účely evidenci. Kongres považuje dále za nutné zřízení zvláštní mezinárodní kanceláři pro záležitosti týkající se omamných jedů, která vede evidenci všech případů pašování těchto jedů mezinárodního významu, evidenci všech při tom používaných triků, sbírku podobizen, daktyloskopických karet a popisu osob přicházejících v tomto směru v úvahu. Toto mezinárodní bureau bylo zřízeno již u mezinárodní kanceláře policejního ředitelství ve Vídni v červnu 1928.

Kongres vzal na vědomí, že zvláštní komise S.N. pro obchod opiem a jinými omamnými prostředky, projevila úmysl, že ku svým poradám tohoto druhu přizve vždy zástupce Mezinárodní kriminálně-policejní komise jako znalce. Kongres klad také velikou váhu na to, aby v případě, že by zástupce některé země shora zmíněné opiové komise nebyl policejním odborníkem, byl tomuto zástupci k podpoře přidělen policejní odborník.

U S.N. stávající tak zvaná „poradní opiová komise“ /Commission consultative/ pozvala skutečně Mezinárodní kriminální komisi ku svému 14. sezení, které bylo konáno ve dnech 9. ledna až 7. února 1931 v Ženevě. Mezinárodní kriminálně-policejní komise vyslala k tomuto sezení tři své členy. Předmětem porad byl zejména návrh mezinárodního ujednání

ohledně omezení výroby a uspořádání rozdělení omamných jedů. V komisi té byly také zkoumány roční výkazy jednotlivých vlád, týkající se omamných prostředků nedovoleného obchodu s nimi jako pašování kokainu z nejzazšího východu do Indie, Egypta i jiných zemí, zřízení černých listin osob, obchodem tím neoprávněně se zabývajících, a bylo též jednáno o úpravě poměru spolupráce mezi poradní opiovou komisí a bezpečnostními úřady za účelem omezení nedovoleného obchodu.

Při jednání této komise bylo mimo jiné také zjištěno, že Ženevskou opiovou konvencí z roku 1925 – jak již zpředu podoknuto – ratifikovaly dosud 42 státy. Naproti tomu 4 státy, jež jsou členy S.N., a pak velká skupina států latinské Ameriky konvenci tuto dosud neratifikovaly, ačkoliv bylo by si přáti vzhledem k tomu, že požívání narkotik je rozšířeno po celém světě, aby konvence ta nabyla platnosti v celém světě. V komisi bylo poukazováno zejména na základě materiálu předloženého sekretariátem S.N. na to, jakou měrou se rozmohl zejména v letech 1926 – 1929 neoprávněný obchod omamnými jedy, jak naproti tomu od počátku roku 1930 nastal náhlý obrat, zejména proto, že tato Ženevská konvence vstoupila v platnost ve všech zemích Evropy, vyrábějících tato narkotika, vyjma Turecka.

Naproti tomu v Turecku, které není ani členem S.N., ani nepřistoupilo k opiové konvenci, právě naopak počalo se vyráběti morfium a heroin ve zvýšeném množství a byl odtud vyvážen přes Egypt.

Boj proti omamným jedům může býti veden jen spoluprací všech zemí, úpravou jednotného zákonodárství a zotřesením trestů. Licenční povolení dlužno udíleti jen firmám, požívajícím dobré pověsti a povolení ta mají jim býti ihned zrušena, prokáže-li se takové firmě, že se zúčastnila nedovoleného obchodu. Osobám, které jsou známy jako neoprávnění obchodníci omamnými jedy, nemají býti vystavovány ani dovozní ani vývozní certifikáty. Komise rovněž uvažovala o tom, zda osobám podezřelým z takovýchto obchodů nemá býti odíráno vydání cestovních pasů a viz, po případě zda pasy jim již vydané nemají býti anulovány.

Zástupcové Mezinárodní kriminální komise, kteří – jak již vpředu uvedeno – k této komisi byli přizváni, doporučovali, aby potírání neoprávněného obchodu omamnými jedy bylo upraveno s hlediska trestněprávního a policejního stíhání podobným způsobem jako se stalo při potírání penězokazectví, t.j. aby obchodu tomu bylo čeleno mezinárodní konvencí. Vzorem by mohla býti konvence protipenězokazecká, ujednáná dne 20. dubna 1929 v Ženěvě, která jmenovitě, pokud se týče policejního stíhání a dozoru, má na zřeteli zřízení policeních centrálních úřadů v jednotlivých státech, jich úzký kontakt jednak mezi sebou, jednak s policejními úředníky vlastní země a konečně

případně i zřízení mezinárodního centrálního bureau. Dozor nad nedovoleným obchodem mohl by býti také upraven analogicky se zmíněnou konvencí.

Členové Mezinárodní kriminálně-policejní komise vypracovali na pozvání opiové společnosti také příslušný elaborát a ve svém návrhu uvedli obdobně jako při penězokazectví také neoprávněný obchod omamnými jedy za delikt mezinárodní, tj. delikt, který vyžaduje mezinárodního zákroku, a proti kterému jest postupovati ve všech zemích podle jednotlivých trestněprávních norem.

Opiová komise přidělila jednotlivé otázky věci té se týkající, jakož i návrh zástupců Mezinárodní kriminální komise ke studiu zvláštnímu ad hoc zřízenému subkomitétu; toto subkomité zasedlo také skutečně v květnu 1931 u příležitosti svolání tak zvané „limitační konference“ – o niž se děje zmínka později – k svým poradám, jichž výsledek byl prozatím ten, že sekce pro obchod opiem a jiné sociální otázky, stávající již u generálního sekretariátu S.N., rozeslala všem členům poradní opiové komise a zástupcům Egypta, Kanady a Spojených Států Severoamerických, kteří k příslušným poradám byli přibráni, za účelem předložení jejich nadřízeným vládám zvláštní **memorandum** k tomu cíli, aby zvěděla do 1. prosince 1931 jejich stanovisko ve směru tom. Dle toho, jak tento rok dopadne, vypracuje zmíněná sekce pro obchod opiem zvláštní dotazník, který pak zašle všem vládám.

Toto memorandum obsahuje zejména tyto otázky:

1. Jest možno změnit ustanovení trestního práva jednotlivých států – zda se jedná o ustanovení všeobecného trestního zákona nebo jiných zákonů – tak aby některá v úmluvě vyjmenovaná jednání /činy/ podléhala trestu?
2. Přípouštějí stávající již extradiční smlouvy a skutečně přítomná praxe assimilaci všech v úvahu přicházejících deliktů na případy extradice?
3. Schvalují vlády navržená již ustanovení ohledně organizace policie jakož i zamýšlené řízení mezinárodní spolupráce ohledně pátrání?

Mezinárodní kriminální komise usnesla se při svém posledním zasedání v Paříži ve dnech 28.–30. září 1931 na tom, že shora zmíněné otázky mají býti zodpověděny následujícím způsobem:

- ad 1. K otázce prvé jest zásadně přisvědčiti s výhradou, že stanovení pojmu skutkových podstat, které pro mezinárodní ujednání přicházejí v úvahu, musí býti ještě přezkoumáno odborníky, jmenovitě takovými, kteří jsou znalí mezinárodního trestního práva;
- ad 2. Zařadění skutkových podstat, které mají býti přijaty do zamýšleného ujednání, mezi delikty, jež by opravňovaly k extradici, nestojí v odporu ke stávajícím již smlouvám extradičním a jest jen doplňkem těchto smluv;

ad 3. Otázku třetí jest zodpovědět kladně bez jakéhokoliv omezení.

Zástupcové oněch států, které jsou zastoupeny v poradní opiové komisi /Commission consultative/, mají ve smyslu usnesení přijatého kriminální komisí v Paříži u svých vlád zasaditi se o to, aby příslušná odpověď na shora zmíněné memorandum sekretariátu S.N., vyzněla ve smyslu uvedeného shora.

Členové všech států, zastoupení v kriminální komisí, mají pak svým vládám doporučiti přijetí navržené konvence k potírání neoprávněného obchodu omamnými jedy.

Ještě před již dříve zmíněným 14. zasedáním poradní opiové komise, která – jak dříve podotknuto – se konala v Ženevě mezi 9. lednem a 7. únorem 1931, svolala k návrhu opiové komise Rada Společnosti Národů zvláštní konferenci zástupců zemí a továrníků, vyrábějících omamné jedy, na říjen a listopad 1930 do Londýna, jež měla pojednati o opatřeních, nutných pro rozdělení kontingentů mezi země vyrábějící a pro přiměřený příděl výrobků zemím konsumujícím. Tato londýnská konference, jíž byl předložen také plán opiové komise, předložený později při zasedání ženevském v lednu 1931, vypracovala pak návrh zamýšlené konvence ohledně omezení výroby a rozdělení úpravy omamných jedů. Její usnesení, které od původního návrhu opiové komise, předloženého Radě S.N., se odlišovala, tvořilo pak základ jednání tak zvané „limitační konference“, jež byla svolána dne 27. května 1931 do Ženevy a trvala do 13. července 1931. Konference tato byla při zahájení obslána 54 státy, jichž počet během jednání stoupl na 57. ČSR byla rovněž zastoupena.

Pro jednání této konference tvořil základ projekt, vypracovaný opiovou komisí, ač zástupcové různých států podali také návrh zvláštní, opírající se o poměry, panující v jejich vlastních zemích, jmenovitě pokud se týče pěstění příslušných rostlin. Po mnohých debatách, které se týkaly jednotlivých omamných jedů, jich přípravy, jich přeměny, jakož i otázky, kterak naložiti se zabavenými omamnými jedy, došlo dne 13. července 1931 k tak zvané **limitační konvenci**.

Tato konvence skládá se z protokolu a závěrečného aktu. Konvence obsahuje celkem 34 články a je rozdělena v 7. kapitol. Prvá kapitola obsahuje definice drogů, na něž se konvence vztahuje. Rozeznává dvě skupiny drogů, z nichž prvá pojednává o pravých omamných jedech a druhá obsahuje drogy, které mohou býti v omamné jedy přeměny. Druhá kapitola pojednává o tak zvaných rozpočtech /evaluations – estimates/, které mají vlády nejpozději do 1. srpna každého roku předkládati pro příští rok stálému opiovému centrálnímu komitétu a jež mají obsahovati přesně vytčené množství omamných jedů, jež ta která země bude pro svou potřebu potřebovati. Rozpočty ty budou se překládati zvláštnímu kontrolnímu

orgánu, který má býti u S.N. zřízen a jenž sestává ze čtyř členů, z nichž jednoho jmenuje poradní opiová komise, druhého stálé opiové centrální komitét, třetího „Institut d` Hygiene publique“ v Paříži a čtvrtého „Comité d` Société des Nations“. Třetí kapitola pojednává o tak zvané „limitaci výroby“. Čtvrtá kapitola obsahuje různé zápovědi a obmezení, jimž výroba různých omamných jedů podléhá a různá ustanovení ohledně dovozu a vývozu těchto výrobků. Kapitola pátá pojednává o kontrolních opatřeních, při nichž velmi důležitá role připadá již shora zmíněnému stálému centrálnímu opiovému komitétu. Kapitola šestá a sedmá obsahuje různá ustanovení povahy administrativní i všeobecné.

Závěrečný akt této konvence obsahuje několik doporučení, z nichž zmínky zasluhuje zejména ono, jež se vztahuje na ujednání mezinárodní konvence k potírání podloudného obchodu omamnými jedy dle vzoru ženevské konvence protipenězokazecké z roku 1929.

Limitační konvenci podepsalo do 30. července 1931 celkem 36 států, mezi nimi i ČSR.

Jak z uvedeného jest patrné, lze boj proti nedovolenému obchodu omamnými jedy úspěšně vésti tenkrát, když veškeré úřady, pověřené dozorem a stíháním případů mezinárodního významu, budou podávati zprávy o případech, v jejich okresech se vyskytnuvších, příslušným zemským centrálním a tyto pak mezinárodní kanceláři pro záležitosti týkající se omamných jedů, zřízené u policejního ředitelství ve Vídni. Tato posléze jmenovaná kancelář spracovává došlý materiál podobně jako činí poradní opiová komise a stálé centrální komitét. Kdežto komitét upotřebí docházející statistický materiál pro zavedení příslušného pátrání, má poradní opiová komise k dispozici nejen dosažené výsledky příslušných šetření, nýbrž i mimořádně důležité informace, jež docházejí sekretariátu S.N. a jím samým jsou spracovávány. Tímto způsobem je umožněno opiové komisí zaujmout vždy stanovisko k různým důležitým problémům a dle toho pak dále postupovati. Tato činnost zdá se na prvý pohled býti totožnou s činností, která přísluší mezinárodní kanceláři pro omamné jedy ve Vídni. Rozdíl však spočívá již v tom, že mezinárodní bureau vztahuje se pouze na nedovolený obchod s hlediska policejního za použití všech příslušných method kriminálně-technických, kdežto obor působnosti opiové komise, která materiál spracovává s jiných hledisek odborných, je mnohem širší, neboť ten neomezuje se jen na otázky nedovoleného obchodu omamnými jedy.

V ČSR zřízená ústředna pro potírání nedovoleného obchodu omamnými prostředky u policejního ředitelství v Praze, podává o jednotlivých případech takového obchodu mezinárodního významu zprávy shora zmíněné kanceláři ve Vídni a kromě toho každoročně předkládá přehlednou zprávu o všech případech, tý-

kající se podloudného obchodu omamnými jedy, ministerstvu veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy, které pak materiál ten dodává prostřednictvím ministerstva zahraničních věcí sekretariátu Společnosti Národů²).

(pokračování)

Ve třetím ročníku (1933) v čísle 8 pokračoval Dr. Josef Šejnoha.

PODLLOUDNICTVÍ S NARKOTIKY Dr. Josef ŠEJNOHA

Podloudný obchod omamnými jedy byl velmi výnosný a, ač v některých státech přísně stíhán, také značně rozvětven. Organizace podloudníků s opiáty mají veskrze ráz zločinnosti mezinárodní a jsou organizovány velice přesně, jak o tom byl podán důkaz výsledky vyšetřování tak zvanému pařížském spíše jak nám z vyličení ukáže – světové aféry. Jest nesporné – a to si nesmíme zapírat, ani před tím zavíratí oči – že i u nás kokainismus a morfinismus jest rozvětven a že tudíž kvete také nedovolený obchod s omamnými jedy; přece však nikdy u nás nebyla půda pro něj tak příznivá, jako v pobřežních městech Německa, v Americe, v Číně a na Balkáně. Dnes jest již obchod narkotiky ve svém bodě kulminacním a bude odtud neustále opadávati, což však – nesmíme očekávati náhle, ale postupně a pozvolna. Narkotika a užívání jich v širších vrstvách jest skutečným národním a státním nebezpečím a jest tedy nutno bojovati proti nedovolenému obchodu jimi všemi silami a s veškerou vehemencí. Obchod opiáty jest moderním zločinem mezinárodní povahy, zločinem krutým, bezohledným a velmi sobeckým, který s hlediska společnosti lidské a s ohledem na zdraví národa musíme odsuzovati více než mnohé hrdelní zločiny, ježto tyto ohrožují jen jedince, ony pak celek.

Úpadek obchodu narkotiky nastal v důsledku omezujícího zákona z r. 1929 a prohibičního francouzského zákona z r. 1930. Po vydání a provádění těchto dvou zákonů byla celá francouzská skupina podloudníků a obchodníků omamnými jedy obchodně zničena, takže veškerý export jedů se soustředil na Turecko. Ale i toto v důsledku mezinárodního nátlaku ve Společnosti Národů a sledující modernější ideje zdravotně-politické a trestně právní zavedlo přísnou kontrolu obchodu toho a tak se opět tovární výroba jedů přenesla do Bulharska, které se stalo exportním střediskem pro Evropu, Ameriku i Asii a Afriku. Zajímavá jest skutečnost, že výroba bulharská stačí konkurovati svojí kvalitou s obchodem čínským, jehož se zmocnili čilí Japonci.

Až do roku 1931 jsme mnoho ani my, ani mezi-

národní policie o ochodu opiáty nevěděli. Přesný přehled o obchodu samém, o osobách v něm angažovaných a o jeho organizaci nám podaly dvě velké, vzájemně související aféry, z nichž jedna jest u mezinárodní kriminální policie známa pod jménem aféry pařížské, druhá pak jako případ hamburský.

V roce 1931 dostavil se k pařížské policii jakýsi Gurevides a oznámil, že jest společníkem obchodní podloudnické skupiny tří bratří Eliopulos, že však z ní vystoupil pro jakési neshody. Informace, které podal, nevedly sice k přímému zatčení anebo konkrétnímu zjištění, ale přiměly přece jen francouzskou policii k tomu, že označeným osobám věnovala svoji pozornost, což mělo v krátkém čase žádoucí výsledky. Pařížská policie získala spojení také s úřady americkými, které ostatně postupují v boji proti podloudnému obchodu s narkotiky zřejmě ostřeji, a pomocí těchto zjistila, že peněžní transakci jakéhosi Jana Voyatzise v Tien-Tsinu, který poskytl během posledních 7 měsíců toho roku na zmíněnou obchodní skupinu bratří Eliopulosů částku 240 000 liber šterlinků, tedy částku skutečně vysokou, při čemž však nemohla býti zjištěna causa těchto peněžních převodů.

Zatím stalo se také známým, že Eliopulos udržuje nějaké obchodní spojení s jistým Američanem Del Gracio. Tento byl dne 30. listopadu toho roku zatčen v simplonském expresu berlínskou kriminální policií, byv tam přistižen ve společnosti známého obchodníka narkotiky Abu Isaaka. Na základě dokumentů a různých papírů, zabavených u zatčených, došlo se ku zjištění, že z Turecka bylo do Hamburku v bednách odesláno 250 kg morfia, a pátráním bylo zjištěno, že tato zásilka šla přes Prahu prostřednictvím jisté zasilatelské firmy, jsouc deklarována jako součástky strojů, a že jest uskladněna v Hamburku jako zavazadlo jistého Karla Franka. Z toho se vyvinul případ, známý, jak již bylo shora uvedeno, pod názvem případu hamburského. Mezi papíry zatčeného Del Gracio byla nalezena listina, která se týkala známého belgického obchodníka omamnými jedy Mechelaere, který byl také společníkem továrny na drogy v Bosporu a jenž byl pro svoji zločinnou a podloudnickou činnost z Turecka vyhoštěn. Byl sice zjištěn ještě další společník Mechelaerův a del Graciův, přece však se nepodařilo podati ještě zcela přesné a konkrétní důkazy spojitosti a souvislosti mezi Del Graciem a francouzskou skupinou bratří Eliopulosů.

V tomto dosti beznadějném stádiu povrchních výsledků šetření byla čirou náhodou nalezena v papírech Del Graciových poznámka „Devineau Atsok“, po níž následovala adresa jedné ženy v Berlíně. Ta dle předběžného vyšetření kriminální berlínské policie žila

²) Jedná se o doslovný přepis původní zprávy, nebyly prováděny žádné pravopisné, stylistické ani jiné úpravy textu.

v konkubinátě se židem a Orientálcem Seya-Mosesem. U nich byla provedena důkladná prohlídka, která znamenala naprostý obrat ve vyšetřování, které až dosud tápalo v nejistotě a jež nyní nabylo přesných důkazů o souvislosti mezi del Graciou a Eliopolusem, neboť u Seyamosese nalezena byla účetní kniha, množství papírů a nerozlučitelných šifrovaných telegramů řadě osob, čímž spolupráce obou zmíněných skupin byla prokázána.

V téže asi době dostalo se egyptské policii upozornění ze strany anglických úřadů v Tien-Tsin, že do Port Saidu jede lodí zmíněný již financier francouzské narkotikové skupiny Jan Voyatzis. Ten byl egyptskou státní policií od svého příjezdu do Port Saidu 6. března 1932 neustále sledován a střežen, ale v jeho chování nebylo zjištěno nic podezřelého. Voyatzis odejel do Alexandrie, kde se zdržel asi 14 dnů a koupil si lístek do Athén. Před jeho odjezdem došla zpráva francouzské policii, že také jdcen z bratří Eliopulos, Ellie, který cestoval po Francii, byl v Londýně 4. března, v Holandsku 8. března, v Manhaimu dokonce zatčen, ale na kauci pak propuštěn, a že se chystá také do Athen, takže se zdálo pravděpodobné, že oba si sjednali schůzku. Voyatzis odjel z Alexandrie do Pyré a na základě francouzských zpráv byl podroben důkladné celní prohlídce v Port Saidu pod záminkou, že jest podezřelý z pašování zlata. To sice nebylo nalezeno, přes to však výsledek prohlídky byl velmi překvapující.

V zavazadlech Voyatzise byl nalezen přesný slovník a návod kodu pro šifrování zpráv všemi podloutníky narkotiky a příručka, určená podobnému účelu a obsahující také klíč a návod k dešifrování telegramu skupiny Eliopulosovy. Tato příručka jest skutečným naučným obchodním slovníkem pro obchodníky opiáty a obsahuje všechny nutné informace týkající se tohoto odvětví mezinárodního obchodu. Její zabavení jest tedy proto vysoce důležité, ježto jím se dostalo úřadům mezinárodní policie do rukou nejpřesnějších informací o osobách v něm zúčastněných a o organizaci jeho. Na první stránce zabavené příručky byl přesný seznam členů evropské skupiny Japonsko-čínské v čele s Janem Voyatzisem, na třech dalších stránkách byly zaznamenány různé firmy, které byly známy nebo silně podezřelé mezinárodní kriminální policii z obchodu a které byly zřejmě ve spojení s oběma podloutnickými skupinami, konečně vyznačení byli také dopravní agenti a jednatelé, kteří byli ve spojení s bandou. V dalších stránkách uvedena byla různá ustanovení o kódování různých telegramů, seznam námořních linek, kódová čísla pro různá obchodní a přístavní střediska, z nichž se export děl, a konečně i čísla potřebných frází obchodních operací.

Na základě těchto zjištění se podařilo zjistiti velmi mnoho různých podrobností, které se staly známy

veškeré mezinárodní policii a tak umožnily její boj proti podloutnictví omamnými jedy v každé ze zemí. Důležité jest také poznání, které osoby se obchodu toho zúčastňují, protože jest tím dána možnost je střežiti, kdyby jim nebylo možno prokázati konkrétní trestný čin.

Důležité bylo také provedení důkazů, že pro skupinu Eliopulosovu pracoval Keffer a Mechelaere ve své továrně v Noisy-le-Sec a Průmyslová společnost pro organickou chemii „Sico“ v St. Genevieve, která byla řízena jistým Devineau.

Výsledky šetření této tzv. pařížské aféry byly ověřeny a doplněny šetřením v uvedeném již případě hamburském, kde došlo k zabavení 250 kg morfia z depozita jistého Karla Franka v Hamburku. Vůdce obchodní skupiny navázal totiž obchodní styky s jmenovaným již Augustem Del Gracio, který byl jedním z nejdůležitějších zákazníků firmy „Sico“ a který byl v Americe mezi podloutníky znám pod jménem Little Augie. Ten objednal u Mechelaera morfium pro Ameriku s ujednáním, že zásilka bude deklarována jako součástky strojů. Mechelaere najmul k tomu jakéhosi Romana Zahara, obchodníka v Cařihradě a Ekreje Beje, tehdy také ředitele jisté pražské dopravní firmy, aby dopravu zásilky provedli s určením pro Hamburk na Franka, jenž měl po přebalení *connaissance* zaslati del Graciovi. Frank po obdržení morfia se však spojil s obchodníkem Davidem Gurevičem, který narkotikum koupil a náhodou, aby je dále zpeněžil, je nabídl zase Del Graciovi, jenž sice ihned podle balení poznal, že vlastně jde o jeho zásilku, ale dělal, jako by o věci nic nevěděl, protahoval ji a žádal od Mechelaera vysvětlení. Když jednání jeho se ukázalo nedůsledným, pojal Del Gracio proti němu nedůvěru a svěřil se s ní Mechealerovu spolupracovníku Constatinu Bolokasovi, jenž jej doporučil Say-Mosesovi, známému pod jménem Reiter, v Berlíně. Na cestě k němu byl však Del Gracio i se svým průvodcem Elie Issak Abu v rychlíku zatčen.

Jak dnes jest známo, měl Mechelaere kromě zmíněné již továrny v Noisy-le-Sec ještě továrnu na opiáty v Kuskundjuku „Etkim“, kterou vedl s jistým Nessi Tovando. Sprostředkovatele obchodu ve velkém dělali za odměnu jakýsi d'Eskenasi, Abu Issak, Lorenzetti, Stamatis Astras, Pavel Ventura, řečený Carbone. Export děl se prostřednictvím jistého Louise v Paříži do New Yorku, Tien-Tsin, Dairem a Čang-Haie. Na evropské půdě byl Del Gracio reprezentativním zástupcem bratří Newmanů, firmy, která v americkém obchodě byla konkurencí skupiny Al Spitzer a Fleisman, spojené s Albertem Toranto v Paříži a s továrnou Eyub v Corne d'Or a dále s Teodorem a Ludvíkem Lyonem v Paříži.

Výsledky policejního šetření zapříčinily rozbití francouzské a turecké skupiny podloutníků narkotiky. Jako nové centrum obchodu toho se objevuje

Bulharsko, kde prozatím nejsou ještě různá ustanovení proti němu uzákoněna a kde jeho kontrola není provedena. Veškerý obchod jest soustředěn v rukou jedinců, zejména jistého Leonoffa Goldsteina, Lazara Halfina a Kvidora Čurukidžana. Největší opiová továrna jest v Radomiru u Sofie a jejím vlastníkem jest Metoděj Lazoff. Továrna existuje pod firmou „Balkan Produits co Ltd.“ Jako společník této skupiny objevuje se jistý Hagop, ředitel továrny na konzervy „Ermis“ v Cařihradě, který byl svého času usvědčen, že dopravil 62 kg opia v 1000 krabicích konzervovaného ovoce s určením pro Egypt. Export děje se za turecké účasti podloudně do Německa a Francie, přes Hamburk do Ameriky, přes Marseille do Egypta a Orientu. Předmětem vývozu jest zejména opium, jehož oblíbenost v Evropě není značná, a heroinu, který se zde silně zavádí a rozmáhá.

Vedle továrny v Radomiru jest v Bulharsku ještě jiná továrna na narkotika, jež jest vlastnictvím rodiny Taranto ze Stambulu a jež jest řízena Francouzem Ing. Demonjou, který jest také zaměstnán v továrně „Etkin“ v Cařihradě, dále továrna bratří Anavů a továrna Maďara Sekely. Export zde vyrobených fabrikátů jde přes Vídeň, Berlín, Hamburk do Ameriky, přes Marseille do Orientu, přes Niš, Soloniku, Atheny a Kypr do Egypta a přes Soloniku, Cařihrad a Smyrnu do Egypta.

Pokud jde o způsob, jakým se podloudnictví děje, dokázala aféra pařížská a hamburská, stejně jako případ Hagopův, že většina narkotik jest deklarována jako zboží jiného druhu a že se tedy děje ve formě prostých zásilek. Mezi jiným se zdá býti prokázáno, že Mechelaere sám dopravil již v roce 1928 4 bedny heroinu pod falešnou deklarací až do Ameriky. Newmann a Louis Lyon zaslali drogy svým přátelům do New Yorku mezi zavazadly jistého, právem exterritoriality chráněného chargé d'affaires v Peru, který měl diplomatický pas, a jenž sám dopravil do Ameriky 15 q heroinu; byl ve spojení také s Josefem Raskinem a pověstným Jackem Diamondem. Jiným způsobem podloudné dopravy narkotik jsou poštovní zásilky. V roce 1931 dokázala policie v Alexandrii, že tímto způsobem zasílal heroin v dopisech jistý Warrington na adresu John Garry, Franc Richardson, Harold Smith, Pavel Chriustodulidis. Z toho některá jména byla smyšlená a zásilky byly určeny do nejmutých poštovních schránek, jiná jména byla jména skutečných spolupachatelů. Kromě zmíněných jest ještě celá řada způsobů speciálních, kterých však lze použiti pouze k obchodu v detailu, jímž se výrobitelé narkotik sami nezabývají. Výrobci obstarávají pouze odbytiště ve velkém a předávají drogy obchodním skupinám, které se starají prostřednictvím svých vlastních agentů o další obchod ve velkých kvantech. Z nich každá má zase celou řadu svých podagentů, kteří opět dodávají menší kvanta jedů na určitá místa,

kde se děje rozprodej v drobném. V důsledku této organizace jest velmi těžko, ba téměř nemožno dojíti při vyšetřování ojedinělého případu drobného rozprodeje až k centru ve velkém, neboť každý ze stupňů hierarchické organizace ilegálních obchodníků jest chráněn svým inkognitem vůči podřízeným subagentům, nehledě ani k tomu, že si vyšší složky její vydržují zvláštní soukromou policii, která dbá nad bezpečností jejich obchodů a osob.

Konečně budiž zde pro úplnost věnováno i několik slov obchodu čínsko-japonskému. Z Evropy byl od roku 1917 dopravován hlavně heroin do Sang-Haie, Tien-Tsin a Dairen. Ježto byl výnosný a poměrně bez rizika, byli jim zlákáni také Japonci, kteří vyslali do Evropy nejprve své zřízence k prozkoumání výroby a dle svých zkušeností pak sami v Číně se etablovali. Japonský heroin, dodávaný do Číny, je původem z Osaky. V roce 1928 zavedli Japonci výrobu heroinu přímo v Mandžurii nedaleko Port-Arthuru v Dairen, kde zpracovávali na jed ten morfium, dovážené z Evropy. V důsledku této japonské konkurence a výroby nastal pokles cen narkotik v Číně, ale ježto japonsko-čínské zboží nemůže konkurovati svou jakostí s opiáty evropského původu, zůstala Čína ještě stále dále nejdůležitějším vývozním místem bulharsko-turecké fabrikace, která pozvolna ztrácí svá odbytiště v Evropě a částečně i v Americe.

Téma omamných prostředků se objevilo i v čísle 9, XI. ročníku BEZPEČNOSTNÍ SLUŽBY od autora Dr. Miloše Šebora. Článek *Omamné prostředky* obsahoval:

- I. Přehled vývoje
- II. Základní zásady platné úpravy
- III. Prostředky podléhající úpravě
- IV. Dovoz, vývoz a obchod
- V. Léky
- VI. Trestné činy

Tento článek byl uveřejněn v plném znění v Bulletinu NPC číslo 4/2009. Jedná o zpracování textu uveřejněného v knize NOVÁ ZÁKONNÁ ÚPRAVA OBCHODU OMAMNÝMI LÁTKAMI, o které se zmiňují dále.

Zneužívání, nelegální obchod nebo výroba drog se staly námětem řady knih a to jak odborných tak i beletrie.

Mezi odborné knihy bych bezesporu zařadil knihu FARMAKOLOGIE DUŠE, kterou vydal v roce 1935 tehdejší docet farmakologie MUDr. Vlkadimír Vondráček. Část botanicou připravil Dr. Ivan Klášterský. Z obsahu uvádím část speciální: *Látky užívané k účelům toxikomanským.*

Alkohol, absint, morfin, opium, látky morfinu příbuzné, kokain, hašiš, tabák a nikotin, kofein, betel, kat, kawa-kawa, paricá, amanita muscaria, kafir, benzin.

Další část knihy popisuje *význačnější látky, které*

v průběhu nahodilé otravy akutní neb chronické působí psychické změny.

Následující kapitola uvádí *farmaka vhodná k experimentálnímu výzkumu psychopatologickému*.

Dále se kniha zabývá *léky s psychickým účinkem*.

V botanické části Dr. Klášterský popisuje například Amanitu muscariu, Cannabis sativu, mandragoru a celou řadu dalších rostlin.

Kniha byla určena podle autora v první řadě pro lékaře a mediky, v druhé řadě pro farmaceuty, chemiky, botaniky a přírodovědce a v třetí řadě předpokládá, že tuto knihu budou číst odborní laici. Kniha vyšla v roce 1935 nákladem Mladé generace při Ú. J. ČS. L. v lékařském knihkupectví a nakladatelství.

Další odbornou knihou, v tomto případě určenou pro bezpečnostní orgány a sbory, napsal Dr. Josef Šejnoha, který byl od roku 1929 přednostou Všeobecné kriminální ústředny. Kniha se jmenuje SYSTÉM KRIMINALISTICKÉHO VZDĚLÁNÍ A VĚDECKÉHO POZNÁNÍ ČLOVĚKA. Na knize spolupracovali policejní komisař Všeobecné kriminální ústředny Ladislav Moravec a bývalý policejní komisař MUDr. Vladislav Čelanský. Rok vydání knihy není datován. Stránky 533 – 537 jsou věnovány Obchodu s omamnými jedy. Tato kapitola prakticky nezměněná byla uveřejněná v Bezpečnostní službě a je zde uvedená v plném rozsahu.

Nákladem Svazu českých lékárníků a tiskem České grafické unie vyšla v roce 1941 NOVÁ ZÁKONNÁ ÚPRAVA OBCHODU OMAMNÝMI LÁTKAMI, kterou připravili a uspořádali RNDr., PhMr, Svatoopluk Marek a JUDr. Josef Šebesta. Podnětem bylo zavedení říšského zákonodárství v roce 1940 na území Protektorátu Čechy a Morava. Jedná se o textové vydání říšského zákonodárství o omamných látkách.

Spíš mezi literaturu faktu, než k odborné literatuře bych zařadil další dvě knihy.

V roce 1926 vydala nakladatelská společnost s.r.o. ROZMACH v Praze v překladu Jaroslava Skalického *Zpověď anglického poživače opia* od Thomase Quinceho. Jedná se o románovou zpověď anglického prozaika a esejisty (1785-1859), který ve svém díle vychází z tragické osobní zkušenosti. V mládí za pobytu v Londýně propadl užívání opia, když se chtěl zbavit fyzických bolestí a také zapomenout na pocit osamělosti uprostřed neznámého a nepřátelského velkoměsta. Ve své zpovědi realisticky zachytil rozkoše i muka, které mu droga přinášela, a působivě popsal příznaky drogové závislosti v podobě divokých snů, pocitů strachu, úzkosti a viny.

V říjnu 1941 vydalo pražské nakladatelství Orbis knihu Otto Schumanna MORFIUM. Je to životopisný román o vynálezci morfia Friedrichu Wilhelmu Sertünorovi.

Pokud se týká samotné beletrie, uvádím namátkově následující tituly.

V roce 1926 vydalo nakladatelství OBELISK v Praze knihu *V kokainovém opojení*, autora Johna Rhodeho, kterou přeložil Karel Fanta. Autor ve smyšleném příběhu popisuje pěstování kokainu v tajné pěstírně ve Francii a pašování vyrobeného kokainu do Anglie. Popisuje způsoby jeho ukryvání a distribuci konzumentům. Ukázka je z kapitoly sedmé – DOZNÁNÍ.

Sir Andrew byl prvním, jenž přerušil dlouhé mlčení. Vzal vázu z psacího stolu a hleděl zvědavě na listy uvnitř vázy.

„Jaké jsou listy? Clementsi?“ tázal se.

„Byly nalezeny v mých kapsách, když jsem uprchl ze skleníku,“ odpověděl Frank. „Schoval jsem si je, poněvadž jsem si myslel, že by mohly být prozkoumány znalcem. Snad se pak vyjeví, jaké to byly keře.“

„Semeno mé myšlenky bylo ve mně, když jsem se vrátil z Ameriky“, počal. „bylo zřejmo, že bylo možno vydělat veliké jmění obchodem kokainovým, kdybych si opatřil s dostatek kokainu a mohl skrytě jej prodávat. Načrtl jsem si plán a začal jsem jej uskutečňovat. Nejdříve potřeboval jsem zdatného chemika a štěstí mi i v tomto ohledu hned na počátku bylo příznivo. Náhodou setkal jsem se v Paříži s Mantonem, jenž byl v zoufalém postavení, i postřehl jsem ihned, že Manton jest mužem, ve kterém pojí se naprostá bezsvědomitost s psí oddaností k člověku, kterému je zavázán a který vášnivě miluje svou vědu. Potom hledal jsem místo vhodné pro svůj podnik a našel jsem je ve Val Fleuri, jehož oddálenost od světa vyhovovala mým přáním. Poslal jsem Mantona do Jižní Ameriky a dal jsem mu přesné instrukce pro jednoho Brasiliana, jež jsem dříve již našel. Oba vrátili se brzy do Val Fleuiri a přinesli s sebou odnože keře koky. František, onen Brazilian, stal se mým vrchním zahradníkem.

„Odože nasázeli jsme do skleníku a z nich brali jsme nové odnože, až jsme měli dosti keřů, abychom mohli začít se sklízni, což trvalo tři nebo čtyři léta. Když jsme konečně mohli trhat listy, vyrobil z nich Manton v laboratoři, kterou jsem mu zařídil, malé množství kokainu. Zatím vstoupil jsem již do styku s několika vlivnými osobami v Anglii, znajícími již užívání tohoto jedu. Přeplov jsem se a přinesl jsem jim svou první sklizeň. Jeden z nich zprostředkoval mi seznámení se s mužem, jenž od té doby byl mou pravou rukou. Jeho úlohou bylo dodávat kokain přímo odběratelům.

20. května 1927 na straně 6 upozorňuje na tuto knihu periodikum ROZVOJ – John Rhode: **V kokainovém opojení**. Vydalo nakladatelství „Obelisk“. Tento anglický román, který do češtiny přeložil Karel Fanta, patří k literatuře sensační. Líčí výrobu kokainu.

„Pražskou drogovou scénou“ popisuje v Karel Ladislav Kukla v knize *Pražské bahno*.

Věnuje jí dvě kapitoly a to *Pražští morfinisté, kokainisté i požívači opia* a *Pražští šňupači kokainu*. Čtenář získá ucelenou informaci nejen o lidech propadlých tomuto zlovyku, ale dočte se více o jednotlivých „drogách“ i o počátcích boje proti nim. Autor ze zmiňuje o první opiové komisi v Šanghaji v roce 1909, o ratifikaci v roce 1912 i přístupu Československa k této konvenci. Cituji závěr z kapitoly *Pražští šňupači kokainu*.

Tím byl by stručně vylíčen vývoj mezinárodního boje proti zneužívání omamných prostředků čili tzv. toxikomanii. Tento boj nebyl by pro všechny kulturní národy tak naléhavým, kdyby zlo omezilo se na Orient, ale ono se přeneslo a šíří se hrozivým způsobem i v zemích evropských, zejména v době pová-

lečné, která touží tolik po rychlém zisku a zná tak málo zodpovědnosti.

Vzhledem k malému objemu těchto látek a velmi vysoké ceně jejich kvete bujně podloudný obchod jimi přes všechny zákazy. Hlavními odbytišti jsou velkoměsta například Paříž, Berlín, Vídeň. Ve francouzských listech čteme skoro denně odstrašující zprávy o tragických obětech, kterých si požívání těchto látek vyžaduje. Tak před krátkou dobou vzniklo podezření proti jistému lékaři, že předepisuje za plat omamné látky k zneužívání; provedena byla ihned revize v lékárnách, jež vykazala v jediném okresu Paříže na 10 000 podezřelých receptů tohoto druhu od 20 různých lékařů. Tato čísllice mluví jistě za celé knihy. Nepotřebujeme však chodit tak daleko. Vždyť sama Praha zasažena byla stínem neblahé přišery. Konec citace.

Dne 14. března 1929 došel na Havlasovu adresu jmenovací dekret o ustanovení do funkce komisaře opiové komise Společnosti národů. Svě zážitky z působení v této komisi popsal v knize *ZEMĚ PAGOD*, vydané nakladatelstvím Pokrok v Praze v roce 1932.

Pobyt v Barmě, Siamu a Kambodži jej inspiroval k napsání románu *MILUJÍCÍ NENÁVIST*, ve kterém je problematika opia nastíněna prostřednictvím některých postav – *upoutávka v Národní politice z 19. 2. 1931*

Havlasa na základě svého působení v opiové komisi Společnosti národů jako první u nás nastínil otázku drogové geopolitiky a prostřednictvím svých knih s tímto problémem seznamoval širokou veřejnost.

Jako 111. svazek poučné a zábavné knihovny zeměpisných prací, cestopisů, vědeckých a dobrodružných cest a povídek z cizích krajů vyšel v roce 1939 cestopis od Henryho de Monfreida *PODIVNÉ CESTY HAŠIŠE*.

Autor ztratil téměř všechny peníze v nepodařeném obchodě. Shodou okolností se v této době dozvěděl od svého přítele, plavčíka, o podloudné dopravě hašišu z Řecka do Egypta. Rozhodl se proto, že na své lodi bude pašovat hašiš a tak vydělá peníze ztracené v nepodařeném obchodě. V knize potom popisuje cestu do Řecka, nákup hašišu a nakonec jeho prodej v Egyptě.

Život a poměry v Číně a činnost pověstné Východoindické společnosti v období opiové války popisuje ve své knize *OPIOVÁ VÁLKA* Rudolf Brunngraber, kterou v listopadu 1940 vydalo nakladatelství Orbis. Již v říjnu 1943 vydalo toto nakladatelství třetí vydání. Události, data a citované historické dokumenty jsou pravdivé.

Nový román! Opium na Dal. východě!
JAN HAVLASA:
MILUJÍCÍ
NENÁVIST.

Zahajujeme sešitové vydání nového románu Havlasova, odehrávajícího se na Sumatře a v Burmě, ale zabíhajícího i do ostatních oblastí Dalekého východu, zamoučených jedem opia. Jak známo; Havlasa byl vyslán jako člen mezinárodní vyšetřovací komise Společnosti národů na Daleký východ. Nový román osvědčeného romanopisce, jehož spisy vycházejí nyní francouzsky v Paříži, vyniká všemi přednostmi jeho pera. Lásky, záhada, vášeň opiová, různé rasy Dalekého východu, tropické ostrovy i ponurý sever za velikou čínskou zdí, rovníkové kraje i pozemí tajemného Tibetu, okamžiky vzrušení i hrůzy, to vše plyne napínavým dějem a v oně svěžestí, která učinila autora „Děti neklidu“ a „Oken do mlhy“ drahým tolika tisícům českých čtenářů.

Tato druhá řada Exotických románů Jana Havlasova vychází v sešitech o 32 stránkách ve lhátách čtrnáctidenních.

V předpokladu značného zájmu o nový jedinečný opiový román, zvýšili jsme náklad a podařilo se nám tím dosáhnouti značného snížení ceny za sešit na Kč 3.—

Žádejte zdarma prospekt nebo 1. sešit na ukázkou.

Dodá každý knihkupec nebo přímo
 Ústřední nakladatelství a knihkupectví ústřední
 Československého v Praze VII., Bělského tř. 967, společnost s r. o.
 Filialka v Brně, Masarykova tř. 22/24 a
 v Banské Bystrici.

46798

VYBRANÁ DENNÍ HLÁŠENÍ ZE SVODKY OPERAČNÍHO DŮSTOJNÍKA OS VEŘEJNÉ BEZPEČNOSTI KS SNB V PLZNI ZA DRUHÉ POLOLETÍ ROKU 1989 SOUVISEJÍCÍ S DROGOVOU KRIMINALITOU

nprap. Tomáš HERAJT, vrchní inspektor 2. OOK ÚO SKPV MŘ P Plzeň – město

V předchozím čísle Bulletinu NPC měl čtenář možnost seznámit se s případy souvisejícími s drogovou kriminalitou, tak jak byly zachyceny v denním hlášení operačního důstojníka OS VB KS SNB v Plzni v prvním pololetí roku 1981.

Vzhledem k tomu, že jsem zaznamenal na tuto drobnou práci kladnou odezvu, rozhodl jsem se ve vyhledávání „toxi případů“ pokračovat a nyní nabízím exkurz do druhé poloviny roku 1989.

NEDOVOLENÁ VÝROBA A DRŽENÍ OMAMNÝCH PROSTŘEDKŮ A JEDŮ

Dne 1. 6. 1989 bylo zahájeno trestní stíhání a vzneseno obvinění z trestného činu nedovolená výroba a držení omamných prostředků a jedů dle § 187/1 tr. zák. Z. V. nar. 24. 5. 1963, bytem Plzeň, Strnadova č. 35, zam. RaJ Plzeň – město jako dělník, bez pol. příslušnosti, soudně trestán. Jmenovaný z léku Codein vyráběl roztok, který si nitrožilně aplikoval do končetin a to v době od počátku měsíce března 1989 do 20. 4. 1989. Ve stejné době přechovával ve svém bytě předměty a chemikálie způsobivé k výrobě metamfetaminu. Šetří VŠO MS – SNB Plzeň. Hlášeno ÚOS – FMV, MVŽP – ČSR, pod. č. j. KS-2-550/OV-OS-89.

NEDOVOLENÁ VÝROBA A DRŽENÍ OMAMNÝCH PROSTŘEDKŮ A JEDŮ

Dne 27. 7. 1989 bylo zahájeno trestní stíhání a vzneseno obvinění pro tr. čin nedovolená výroba a držení omamných prostředků a jedů dle § 187/1 tr. zákona, kterého se dopustil V. M., nar. 28. 3. 1964, byt. Nejdek, Závodu míru č. 389, okr. K. Vary, bez pracovního poměru a pol. příslušnosti, tím, že od počátku března 1989 do současné doby nejméně 1 x týdně vyráběl z léku ALNAGON roztok, který si pak nitrožilně aplikoval. Uvedené jednání prováděl na různých místech v K. Varech. Vyšetřuje OVŠ OS – SNB K. Vary. Hlášeno ÚOS – FMV, MVŽP – ČSR, FS – VB, pod. č. j. KS-2-789/OV-OS-89.

NEDOVOLENÁ VÝROBA A DRŽENÍ OMAMNÝCH PROSTŘEDKŮ A JEDŮ

Dne 27. 7. 1989 bylo zahájeno trestní stíhání a vzneseno obvinění pro tr. čin nedovolená výroba a držení omamných prostředků a jedů dle § 187/1 tr. zákona, kterého se dopustil F. K., nar. 24. 7. 1960, byt. Nová Role, Školní č. 224, okr. K. Vary, bez pracovního poměru a pol. příslušnosti, 2x soudně trestán, tím, že od 23. 9. 1988 do současné doby ve více případech vyráběl z léku ALNAGON roztok, který si nitrožilně aplikoval. Uvedené jednání prováděl na různých místech v K. Varech. Vyšetřuje OVŠ OS – SNB K. Vary. Hlášeno ÚOS – FMV, MVŽP – ČSR, FS – VB, pod. č. j. KS-2-790/OV-OS-89.

Omamné prostředky a jedy vazba

Dne 2. 8. 1989 bylo zahájeno tr. stíhání a vzneseno obvinění pro tr. čin nedovolená výroba a držení omamných prostředků a jedů podle § 187/1 tr. z. proti V. M., nar. 28. 3. 1964, bytem Nejdek, Závodu míru čp. 389, přechodně K. Vary, Vítězná č. p. 56, bez prac. poměru, 2x soudně trestán, bez pol. příslušnosti. Jmenovaný od měsíce března 1989 do současné doby 1x týdně připravoval roztok z léku Alnagon a ten si injekčně aplikoval do třísel. Okresním prokurátorem v K. Varech byl vzat do vazby a dán do NVÚ MS Ostrov n/O. Vyšetřuje OVŠ VB OS SNB K. Vary. Hlášeno ÚOS FMV, MVŽP ČSR, FS – VB, pod. č. j. KS-2-823/OV-OS-89.

OMAMNÉ PROSTŘEDKY

Dne 4. 9. 1989 ve 20.45 hod. byl přísl. OO-VB Přeštice kontrolován v obci Dobřany, okr. Plzeň – jih P. F., nar. 7. 11. 1953, byt. K. Vary, Šmeralova 26, dělník Stavby silnic a železnic Praha, závod K. Vary, který v době příchodu hlídky vdechoval ředidlo neznámého druhu. Vzhledem k jeho špatnému zdravotnímu stavu byl převezen do PL Dobřany. V dalším šetření pokračuje OO-VB Přeštice. Hlášeno: ÚOS, MV-ČSR, PS-VB – KS-2-1023/OV-OS-89.

HISTORICKÝ EXKURZ DO POSTAVENÍ CELNÍCH ORGÁNŮ ČR V BOJI PROTI PAŠOVÁNÍ

kpt. Mgr. Aleš GORČÍK, Celní protidrogová jednotka/GŘC

Sametovou revolucí a s tím spojené otevření státních hranic v roce 1989 přineslo kromě možnosti volného cestování a obchodování i rostoucí internacionalizaci zločinnosti především v podobě nelegálního obchodování s drogami, zbraněmi, cigaretami a lehkými topnými oleji. Na tyto okolnosti musely reagovat celní orgány rychlým přizpůsobením národní legislativy a vytvořením speciálních pátracích útvarů. Pokud se však podíváme ještě před rok 1989 tak zjistíme, že proti pašeráctví a přeshraniční kriminalitě se snažily bojovat všechny režimy, které na území našeho státu stanuly u moci. V této souvislosti je nutné zmínit i první útvary, které vznikaly po vzniku Československé republiky, a to u Finanční stráže, které se kromě ochrany státní hranice a spolupůsobení při udržování veřejného pořádku, zabývaly i bojem proti podlouductví. Podlouductví bylo na vzestupu především v horských pohraničních oblastech obzvláště u chudých obyvatel. Dle pamětníků se pašovalo prakticky všechno zboží, od cukru přes kožeshiny, zlato, valuty až po drogu kokain.

Před rokem 1989 se celní orgány víceméně zaměřovaly především na odhalování nelegálního dovozu písemných materiálů ideologické diverze a pornografie. Kolem roku 1970 vznikají první pátrací útvary tzv. celní vyhledávací služby, které byly přímo řízeny Ústřední celní správou ČSSR. Tyto útvary byly o několik let později posíleny o protidrogové psovody, kteří zabezpečovali kontroly nákladních kamionů a osobních vozidel, které po tzv. Balkánské trase tranzitovaly přes naše území, dále na západ Evropy. V mnoha případech se někteří řidiči kamionů snažili propašovat přes naše území omamné a psychotropní látky, nejčastěji heroin a hašiš.

Po sametové revoluci došlo u celních orgánů k zásadním a radikálním změnám. Vzhledem k obrovskému nárůstu přepravovaného zboží, a s tím spojeného odbavování dopravních prostředků, bylo nutné posílit kontrolní činnosti na státní hranici. Radikálně byl změněn systém odbavování cestujících a bylo zahájeno selektování vozidel k důkladným kontrolám. Současně byly personálně posíleny všechny hraniční celní přechody a k této náročné službě byli odborně vyškoleni noví příslušníci celní správy. V rámci cel-

ních kontrol se začalo využívat propracovaných metod práce, jako je například vedení rozhovoru s cestujícím, kdy byla pozorována na základě několika otázek „řeč těla“, dále pak vyhodnocování cestovních pasů, byl stanoven profil pašeráků, pašeráckých vozidel a používaných úkrytů dle jednotlivých nejčastěji pašovaných komodit. Celní pátrací útvary získaly ze zahraničí nové detekční, rentgenové a kontrolní přístroje a tak provedení celní kontroly začalo být daleko jednodušší a efektivnější než dříve.

Narůstajícím problémům odpovídal i legislativní vývoj z hlediska vnitrostátního i mezinárodního práva. Ratifikace mezinárodních úmluv a uzavírání bilaterálních či multilaterálních dohod o spolupráci v boji proti zločinnosti s organizacemi a státy, včetně uzavírání memorand o porozumění s dopravci a leteckými společnostmi, byly jedním z podstatných kroků tohoto vývoje. Přípravy národních zákonů o boji proti organizovanému zločinu, praní peněz, zákonných úprav problematiky omamných a psychotropních látek, stejně jako změny v celních předpisech, to vše byla nutná reakce na stále vzrůstající organizovaný zločin. Celní správa byla převedena z působnosti Federálního ministerstva zahraničního obchodu pod Ministerstvo financí a získala tímto pevné a nezastupitelné místo bezpečnostního sboru a správního orgánu, jehož hlavní cíle jsou orientovány do fiskální a ochranné oblasti.

Začátkem 90. let dochází i k prvotním kontaktům s mezinárodními organizacemi a útvary, které se ve světě zabývají potíráním přeshraniční kriminality. Jedním z prvních států, který započal školit a cvičit české celníky byly Spojené státy americké prostřednictvím jejich celní správy (US CUSTOMS) a Úřadu pro potírání drog (DEA). Následovaly celní správy Velké Británie, Spolkové republiky Německo, Francie a Španělska. Tyto mezinárodní kolegiální vztahy, které v některých případech přerostly v osobní přátelství, se odrazily i do mnoha úspěšných celních operací proti pašerákům, které přesáhly rámec České republiky, Evropy, a v několika desítkách případů i Jižní a Severní Ameriku. Dalším zásadním krokem k posílení kompetencí celníků byl rok 1995, kdy celní orgány získaly postavení orgánů činných v trestním

řízení. Toto rozšíření kompetencí jako jednoho z orgánů činných v trestním řízení, přineslo i nové metody práce pro české celníky známé spíše jen z policejní praxe nebo od celních správ ve Spolkové republice Německo, Velké Británii, Francii, Itálii a USA. Zákonodárce předpokládal, že přiznáním těchto kompetencí celníkům tito rychleji, uceleněji a odborněji účinní veškeré úkony, které zpravidla v trestním řízení prováděly orgány policie v případech deliktního jednání souvisejícího s celním řízením. Celníci začínají v boji proti zločinnosti využívat vlastní sledovací útvary, telefonní odposlechy, pracují s informátory, provádí domovní prohlídky, na základě pokynů státních zástupců zatýkají pachatele trestné činnosti a ke své práci využívají každodenně všech dostupných kriminalistických metod.

Další významnou změnou pro celní orgány byl 1. květen 2004, kdy ČR vstoupila oficiálně do EU. Tímto dnem se vyjma mezinárodních letišť v Praze, Brně, Ostravě a Karlových Varech rázem stala vnitro-unijním státem bez vnější hranice EU. V praxi to znamenalo, že celníci opustili svoje každodenní stacionární pracoviště, na kterých byly každodenně odhalovány stovky pokusů o pašování nelegálního zboží, které podléhalo zákazům a omezením. S každým třetím celníkem byla ukončena v rámci reorganizace pracovní smlouva. Hrůsta z nich našla uplatnění u policejních útvarů, hasičů a finančních úřadů, ale bohužel byly zaznamenány i ojedinělé případy, kdy se někteří bývalí „kolegové“ zapojili do kriminálních aktivit a za využití znalostí o metodách práce celníků napomáhali mezinárodním pašeráckým skupinám k ilegálním ziskům.

Redukce personálu se dotkla i centrálních útvarů pátrání na Generálním ředitelství cel. Například před vstupem České republiky do EU pracovalo na protidrogovém oddělení 13 specialistů v postavení policejního orgánu. Po vstupu do EU se z protidrogového oddělení stal pouhý referát drog, na kterém zůstali 3 specialisté, což z pohledu nárůstu pašování drog přes naše vnitřní hranice EU byl krok nevídaný a v původních unijních státech i značně kritizovaný. Celníci začali zjišťovat, že v přeneseném slova smyslu jsou bez možnosti provádění cílených kontrol na hraničních celních přechodech téměř bezzubí. Pašování zboží na naše území vzkvétalo jako nikdy předtím, náš stát se stal pro pašerácké bandy „bezpečnou“ tranzitní zemí, kde nehrozilo téměř žádné odhalení a statistiky o zabaveném zboží klesly oproti letům minulým téměř na minimum. Strategické analýzy však signalizovaly neudržitelný stav a nutnost přijmout okamžitá protipatření. Z tohoto je patrné, že se charakter Celní správy ČR po vstupu do EU od základu změnil a celní orgány musely svoji každodenní práci opětovně přizpůsobit novým metodám a výzvám, kterou je bezpečnostní a ekonomická

ochrana zájmů EU. Výběr cla při dovozu z neunijních států a jeho odvod do rozpočtu Společenství se tak stal pouze jednou z mnoha činností, jejímž výkonem je v současnosti celní správa pověřena. Dřívější celní kontroly na hraničních přechodech nahradily efektivní dynamické celní kontroly a pátrání po zboží uniklém celnímu dohledu na celém území našeho státu. Celníci začali provádět kontroly záznamů o provozu vozidel, kontrolovat přepravu nebezpečných látek, odpadů, přípustné hmotnostní zatížení náprav nákladních vozidel, a zda je v souladu s předpisy řádně zapláceno mýto za užití dálnic a vybraných silnic. Celní správa ČR se také stala správcem spotřebních daní a poměrně novým úkolem je kontrola zaměstnávání cizinců. Vstupem do EU česká celní správa začala aplikovat celní sazebník Společenství namísto doposud užívaného národního integrovaného tarifu. V současnosti je již stabilizovaným bezpečnostním sborem, který ke své práci využívá všech dostupných prostředků a metod práce v boji s celní kriminalitou a přeshraniční zločinností. Nedílnou součástí každodenní práce celníků se stala i mezinárodní spolupráce, výměna relevantních informací o nových fenoménech v pašování a společná koordinace boje s mezinárodní organizovanou kriminalitou v rámci EU.

KNIHOVNIČKA

Miloš VANĚČEK

Michal DLOUHÝ:

ZA CÍSAŘE PÁNA

Obsah:

RÁJ LOUPEŽNÍKŮ, PROBUZENÁ VÁŠEŇ, PRO DOBROTU, TRÁPENÍ S PYTLÁKY, DOBRÉ MÍNĚNÁ RADA, KÝŽENÝ ERFOLG, OCHOTNÝ LÉČITEL, LESNÍ ŠKŮDCI, NEMILÉ PŘEKVA-PENÍ, CESTOVNÍ KNÍŽKA, LISTINA, USVĚD-ČUJÍCÍ DŮKAZ, SCHOVANÁ DÝMKA, VYTR-VALOST PŘINÁŠÍ SVÉ PLODY, NEVĚDOMKY ZAKRYTÝ MOTIV ČINU, ZAHRADNÍK ČETNÍ-
KEM, LOUPEŽNÁ VRAŽDA, POTULNÉ TLUPY, VEŘEJNÉ TAJEMSTVÍ, PŘÍPISY ZEMSKÉHO VELITELSTVÍ, NÁHODA, ČERVENÉ ZÁPALKY, ÚSPĚŠNÉ STOPOVÁNÍ, ZELENÉ KÁDRY.

Kniha věnovaná pátrací službě vykonávané na našem území četnickým sborem se tentokrát vrací do raného období existence četnictva, do doby monarchie. Přináší pojednání o zločinech, k jejichž objasňování byly mimo jiné používány právě se rodící metody a prostředky, které jsou dnes běžně využívány v kriminalistice. Kniha je psána formou literatury faktu a doplněna obrazovými přílohami

OCHOTNÝ LÉČITEL

Počátkem července roku 1885 se rozemohl komárovský statkář na výminku Josef Mareš. Jeho zeť Jan English mu ochotně dojel do nedalekých Dašic pro léky. Přivezl dvoje prášky. Jedny v bílém, druhé v modrém papírku. Zesláblý Mareš dovezené prášky požil. Přesto vyslal čeledína s povozem do Dašic pro lékaře. Jeho zdravotní stav se totiž i přes užití zetěm dovezených léků zhoršil. Nemocný stále zvracel. Lékař, který byl záhy přivezen, konstatoval u Josefa Mareše otravu. Po několika hodinách statkář za přítomnosti lékaře skonal. Přítomní lidé konstatovali, že i nedávno zesnulí členové rodiny před svojí smrtí rovněž zvraceli a umírali za podobných příznaků.

Toto zjištění si lékař samozřejmě nenechal pro sebe

a oznámil případ okresnímu soudu v Holicích. Druhého dne za účasti holického četnictva a soudní komise proběhla pitva zemřelého. Kromě dvou soudních lékařů se jí zúčastnili i soudní znalci v oboru lučebním. Výsledkem bylo konstatování, že zesnulý byl otráven velkou dávkou arsenu. Nalezli jej nejen v žaludku zemřelého, ale i v ostatních tělních orgánech. To bylo důkazem ne jednorázové otravy, nýbrž dlouhodobého postupného podávání arseniku. Odborníci se shodli, že by smrt nastala i při rychlé pomoci. Nyní přišlo na řadu četnictvo. Zatklo manžele Englishovy, Jana a jeho manželku Marii, rozenou Marešovou, a dodalo je do vyšetřovací vazby chrudimského krajského soudu.

Holický strážmistr Karel Holna začal s pátráním po

okolnostech případu. Od lidí v obci zjistil, že na podzim předchozího roku se na gruntu u Marešů konala velká svatba, jakou v okolí dlouho nikdo nepamatuje. Přípravy a oslavy trvaly po několik dnů! Jan English si vzal za ženu nejmladší Marešovic dceru Marii i s jejím nemanželským dítětem. Tříletou dcerou Aničkou, jejímž otcem byl údajně švagr Marie Marešové. Však se mezi lidmi povídalo, že si švarný ženich nebere Marjánku z lásky, nýbrž pro peníze. Co taky zbývalo svobodné dívce z gruntu s nemanželským děckem...

Mladý hospodář si rázem získal oblibu sousedů. Byl pracovitý a rozšafný. S každým se rád podělil o své bohaté zkušenosti. Nyní měl na starost celkem pět osob. Tchána s tchýní, kteří měli na statku pojištěno 1500 zlatých. Na obytném výminku byli kromě nich i oba tchánovi rodiče. K tomu nemanželskou dcerušku. Ačkoliv malá Nanyňka měla nového tatínka ráda, choval se k ní stejně jako k ostatním členům rodiny. Velmi vlažně a stroze.

V lednu se roznemohla tchýně Marie Marešová. Po krátké bolestné nemoci zemřela. Jelikož byla starší šedesáti let, nikomu z okolí to nebylo nápadné. Jak bylo u Marešů zvykem, následoval nákladný pohřeb. V měsíci březnu zemřel po krátkém churavění téměř devadesát let starý dědeček Josef Mareš, ačkoliv byl vždy naprosto zdravý. Lidé v obci se tomu podívovali. Nikoho však nenapadlo, že by zemřel násilnou smrtí. Ve stejný měsíc zemřela za podobných příznaků osmdesátiletá babička Anna Marešová. Lidé v obci si ledacos šuškali. Nikdo se neodvážil proti Marešovým cokoliv říci veřejně. Či dokonce z někoho z rodiny byt', jen podezřívát z násilné smrti. Krátce po pohřbu pověsti o záhadných úmrtích vždy utichly.

Podezřelý holickému strážmistroví bylo, že k nikomu z nemocných nepovolali lékaře. Jan English vždy chodil do nedalekých Dašic pro léky. Ochotně podával nemocným dvoje prášky. Jedny v modrém a druhé v bílém papírku zabalené. Po jejich požití se nemocným vždy prítížilo. Po několika dnech skonali.

V měsíci květnu se roznemohla malá, ani ne čtyřletá, Anička. Během několika dnů zemřela. Po vsi se říkalo, že silně nastydla a dostala zánět střev, na který zemřela.

Podtrženo a sečteno. Celkem čtyři podivná úmrtí, která oznámil strážmistr Holna chrudimskému státnímu zástupci. Ten rozhodl ve smyslu § 127 trestního řádu, aby byly všechny čtyři pochované mrtvoly vykopány z hrobů a za účasti znalců z oboru soudního lékařství a v oboru lučebním ohledány.

Otevření rodinné hrobky Marešových v Komárově se nepodařilo orgánům činným v trestním řízení utajit. Místní hřbitov byl doslava obležen zvědavci. Holičtí četníci však na hřbitov nikoho povolného nepustili.

Znalecké zkoumání hrůzné podezření potvrdilo.

Ve všech tělech bylo nalezeno značné množství arsenu, svědčícím o dlouhodobém podávání arseniku po malých dávkách, čehož si dotyční nemohli všimnout.

Strážmistr Holna navštívil v Dašicích místního drogistu. Ten mu potvrdil, že od loňského roku prodal mladému pánovi z Marešovic statku opakovaně větší množství arseniku. Údajně na vyhubení krys, které se dle jeho tvrzení na gruntu značně přemnožily...

Při výslechu ve věznici, za účasti vyšetřujícího soudce, obžalovaný Jan English vžemožně popíral spáchání pětinasobné úkladné vraždy. Poté co byl při konfrontaci usvědčen dašickým drogistou, začal vinu svádět na svoji ženu Marii. I ona byla držena ve vyšetřovací vazbě. Při vzájemné konfrontaci ji dokonce žádal, aby spáchání zločinu vzala na sebe. Do očí mu však řekla, jak ho milovala. Že jí ani ve snu nenapadlo, čeho by mohl být schopen. To ho doslova zdrtilo.

Chrudimští porotci, před něž byli postaveni Jan English a jeho žena Marie Englishová, jednohlasně odpověděli na otázku viny Jana Englisha. Na otázku spoluviny jeho manželky odpověděli všichni záporně. Následně na to soud vyměřil Englishovi za zločin pětinasobné úkladné vraždy trest smrti provazem. Jeho ženu osvobodil z obvinění pro zločin spoluviny a propustil ji z vyšetřovací vazby. Po výroku soudu se English na svoji vedle něho sedící ženu zaškaredil. Patrně by ji rovněž dříve nebo později zprovodil ze světa.

Večer 11. února 1886 bylo Janu Englishovi oznámeno, že císař František Josef I. jeho žádost o udělení milosti zamítl. Nejvyšší soud potvrdil vynesení rozsudek. Odsouzený zbledl jako stěna. Do poslední chvíle doufal ve změnu rozsudku na doživotní těžký žalář. Následně se do jeho cely dostavil vězeňský farář, aby mu poskytl poslední útěchu. Do věznice se rovněž dostavil plně ozbrojený četník. Byl k dispozici pro všechny možné případy. Jednalo se totiž o první popravu ve věznici chrudimského krajského soudu.

Odsouzenec klidně poslouchal farářova slova. Ten ho nabádal k usmíření se všemi, jimž kdy ublížil. Dotázal se ho, zda si přeje promluvu s manželkou. To odmítl se slovy, že ho v neštěstí opustila. Správce věznice mu nechal donést masitou večeří a láhev dobrého vína. Což s povděkem přijal. Poté obdržel hrst doutníků. Požádal ještě o jednu láhev vína, aby se na dalekou cestu posilnil. Dále již nebyl schopen kvůli sevření hrdla a strachu před smrtí promluvit. Celou noc probděl za přítomnosti duchovního.

Za svítání byl odveden stráží do kaple ke mši a k poslední zpovědi, po které přijal svátost oltářní. Následně se s duchovním odebral zpět do své cely, kam se úderem sedmé dostavil soudní dvůr a byl mu opět přečten rozsudek. Poté k němu přistoupil

kat s pomocníkem. Ten mu navlékl přes paže a prsa těžkou šněrovačku a duchovní mu dal do ruky malý černý křížek a počal se hlasitě modlit Otčenáš.

Průvod v doprovodu dvou četníků se odebral z cely na dvůr zaplněný zástupem lidu. Všude se rozléhalo hrobové ticho. English se před šibenicí pouze zmohl na slovo: „Spěchat!“ Kat ho vyvedl na stupátko k prknu, navlékl mu na krk oprátku a na nohy mu navlékl dvojité silný provaz, který prostrčil dvěma otvory v prkně dozadu. Následně jej uchopili dva pochopové. Kat přiskočil na stupátko, jednou rukou přikryl obličej odsouzence a druhou pevně přidržel

jeho hlavu. Na jeho povel zatáhli pochopové silně provazem. Za okamžik kat sestoupil ze stupátek a prohlásil, že spravedlnosti bylo učiněno zadost. K mrtvole přistoupil soudní lékař a po ohledání konstatoval, že odsouzenec je mrtev.

Duchovní vyzval přítomné k modlitbě, aby Bůh byl duši odsouzeného milostiv. Při modlitbě bylo slyšet zvonění umíráčkem z nedalekého chrámu. Pak se přítomní rozešli.

Mrtvola byla soudními zřízenci vložena do rakve a večer pochována na hřbitově za Novým městem do bezejmenného společného hrobu.

---

20. LET JÍZDNÍ POLICIE

Vážení,

dovoluji si vás upozornit na publikaci „20 let jízdni policie“, která vznikla při příležitosti 20. výročí založení oddílu jízdni policie PČR Správy hl. m. Prahy v roce 1991. Na jejím zpracování se podílela řada odborníků z řad služební hipologie pod vedením pplk. Ing. Karla Pospíšila z odboru služební kynologie a hipologie ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky.

Kniha je obohacena fotografiemi, z nichž některé mají historickou hodnotu a byly pro tento účel zapůjčeny ze soukromých sbírek a archivu Muzea Policie ČR.

Kniha prošla konečnými úpravami grafika Petra Kaňky a v současné době je připravena pro tisk.

Předpokládané vydání bude v polovině prosince tohoto roku a pokud byste o knihu projevíli zájem, bližší informace získáte na telefonním čísle 607 848 375 nebo e-mailu pospisil.police.hipo@seznam.cz.

20 let JÍZDNÍ POLICIE

1991 - 2011

POLICISTA A KŮŇ K SOBĚ PATŘILI OD SAMÉHO POČÁTKU

plk. JUDr. Milan GREGOR

Vždyť jaký jiný dopravní prostředek bylo možno použít k zajištění mobility bezpečnostních sborů. Policista či jiný ochránce pořádku a bezpečnosti byl odkázán buď na vlastní nohy nebo na svého čtyřnohého druha, koně.

Lze říci, že až do praktického zavedení vozidla se spalovacím motorem tj. zhruba do prvních let 20. století, byl kůň zcela bezkonkurenčně nejrychlejším a nejjistějším dopravním prostředkem. Navíc byl a zůstal dodnes i jakousi zbraní díky své hmotnosti a velikosti.

Ve vhodném terénu i v současnosti předčí rychlost koně v každém případě rychlost člověka. Kůň také projde terénem zcela nevhodným pro motorové vozidlo.

Samozřejmě, že historie našich jízdních policistů není opředena takovými legendami, jako na například Kanadská jízdní policie (i když ta v současné době plní se svými červenými kabáty a černými stetsony spíše úlohu reprezentační), nebo romantikou skotské jízdní gardy britské královny.

V každém případě hipomobilní policie sehrávala v dějinách našich bezpečnostních sborů, počínaje starým c.k. mocnářstvím, velice důležitou roli. V době první republiky byli jízdní policisté nedílnou součástí dobového koloritu pražských ulic, koně používalo četnictvo, finanční stráž i obecní městští policisté.

S nástupem demokracie po listopadu 1989 začala vznikat nová bezpečnostní rizika v podobě vandalských útoků, davové psychózy u fotbalových fanoušků často posílněných alkoholem nebo agresivních útoků během nepovolených akcí. Pro vyšší bezpečnost obyvatel bylo nutné také kontrolovat rozlehlější městské parky, okrajové části velkých aglomerací nebo rekreační a chatové oblasti, kde začali stále více řídit drobní nenechavci i organizované party zlodějí. V některých ročních obdobích se do těchto terénů policejní vozidla nedostala, a pěší hlídky neměly šanci zkontrolovat tak rozsáhlá území.

Tyto skutečnosti inspirovaly hlavní představitele Policie mjr. JUDr. Milana Gregora, mjr. JUDr. Radoslava Charváta a mjr. JUDr. Miroslava Neumana k nápadu zřídit oddíl jízdní policie. A tak rozhodnutím ministra vnitra České republiky ze dne 25. října 1990 byla schválena příprava zajištění experimentu útvaru jízdní policie při Správě hl.m. Prahy o síle deseti koní a dvaceti příslušníků oddílu.

Drogové orientační testy ze slin nebo potu

DrugWipe® 5+

Testy byly vyvinuty speciálně pro potřeby dopravní policie Německou firmou Securetec a používají je bezpečnostní sbory napříč celou Evropou.

To, co je odlišuje od jiných drogových orientačních testů, je krátký čas potřebný pro odběr vzorku slin a získání výsledků. Kontakt s testovanou osobou je omezen na minimum, proto jsou při testování bezpečnostní a hygienická rizika minimální.

DrugWipe® 5+ mají vysokou, spolehlivost až 97%, čímž se stávají naprostou jedničkou na trhu.


```
-----  
Drugwipe Result: -----  
Datum a čas: 30-11-09 11:20  
Jméno testovaneho: -----  
Cannabis: -----  
Positivní  
Cl:68 Tl:27  
Amf/rea: -----  
Positivní  
Cl:68 Tl:9  
Cocaines: -----  
Negativní  
Cl:84 Tl:6  
Opiates: -----  
Negativní  
Cl:84 Tl:1  
Datum expirace testu: -----  
Kontrolní stanovište: -----  
Testující: -----
```

Nyní výrobce, firma Securetec, přichází s novým produktem - DrugRead®. Je to přenosná čtečka testů DrugWipe®, která umožňuje výsledky testování objektivně vyhodnotit, uložit v PC a na místě vytisknout pomocí bezdrátové tiskárny.

KRIMI

SEZAM®

161 00 PRAHA 6, Karlovarská 378/30, www.drogovetesty.cz
tel: +420 235 325 544, fax: +420 235 325 644

HISTORICKÝ EXKURZ DO POSTAVENÍ CELNÍCH ORGÁNŮ ČR V BOJI PROTI PAŠOVÁNÍ

Nejrychlejší cesta do pekla

2012

LEDEN

Po	2	9	16	23	30
Út	3	10	17	24	31
St	4	11	18	25	
Čt	5	12	19	26	
Pá	6	13	20	27	
So	7	14	21	28	
Ne	1	8	15	22	29

ÚNOR

Po	6	13	20	27	
Út	7	14	21	28	
St	1	8	15	22	29
Čt	2	9	16	23	
Pá	3	10	17	24	
So	4	11	18	25	
Ne	5	12	19	26	

BŘEZEN

Po	5	12	19	26	
Út	6	13	20	27	
St	7	14	21	28	
Čt	1	8	15	22	29
Pá	2	9	16	23	30
So	3	10	17	24	31
Ne	4	11	18	25	

Výtvarná soutěž „SPRÁVNÝM SMĚREM“.
Plakát Davida Kolečkého ze Střední umělecké školy v Ostravě dostal nejvíce hlasů
od detektivů a občanských pracovníků národní protidrogové centrály v internetovém hlasování.

